

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő: **VÉSZI JÓZSEF.**
Felelős szerkesztő: **BRAUN SÁNDOR.**
Kiadja: **A SZERKESZTŐSÉG.**

Egész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre
7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Terheink és jövedelmeink.

Írta: **Weisz Berthold** országgyűlési képviselő.

Budapest, november 26.

Számokkal és számításokkal kívánok ma foglalkozni, tehát meglehetősen száraz lesz a mandanivalóm. Eddigélé nem igen szoktuk volt alapos számításal vizsgálni, mi lesz a sorsa működésünknek, életmódunknak, vállalkozásainknak. Főfoglalkozásunknak, a földművelésnek természete hozta ezt magával. A földművelésnek ugyanis az a természete, hogy boldogulása dolgában — ugyszólván — egészen az elemek kezében van. A földművelő embernek tehát véreben van, hogy az esélyekre támaszkodjék és saját magán felül álló hatalomtól várja gazdálkodásának gyümölcsseit. A nálunk még részben most is divó terménygazdálkodás mellett a pedáns, részletes számítás, a kiadások és bevételek pontos mérlegelése meg nem szokott dolog. Ilyen körülmények között természetes, hogy nagyon könnyen meg lehetett bennünket nyerni oly dolgok számára, amelyek a véletlentől függenek, amelyekhez sok reményt lehet kötni, de amelyek szilárd számítás alapján nem nyugszanak.

Azon a korszakon, amelyre ez a jellemzés teljesen ráillik, azt hiszem már túl vagyunk, és ébredni kezd bennünk is az a tudat, hogy minden embernek kötelessége a lehetőség határáig számot vetni magával: mi-képp rendezze be életmódját és kötelezettségeit, úgy hogy azok az életviszonyoknak és a biztosra várható eredményeknek megfeleljenek. Vázolni kívánom röviden a komolyabb megfontolás és számítás nélkül folytatott gazdálkodás végzetes következményeit; talán e mérlegelés hatása alatt gyorsabban folyik majd a kibontakozás.

Fejtegetésemnek fonalát az 1895. évbe kapcsolom, amikor magánadósságainknak állaga váltóban, pénzlelőlegekben, folyószámlán,

jelzálog- és kötvény-kölcsönökben 2-8 milliárd korona volt. Mi történt 1899 végeig? Megdöbbentő dolog és sokat megmagyaráz, ha megtudjuk, hogy a fölsorolt tőkethehernek összege négy év alatt egy újabb milliárddal szaporodott.

Ezek az adatok csak a Magyarországon elvállalt pénzbeli kötelezettségeket tüntetik ki, de ezeken kívül tudvalevőleg Bécsben és a külföldön is nagyobb adósságokba keveredtünk, melyek összege a négy év alatt körülbelül 400 millióra tehető. Összes magánadósságaink tehát a négy milliárdot lényegesen felülmulják.

Az új századba ennél fogva a magángazdálkodást sújtó olyan kamatteherrel léptünk be, mely évente majdnem 210 millió koronát tesz és amelyből, hozzávetőleges számítás szerint, 80 millió korona kamatmegterhelés az utolsó öt évnek szomorú eredménye.

Ha még ezekhez hozzáadjuk a törvényhatóságok és városok eladósodását és az 1894-től 1899-ig keletkezett 3800 kilométer vicinális vasúttal járó megterhelésünket, ha számításba vesszük a közigazgatási költségekből eredő nagyobb kötelezettségeinket: ezek összegezése fogja megmutatni, hogy 90 millió korona az az összeg, amelylyel emelnünk kellett évi összjövedelmünket, hogy ilyenmő kötelezettségeinknek megfelelhessünk. Az adósság lavaszzerű szaporodása a kamathátralékok fölhalmozódásának is tulajdonítható.

Vizsgáljuk meg most már ezzel szemben termelésünket a szóban levő öt év alatt. Ki fog tűnni, hogy őstermelésünk a rosszabb termések és hátrányos árfejlődés folytán gyengébb eredményeket adott, mint öt év előtt; hogy ennek következtében a többi foglalkozási ágak — más, külföldről pénzét hozó keresetforrások hiánya következtében — szintén szenvedtek. Ha még fontolóra vesszük, hogy a kölcsönvett összegeknek egy része egyáltalán

nem használtatott fel haszonhajtó módon és a tényleg befektetésekre fordított összegek nem hozták meg sok esetben sem a remélt, sem a méltányos gyümölcsöket, a mérleg a következőképpen mutatkozik:

Öt év alatt fölemeltük a fölsorolt számokban összefoglalt kiadásainkat évi 120 millió koronával, holott ezzel szemben bevételeink és keresetünk fokozásában megakadtunk.

A mostani helyzet okai azonban ezzel nincsenek teljesen kimerítve. Mert tudvalevő dolog, hogy jövedelmünkhöz képest magán-szükségeitink is aránytalanul fölszaporodtak az utolsó időben s joggal lehetett mondani, hogy jövedelmeink és kiadásaink egyensulya alaposan megbomlott. Már 1895-ben is csak igen nehezen voltunk képesek rendezetten vinni gazdálkodásunkat; terheinknek a jelzett 50 százalékos emelkedése pedig kiszípolyozta a meglévő tőketartalékoknak legnagyobb részét és megfosztott bennünket a további hiteltől. Nem csoda, hogy a bizalom, mely a hitelviszonyoknak alapja és a gazdasági tevékenységnek főszlopa, megingott.

Érdekes és fontos az adósság emelkedését részletesebben megvizsgálni. Két nagy csoportra oszthatjuk azt. Az egyik mezőgazdaságunk és földbirtokunk nagyobb eladósodása. A földbirtok adósságtérhe 1895-ben 2-4 milliárd korona volt. A mezőgazdák 1895. év óta körülbelül 300 millió korona jelzálog- és kötvény-kölcsönnyel vettek; 100 millió koronára rug a váltó- és személyhitel szaporodása; külföldi adósságunk ideeső része 100 millióra tehető s ehhez az öt millióhoz még hozzá kell adnunk a közigazgatási nagyobb terheknek tőkésített összegét. A mezőgazdáknak már 1895-ben észrevehető rossz helyzete ily módon még sokkal nehezebbé vált.

De a fejlődésnek e konzekvenciái a mezőgazdaságnál mégsem voltak oly végzetesek, mint a többi foglalkozásoknál, noha 1895-ben

T Á R C A.

N ó t a.

Tüzzünk mi is rozmaringot
Hetyke, pörge kalapunkra?
Vessünk mi is cifra, új szűrt,
Virágosat a nyakunkba?
Menjünk el a kapujába,
Leskelődjünk is utána?
Ejh! Hajh? Bolond szívem,
Hisz nem szeret úgy sem, így sem!

Azt se bánám, ha egy percre
Akadna csak az utamba,
Ha rám nézne s ottan hagyna
Bánatommal egymagamra.
Gondolni is édes rája,
Ha nem tudja, nem is látja.
Ejh! Hajh! De kár érte,
Hogy mást ölel a szívére.

Vigyünk fokost is magunkkal,
Ugy menjünk az udvarába?
Hogy az üveg is betörjön,
Olyat vágjunk ablakára?
Vagy kooogjunk be titokban,
Mint ahogy a szívem dobban?
Ejh! Hajh! Hátha éppen
A rózsája van ölőben?

Jerünk úgy hát cifra szűrben
Virágosan a kocsmába,
Száz itce bort, száz szál gyertyát
Tétesünk az asztalára.
Száz üveget összetörve
Igyuk magunk le a földre.
Ejh! Hajh! Bolond szívem,
Nem a tied úgy sem, így sem!

Pásztor Árpád.

Utolsó szerelem.

— A Budapesti Napló eredeti tároája. —

Írta: **Goda Géza.**

Fiatl orvosok beszélgettek a kórház betegjeiről. Az egyik a következő történetet mondta el:
A tizenharmadik szobában feküdt néhány évvel ezelőt egy öreg ember, akit mindenki bolondnak tartott s ha hamarjában meg nem halt volna, el is szállították volna az örültek közé. Azt hiszem magam is, hogy az öregnek nem volt rendben a szénája, de az alatt a két hét alatt, melyet itt töltött nálunk, mindennap szóba álltam vele. Az első napokban bizalmatlanul fogadta érdeklődésemet s minden kérdésemre csak igennel és nemmel felelt. Bizalmasabb beszélgetésünk betegsége ötödik napján kezdődött, mikor egy reggel megálltam ágya mellett. Az öreg mosolyogva nézett rám, egy kissé fölemelkedett az ágyban s így szólt:

— Doktor ur, ugye meg fogok halni?

— Természetesen — feleltem — ezt a sorsot még senki sem kerülte el.

— Ugy értem — vágott vissza az öreg — hogy itt, ebben az ágyban s már néhány nap múlva fogok meghalni.

— Viselje magát csöndesen, öreg. Ne fessegen s fogadja meg rendelkezéseimet. Meg fog gyógyulni.

— Most már nem bánom, ha meghalok is. Tulajdonképpen azt akartam mondani, hogy most már nagyon helyes és nagyon komoly dolog lenne a halálom, miután Sarolta testvért megismertem.

Az a szöke német apáca volt Sarolta testvér, aki most a belgyógyászati osztályon van. Akkor még fiatal volt s amint ott állt az ablak mellett s az ágyruhákat igazgatta, olyan csinosnak látszott, hogy egy pillanatilg kései szerelemre, kórházi szentimentális viszonyokra gondoltam.

— Hallja, Sarolta testvér, hogy mit beszél az öreg?

Az apáca lesütötte a szemét, mosolygott s aztán félrelökte az ágyruhát.

— Hallom — mondta s hangjában a szemérmesség és a kiesnyilés vegyáléke volt.

— Nos?

— Semmi. Az öreg jobban tenné, ha hallgatna. Ha olyan sokat beszél, nem fog meggyógyulni.

Odaléptem az ablak mellé s halkán beszéltem az apácával.

— Bolond az öreg — mondta Sarolta testvér. A vén csaisi tegnap délután arra kért, hogy hadd cirógassa meg az arcomat. Rimánkodott, nyögött s azt mondta, hogy a keresztény szeretetet és a megváltást látja bennem.

a mezőgazdaság a nagy terhek s az amerikai verseny folytán már válságban volt. Mert habár a rossz termések egymást érték és sok mindentől le kellett mondani, mégis megmaradt a termőföld.

Egész másképp alakultak a viszonyok a kereskedelemnél, iparnál, városi birtoknál és a többi keresetágaknál. Ezek megterheltek magukat 1895. óta 365 millió korona váltó-, folyószámla- és előleg-hittel, 235 millió jelzálog-hittel és 300 millió külföldi kölcsönrel, összesen tehát kilencszáz millió koronával. Parifikálás ehhez is hozzá kell adnunk a városokban előállt közigazgatási évi terheknek tökéltett összegét.

Ezek a számok azt bizonyítják, hogy az ipar, kereskedelem és rokonfoglalkozások sokkal nagyobb kötelezettségekbe jutottak az utolsó öt év alatt, mint a mezőgazdaság. De még súlyosabb lett a helyzet az előbb említettek nézve, mert igényeik sokkal nagyobb mérvben emelkedtek, mint a föld népéé. A legnagyobb csapás pedig azzal jött rájuk, hogy a birtokukban levő részvények és értékpapírok értéke rohamosan hanyatlott; jövedelmet ezek a papírosok gyakran abszolúte nem hoztak s a gyárakba befektetett, hitel útján előteremtett tőke igen sok esetben nemcsak nem jövedelmezett, hanem veszteségeket hozott s az üzletekbe befektetett tőke sem volt hasznalható módon kezelhető. Azonkívül a legális kereskedelmet és ipart bizonyos áramlatok még mesterségesen is bénították. Tekintetbe kell venni végül azt is, hogy a városi ingatlanoknál rendkívüli értékelésváltozás állott be.

Összefoglalva mindezeket, azt hiszem, elég világosan kimutattam, hogy a terhek aránytalan magasságra emelkedtek, míg a hitelbe szerzett, befektetett tőkék túlnyomó része értékben lényegesen megcsappant, ez által csökkent a hitel, és kellő jövedelmezőség hiányában nem sikerült megszerezni a kamatot sem, amibe a vállalkozási és más hitel került.

Ennek az állapotnak a hatását más jelenségekben is láthatjuk. 1895-ben a takarékbetétek 1416 millió koronát, 1899-ben 1686 milliót tettek. A különbség 270 millió korona. Nálunk a takarékbetéte az utolsó években átlag 5 százalékos kamatozott. Az 1895-iki takarékbetéteknek csak az évi kamatja 70 millió koronát tesz ki; öt éven át kamatostól 435 millió többletet kellett volna mutatkozni, ezzel szemben azonban a betétek tőkeemelkedése 165 millió koronával elmaradt, vagyis a szükség folytán ennyi használdott el.

A felállított számításnak arra kell serkentenie bennünket, hogy a munkát bármilyen téren szorgosabban és alaposabban végezzük, hogy a termékeknek előállítás költségeit kevesbítsük és nagyobb jövedelmi feleslegünk maradjon; de arra is parancsolólag utal, hogy költségezésünk lényegesen mérsékeljük és magánéletünk fenntartására csak annyit fordítsunk, amennyit a gondos család, aki felelősségének terhet teljesen ismeri, lelkiismeretesen fordíthat.

A jobb jövőt derengeni látjuk, mert az utolsó időben már a javulásnak jelei mutatkoznak. Főnemességünk is például évek óta takarékosan él és kívánatos volna, hogy a társadalom többi rétegei is kövessék ezt a példát. Észrevehető az is, hogy a munkát sokkal komolyabban vesszük, mint előbb.

A viszonyoknak teljes fölismerése és az abból folyó konkveneciák érvényesítése a győgyülésnek fele útja. A gazdálkodásnak verszégénysége azonban csupán ily módon nem orvosolható. Utat és módot kell találnunk, hogy a mezőgazdálkodás teherkönyvitéseket eszközöljünk s megfelelő intézmények létesítése által a termelési költségeket csökkentjük. Az elgyengült ipart és kereskedelmet minden eszközzel ápolunk és minden ártalmas befolyástól óvunk, hogy a nemzeti munkának ezen fontos tényezői hivatásukat betölthessék és munkájuk ismét gyümölcsöző legyen.

Számítsunk mindenben komolyan és vessünk számot jobban azzal, amit megteszünk.

Szakítsunk végre a véletlenben vetett hitellel, mert csak a könnyelmű játékos bizza a véletlen eseményeire jövőjét.

Ha mindezekben beáll a kívánatos fordulat, adósságaink legnagyobb részéből kilábalunk és helyre fog állni az *élető bizalom* és a *fenntartó önbizalom*.

Még csak egyet. Ha szomszédaink azt hiszik, hogy válságos helyzetünket ellenünk kiaknázhatják s velünk, mint gyöngébbekkel könnyen elbánhatnak, akkor nagy tévedésben vannak. Mert a magyarságban annyi tehetség, elszántság, leleményesség és szükség esetén lemondás van, és földünkben annyi kincset birunk, hogy ezen tulajdonságok együttes felhasználásával mindent meg tudunk valósítani, amit állami létünk és gazdasági boldogulásunk érdekei megkövetelnek.

Ez is serkentsen bennünket arra, hogy gazdasági újjászülétesükön teljes erővel és önmegtartóval dolgozzunk.

A felirati vita.

— Tizedik nap. —

Budapest, november 26.

Ez ugyan már meglehetősen régen nem felirati vita, mert feliratokról esik legkevesebb szó. De maradjon meg a címe, mert felirati vitának szebb volna a címe. Ma például egészen háttérbe szorultak a különböző feliratok s ami történt, az érdekes volt ugyan, de bármikor és bármely vitában épp ugy helyén lett volna.

Az ülés egyébként két részre szakadt s adjuk meg mindenik résznek a maga külön címét.

(A warburgi dalmokverseny.)

Felvonultak sorra a dalmokok. Előbb a horvát, aztán a szász, nyomukban a magyar. Mind-egyik elfujta a nótáját és mondják, hogy a horvát, szász és magyaron kívül, akik a nyilvánosság előtt versenyeztek, volt még egy szerb és egy tót nótás is, amennyiben a déli szünet alatt *Paulovics* szerb nemzetiségi képviselő és az ugynevezett tót jogpárt egyik tagja fölkereste a miniszterelnököt, kijelentvén, hogy ők is hűvei az egységes magyar államosodásnak s nemzetiségeik igazait csak törvényes alapon keresik. Ők is magyarok. Így mondták állítólag a miniszterelnöknek, de csak ott mondták és nem az ország színe előtt.

Nem úgy a horvát és a szász. *Gyurkovics* György (a horvát dalmok és minthogy a horvát választásokon kibukott s már csak a régi mandátuma alapján van helye egyideig a t. Házban, ez a versenydala egyszerűsége miatt *hatyudala* is volt) színes, okos és végig hazafias szellemű beszédben felelt meg Barta Odónnek, aki tegnap a horvátokat kemény ostrom alá fogta.

— Magyarok vagyunk, hangzott a horvátok versenyalából, s ha rossz idők járnának, meg fogjuk mutatni, hogy mint magyar testvéreink, mi is itt akarunk élni és halni!

Majd *Melzer* Vilmos, a szász dalmok, lépett ki a porondra s reflektálva *Rakovszky* István támadásaira, ő is magyarosan, okosan, szépen magyarázta el, hogy patakoknak, folyócskáknak van ugyan külön nevük, de csak addig, míg vizeikkel bele nem olvadtak abba a nagy folyamba, melynek hátán a nagy hajók viszik drága terheit.

— Mi szászok vagyunk a forrásnál, de magyarok vagyunk és nincs külön nevünk, ahol az egész nemzettel egyesülve kell az állam hajóját, a nemzet legdrágább kincseit bizton és méltósággal hordanunk.

Ez, amint látnivaló, szép versenydal volt mind a kettő. És akármilyen formában, lendület-

— Hiszi ezt?

— Az apáca mosolygott, intett a kezével s röviden mondta:

— Nem hiszem.

Ettől a peretől fogva az öreg iránt még jobban érdeklődtem. Eszembe jutott, hogy a bolond emberekről egyszer azt olvastam, hogy ők voltak képpen az okosak és épelméjűek, mi pedig, akik többségben vagyunk, csupa irigységből nevezzük őket örüteknek.

A kórteremben azontul gyakran megkérdeztem Saroltától:

— Nos? Mennyire vannak a szerelemmel?

— Oh doktor ur — mondta az apáca — az öreg nagyon szerelmes. Mindennap meg akar ölelni. Nézze, most is ide bámul. Szép, nagy szemek vannak s ha akaróhova megyek, mindenütt érzem ezt a két szemet. El kellene vitetni az öreget, mert egyszer valami bolondot csinál.

Az öreg ember csakugyan meredt szemekkel nézett az apácára. Magas homloka mögött, úgy látszott, súlyos gondolatok kergetőztek s kiaszott, csontos kezével belemarkolt takarójába. Bártran kiállta tekintetemet s nem sütötte le egy percre sem szemét, mint ahogy a hétköznapi bolondok szokták.

— Érdekes az öreg — mondtam.

— Érdekes. Ilyen vén ember s még mindig nem nyughatik a bőrén. Ejjel vizet kér s ilyenkor oda kell mennem az ágyához. Egy kissé félek tőle, de mikor suttogni kezd, ury érzem, hogy nem szabad rosszul bánni vele. A beszédében van valami a szentek jószágából s a nézése sem olyan szilaj közelről. Sokszor összeszezi a kezét, mintha imádkoznék s úgy néz rám. Jó bolond az öreg, kár érte.

— Meg fog halni — mondtam, egy kissé elsomorodva. A fején levő sebet nem lehet be-

gyógyítani, nagyon öreg ember már szegény s nincs már a győgyüléshez szükséges ereje.

A szobában nagy esőnd volt. A betegek esőndesen ieküdtek ágyaikban, fölébe fordított arccal s a menyezetre bámultak. A kórház folyosójáról behalatszott a vízholdó leányok csoszogása, valahol becsaptak egy ajtó s egy perccel visszahangzott tőle az egész ház. Rögtön utána még nagyobb esőnd támadt s csak egy-egy köhintés, vagy sóhajzás zavarta a esőndet.

Az öreg még most is meredt szemmel feküdt az ágyon s csak a kezével intett, hogy lépjek közelebb.

— Mit akar, öreg? — kérdeztem.

— Beszélni akarok önnel — mondta halkan. Kérem, doktor ur, hallgasson meg. El kell mondanom mindent, mielőtt meghalok.

— Ugyan...

— Nem, doktor ur. Ilyen esőnd csak akkor támad, mikor valaki meg akar halni. Ilyenkor, mikor mindenki elhallgat, akkor elvégzik valakinek a földi pályáját odafent. En ezt jobban tudom, mint ön.

— Jó. Mit akar?

— Először is engedje meg, hogy megmondjam az igazi nevemet.

Egy kissé meghajította a fejét, a kiaszott kezét pedig a szíve fölé tette.

— A nevem Jézus.

Hangosan, büszkén és méltósággal mondta szegény ezt a nevet. Mindenki meghallotta a szobában s mindenkin végigfutott a borzadály, de aztán hirtelen nevetni kezdtek valamennyien.

— Ne nevésetek — folytatta az öreg. Názáretben születtem akkor, mikor először jártam a földön, most pedig elitkolom születésem helyét, mert nem akarom, hogy legendákat készítsenek rólam az emberek.

— Ne beszéljen, öreg — mondtam szegénynek — árt magának.

— Nem. Hallgasson meg, doktor ur. Igaza van, egy kissé szokatlan, amit mondok, de úgy van mégis, ahogy mondom. En vagyok a Jézus, aki egész életemen keresztül azt vizsgáltam, hogy első tanításaimból mit öríték meg az emberek. Ezt tüztem ki életem céljául s most halálom előtt beszámolok róla. Hallgassa meg s értse meg; az emberek semmit sem tanultak tőlem, most pedig, hogy újra oktatni akartam őket, egyszerűen bolondnak tartottak. Második földi utazásomnak ez a seb lett a vége, mely itt van a homlokomon.

— Megdobták.

— Nem. Mikor fölvettek a kórházba, azt mondtam, hogy megdobták. Nem akartam az igazat megmondani. Szégyeltem.

— Hát hogyan sebesült meg?

— Hogyan? Rómában kaptam ezt a sebet. Az örök városban, ahova egybegyűltek a világ szépségei s ahol minden rongyos embert kieresz-tenek az utcára. Ott láttam egyszer egy püspököt. Nagyon szép püspök volt. Hőfehér lovon ült, bíbor ruhában, lilaszín szegélyllyel s a lovát csatlósok vezették. A kezében nagy, hosszú aranykeresztet tartott s úgy lovagolt el a tömeg között, amely bálulattal nézett föl reá.

— Hallgasson, öreg — mondtam türelmetlenül s esőndösen toltam a lázmérőt a beteg hóna alá.

— Nem, én beszélek. Tudják meg, hogy mi történt velem. A püspök lóháton ment a templomba. Szép fehér ló hátán s sok arany szer- számmal volt a lovon. Eszembe jutott az a számár, melyen én jártam egykor s nagyon haragos lettem. Odaálltam a templom lépcsőjére, kitártam a két kezemet s így szóltam:

— Visszal Ebben a templomban csak az egyszerű embereknek van helyük.

tel és magyarosan tud beszélni Pap Zoltán, aki a horvát és szász versenyző után a magyarok közül felszólalt, őszintén szólva, jobban szeretjük volna, ha ma inkább egy Horánszky vagy effajta kaliberes magyar beszél. Akkor a wartburgi dalmokversenyben magyar lett volna a győztes. Igaz, hogy a magyar állameszme diadalával végződött így is a verseny, de ami a külső hatást illeti, a magyar tenorista szép hangja és hatalmas tüdeje nem birkózott meg a horvát és szász testvérek győzelem hangjával. Mert az ő nótájuk szebb volt. S azonfelül Pap Zoltán, ami sajnálni való, szűzbeszédében mindjárt nagyon is magyar akart lenni s merő felületességéből egy kis gyanúsítást is vegyített nótájába. Ráfogta a miniszterelnökre, hogy az idegen ipart pártolja s rátóli gazdaságának felszerelését — Grácból szerzi be. Az egészről, mint Széll Kálmán mosolyogva jegyezte meg, annyi igaz, hogy tizenöt esztendővel ezelőtt egy vasszerkezet vasszerkezetet, melyet magyar gyárosok nem tudtak megcsinálni, Grácban készített, de se azelőtt, se azóta soha máskor. S ebből kovácsolt Pap Zoltán olyan terka vádat.

Hát azért mondjuk, hogy stilszerűbb és jobb lett volna, ha ebben a mai dalmokversenyben kipróbált magyar a versenyző. Így a horvát és a szász győzött — az igaz, hogy mind a kettő magyar nótával. S ez mégis csak vigasztaló...

(Párba folytatásokban.)

Ez az ülés második felére szól. Folytatódott ugyanis az a párba, melyet Ivánka Oszkár tegnap óta viv az egész néppárttal. Tegnap csak Molnár apát állott ki s a főtisztelendő ur győnye vivő. De ma Csernoch János kanonok vette föl a keztyűt s a kanonok ur — oh, az sokkal különb Molnár János. Sőt azt kell mondani, hogy egészen más, mint Molnár János. Okos pap, vezetés szónok, nem szopora szavu, de nyugodt, jól csoportosító, töreit rózsák közé rejti ember. Ugy tetszik, hogy ha nem ő volt eddig is, ezentul mindenesetre ő lesz a néppárt feje. Mert ez — fej. (Mindig mondtuk, hogy furesa párt a néppárt — ime, világra is úgy jön, hogy legutóljára látjuk a fejét!).

Hát, ismételjük, ma Csernoch kanonok vette föl a keztyűt.

S milyen okosan, diplomatikusan! Mielőtt valakit vagy valamit megcsipkedett, előbb megcirógatta. Békességet kötött egy órára mindenki-vel, hogy mindenkit nyugton támadhasson. Szórta a dícséreteket, hogy egy pár tövist is elhelyezhesen a dícséreték közt. Tele volt virággal, hogy ki se látszottak belőle a török. Meghajította lobogóját Ivánka Oszkár előtt és hajlongás közben a

Ezt kiáltottam s mikor le akartak taszítani, akkor megmondtam nekik a nevemet:

— Jézus.

— S szétszaladtak?

— Az öreg mosolygott.

— Dehogyan szaladtak. Röhögtek, csak egy fiatal pap lett nagyon dühös. Rám rohant s egy nagy fakereszttel úgy ütött fejbe, hogy leszédültem a lépcsőkről. A fejemen levő seb ettől az ütéstől ered. Bele fogok halni.

— Igen, ha tovább beszél.

— Nem baj. Most már nem bánom. Most már komoly dolog lesz a halálom. Most már megtaláltam, amit kerestem s meg vagyok nyugodva.

— Mit talált?

— Saroltát — mondta az öreg kiabálva. A keresztény türelmet, a keresztény szeretetet. Aszszonyt, aki lemond mindenről, hogy embereken segítsen. Most már megvan a nyugalmam.

Az öreg nagyon hangosan beszélt. Kezével hadonázott, aztán fölült az ágyban s hangja síkoltzóvá vált.

— Saroltában megtaláltam, amit egész életemben kerestem. Amit hiába kutattam az egész világon, a szántóföldeken, a városokban, a mezőkön és erdőkben, a hegyek és szakadékok közt, a csöndes kunyhókban és a nagy palotákban.

Az öreg egyre kiabált. Kezével a levegőbe kapkodott s nagy, kidülledő szemét egy percere sem vette le az apácáról.

A lázméző magas fokot mutatott. Az öreg nem tudtam lecsendesíteni, most már ki akart ugrani az ágyból.

Az apáca egy perocig ijedten nézett a kiabáló, lábbeteg, őrut alakra s miközben rémülten sietett segítségemre, sikoltva mondta ki a Megváltó nevét.

— lábára hágtott. Megdicsérte a protestánsokat és a katolikus autonómiairól beszélt. Zengte az összes képviselőkhöz hazafiségének dícséretét és föl se tűnhetett, hogy a néppárt nagy hazafiságáról is volt benne dícséret. Így ment ez végig.

— Hohó, ez különb a többinél! — hangzott ki az általános figyelemből.

És különb is. Ez okos pap, aki legalább a Házban (és ezzel nem akarjuk azt mondani, hogy csak a Házban) elítéli a papok korteskedését s még a kanzellaragrafust se veszi tragikusán. A párbaft pedig úgy vitta Ivánka Oszkár, hogy ez a jósméző, erősekező vivő — nem támadta vissza, sőt elismerte, hogy jó és szelid pap, igazi pap, aki csak valami emberi tévedésből került a néppártba, pedig jobb helyre való. És elismerte Ivánka is, hogy amit Csernoch ráolvasott (Ivánka ellenzéki korából való nyilatkozatokat), abban igaza van s legfőképpen azt kell csodálni, hogy a kanonok ur olyan fáradtságosan gyűjtötte össze, holott az országban mindenki tudja, hogy ő bizony kombattáns ellenzéki volt, meglehetősen kiméltelen. Még azt is tudja mindenki, hogy az egyházpolitikai javaslatokat nem szavazta meg. Hát Csernoch igazat mondott, aminthogy ilyen szelid, jó pap mást nem is mondhat. Csak abban van gyanúsítás, amit mások tettek a kanonok ur tarsolyába, aminek elmondására mások kérték fel, talán azért, mert a kanonok ur a legokosabb, talán azért, mert kanonok. És Ivánka is visszadicsérte Csernocht csak azokat vágta tovább, akik politikai sugói. De azokat aztán vágta, az ő sajátos hideg mosolygásával, az ő rettenetes szelidségével.

S így esett, hogy a párbaft mai folytatásáról, ha hivatalos bulletint kellene kiadni, az így szólna:

— A felek rózsákkal körülfont kardokkal csaptak össze. A néppárti fél kimélte a támadóját s a kormánypárti úgy viaskodott, hogy nem Csernoch, hanem a mögötte ülők sziszszentek fel. A küzdőfelekben nem esett kár, de a néppárti nézőknek megindult az orruk vére.

Csernoch ugyanis egyénileg megállta a helyét, de a néppárt megint a rövidebbet húzta...

A képviselőház ülése november 26-ikán.

— Kezdeté délelőtt 10 órakor. —

Elnök: Gróf Apponyi Albert.

A kormány részéről jelen vannak: Széll Kálmán miniszterelnök, Wassics Gyula, Flósz Sándor, Cseh Ervin.

Neményi Ambrus beterjeszti a pénzügyi bizottság jelentését az 1902. év négy hónapjában viselendő költségekről és idevendő állami kiadásokról szóló törvényjavaslat; továbbá a Magyarország és Horvát-Szlavon-Dalmáciaországok között létrejött pénzügyi egyezmény beiktatásáról szóló 1889. évi XL. törvények hatályának újabb meghosszabbításáról szóló törvényjavaslat tárgyában.

(A felirati vita.)

Gyurkovics György: Barta Ödön kissé tulbecsülte az ellenzéket Horvátországban és félreértette a trónbeszédnek azt a részét, mely szerint haladás van a közérleletben Magyarország és Horvátország között. En úgy fogtam fel úgy a trónbeszédnek, mind a feliratnak ezt a részét, hogy az ellenzék részére történt ez a javulás, mert hiszen reánk nézve erre nem volt ok. (Tetszés jobboldal.) De, hogy t. képviselőtársam tulbecsülte az ellenzéket, azt bemutatták talán az utolsó horvát országgyűlési választások, amelyek megmutatták, hogy abban az ellenzékben sem politikai erő, sem pártbeli organizáció nincsen és így politikai sikereket nem is remélhet.

Barta Ödön azt is kérdezte, hol van az a negyven horvátországi képviselő, hogy nem vesz részt ennek a Háznak a tárgyalásaiban, nem vesz részt a bizottsági tárgyalásokon. Azt hiszem, hogy ez a kifogás reám nem vonatkozik, mert én szokásom szerint, nemcsak ebben a Házban, hanem a bizottságokban és a delegációban is mindig teljesítem kötelességemet. És ha én hangoztatam Horvát és Szlavonországoknak követeléseit, mindig azon határon belül tettem azt, ahol egyetért a horvát hazafiság azon tiszta szívéből jövő és annyiszor kinyilatkoztatott odaadással, melylyel Magyarország irányában viselkedtem a múltban, hanem viselkedtem a jövőben is. (Általános élénk helyeslés.)

Barta Ödön: Helyes! Nem is bántotta érte senki!

Gyurkovics György: Áttérek már most beszédem legnehezebb részére. Barta Ödön felhozta ugyanis Pliverics teóriáját és azt kérdezte, hogyan lehet összeegyeztetni ezeket a teóriákat t. képviselőtársam itteni állásával. Nagyon sajnálom, hogy Pliverics nincsen itt, mert akkor megtudta volna a t. Ház azt is, hogy milyen módon számolt le Pliverics az ő tanai és a gyakorlati politika álláspontja között.

Nem ma, hanem 15 évvel ezelőtt, akkor, mikor Pliverics mint tanár és ellenzéki képviselő legelőször

hozta fel horvát állami teóriáját, én már a horvát-szlavon országgyűlésen és azóta is több alkalommal és más horvát tartománygyűlési képviselők szintén azt az elvet vallottuk, hogy Horvát-Szlavonországok autonóm társországok, amelyek állami jelleggel nem bírnak. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.) Horvát-Szlavonországok autonómiaja egy különös autonómia, amely talán nem felel meg a különféle tanoknak, de az életből van merítve. (Tetszés jobb- és baloldali.)

Az angliai home-rule epochájában történt, hogy hozzám fordult véletlenül egy angol államférfi, a szabadalvópártnak egy tagja, és idejéve, azt kérdezte tőlem, hogyan néz ki az a horvát-szlavonországi autonómia, azért, hogy talán Írland autonómiájának mintájul szolgálhasson. Magyaragattam ennek az angol államférfiúnak az 1868: XXX. törvényeket, szétszomboltam azt az egész autonómiát, rámutattam az ellenkező és a lyukas szakaszokra is, megmondtam neki, hogy és miképp áll ez az autonómia.

Akkor az az angol államférfi, miután még sokszor találkoztunk, azt mondta nekem: „Mais, monsieur, c'est une création impossible!” (Derültség.) Erre én a gyakorlati politikusként korlátoztam észlelve csak azt feleltem neki: „De életképes és életrevaló!” Hozzá azt akartam mondani, hogy ez az autonómia, Horvát-Szlavonországok autonómiaja, nem tankönyvek szerint épült fel, hanem a geográfiai helyzet, a történelmi fejlődés és a nemzeti viszonyoknál fogva fejlődött ki 800 év óta, és olyan, amilyen, de életképes és az marad, amint volt eddig is.

Rátérek most, t. Ház, a fumei kérdésre. Nem értek egyet itt sem a Pliverics teóriájával, sem azzal az állásponttal, melyet a szélsőbal már többször kifejt. De véleményemmel igen kiváló közjogi férfiak társaságában vagyok, akik közt ott van a t. miniszterelnök ur és ott van a horvát bán. (Halljuk! Halljuk!) Én, t. i., valahányszor Fiume kérdése a horvát országgyűlésen napirendre került, mindannyiszor kijelentem, hogy Fiumének közjogi állása az 1868: XXX. törvények 6. §-a értelmében véglegesen be van rendezve, be van fejezve. (Élénk helyeslés.) De mind a mellett provizorium van. Ez a provizorium azonban nem illik Fiume közjogi helyzetét, hanem csak a közizgatást, de amelynek végleges rendezése Magyarország, Horvát-Szlavonországok és Fiume kölesönös egyetértésével jöhet létre.

Ami magát a kondominium kérdését illeti, erre nézve kijelentem, hogy az a bizonyos fel fogás véleményem szerint inkább magánjogi jellegű, de alkalmazni lehet ezt talán a nemzetközi viszonyokra is, mert van példa rá.

Ami Fiumét illeti, miután itt csak egy állam, egy korona van, kondominiumról szó sem lehet, mert a kondominium mindig csak kettő.

De vannak Horvát-Szlavonországnak jogos követelése is. És ha például vesszük, hogy Arva megyének van joga a megélhetésre, ha megél az alföldi jövedelmeken és ha az Alföld sohasem panaszodik, hogy ráfizet Arva megyére, úgy Horvát-Szlavonországnak is van joga, hogy autonóm életét és szükségait fenn tudja tartani. Mi részünkről mindenesetre tekintetbe fogjuk venni az ország nehéz helyzetét, de meg vagyok róla győződve, hogy a horvát és szlavon kormány erélye, a magyar kormány jóakarata és a magyar regnikoláris bizottság bölcsesége szerencsésen meg fogják oldani ezt a kérdést.

Es még egyet. Ne gondoljunk csak a mostani nehéz krízisre, a nehéz helyzetre, amelyben élünk. Gondoljunk arra is, hogy talán történelmi események előtt állunk, amelyek esetleg az évék rövid során be fognak következni. Szemeim előtt állnak a tekete felhők, amelyek a Balkán csuszáról nemcsakokra le fognak szállani Macedónia völgyébe, vagy Stambul bájós partjaira. Es lehetséges az az eset, amikor Magyarországnak, mint a nagy Duna-államnak le kell számolnia a maga nemzetközi és haitami állásával.

Es nem hiszem, hogy amennyiben a pénzügy és nemzetek kiegyezése nem sikerülne is úgy, amint mindnyájan óhajtuk, nem hiszem, hogy oly ideiglenes egyezménynek képesek lennének a 800 évi köteleket és barátságokat megszakítani, amelyet eddig oly szerencsésen évezteünk. Es sem a horvátoknak Horvátországban, sem a szerbeknek másutt, mint ebben az országban, helyük nincs. Ebben az államban testvériesen együtt kell működniünk. A szabadalvópárt felirati javaslatát fogadom el. (Zajos helyeslés jobboldali.)

Barta Ödön: Bár örül Gyurkovics hazafias beszédén, de nem hiszi, hogy az összes horvátok nevében beszél. Különböben nem a horvát ellenzékéről és kormánypártáról, hanem tisztán a horvát nemzetéről beszél, amelynek értelme nagyon is ismeretesek. Felolvas Pliverics horvát egyetemi tanár könyvéből egy személyesít, amely szerinte arra vall, hogy Pliverics hazaelles irányt hirdet.

Melcer Vilmos: A beterjesztett feliratok közül egyiket sem fogadja el. De ezt nem akarja megokolni, csupán Győrffy Gyula és Rakovszky Istvánnak óhaját válaszolni. Rakovszky azt állította a Gusztáv Adolfe egyesületéről, hogy az a vallásosság örve alatt 2 millió márkát csempész be politikai célokra. Adatok alapján mondja, hogy Magyarországra összesen 30 ezer márká jött be a Gusztáv Adolfe egyesülettől az elmúlt évben s ebből nemcsak szász, hanem magyar községek is kapnak mint például Debrecen, Veszprém, Pécs, Duna-Szerdahely stb. Ebből kiviláglik, hogy nyelvkülönbség nélkül adják a segélyeket a szegény protestáns egyházaknak.

A másokra, az Alldeutscher Verband-ra vonatkozó vádra kijelenti, hogy a szászok tudatában vannak annak, hogy a szász nemzetiség elismeri a magyar faj hegemoniáját s sohasem tört az államegység ellen. A szász nép célja hatalmasabbá tenni a magyar nemzetet mint a kis iolyó, amely azért foly be a nagy folyamba, hogy duzzadóbbá tegye. S nemzetiségi aspirációik is csak addig terjednek, ameddig nyelvüket és szokásaikat a magyar államegység keretében fenn

akarják tartani. Ez pedig szintén csak hasznára válik Magyarországnak. A szász hazafis nemzetiesség névében visszautasítja Gyórfy és Rakovszky vádjait. (Zajos helyeslés és éljenek.)

Papp Zoltán: A többség feliratának hangja méltó egy borralvaló kunyoráló koidushoz... (Zaj.)

Elnök: Kérem a képviselő urat, hogy tarson mértékelt kifejezéseiben.

Papp Zoltán: ... de nem méltó önértékes nemzethez. A 67-es kiegyezés elpusztíthatatlan és örök, de folyton áldozatokat kér. Andrássy Gyulát beteg ágyából hurcolták a főrendiházba, hogy tanúságot tegyen a 67-es kiegyezés mellett. Mert elpusztulhat a világ, a tenger kiáradhat, de a 67-es kiegyezésnek elpusztulnia nem szabad.

A parlamenti reformot sürgeti. A rossz választási viszonyaink meg a kuriai birások sem segíthet. Mert az szerződött ravaszul van megcsinálva, akár egy némely dolgot orvosolni, de nem meri megvizsgálni választási viszonyainkat. Majd ipari kérdésekkel foglalkozik, felel, hogy a miniszterelnök Grácból hozatta istállóinak belső berendezéseit és vaszerkezetét.

Egyetemi hallgató korában a véderő vita alatt küldöttséget vezetett a honvédelmi miniszterhez. Azt kérték, hogy a magyar ifju magyarul tehessen a tiszt vizsgát. A honvédelmi miniszter kijelentette, hogy ezt nem teheti, mert a felsőbb akarat ellenére van; de különben is meggyőződése ellen cselekednék. (Zaj a szélsőbalon.) Egyik társa erre azt indítványozta, hogy verjék be a honvédelmi miniszter ablakait. (Derűtség.) Szólok lecsendesítette őket és azt indítványozta, hogy énekeljék el az *Egyetértés* szerkesztőségét előt a Himnusz.

Rákosi Viktor: Ez már nagy különbség! (Derűtség.)

Papp Zoltán kérdi ezután, hogy van-e rendszer-változás, vagy nincs. A miniszterelnök beszédéből, amelyet a főrendiházban mondott, azt kell binnie, hogy nincs.

Szell Kálmán miniszterelnök: *Azt nem mondtam!* (Helyeslés jobbtól.)

Papp Zoltán: Elismerést követel elődjének is. **Szell Kálmán miniszterelnök:** *Az nem áll! Tessék felolvasni beszédemet!*

Papp Zoltán: A függetlenségi politikáról azt tartja, hogy azért nem volt megvalósítható, mert a nép többsége ki van zárva a politikai jogok gyakorlásából. A függetlenségi-párt feliratát fogadja el. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.)

(A gráci rendelés.)

Szell Kálmán miniszterelnök: T. képviselőház! (Halljuk! Halljuk!) Nem érzem annak szükségét, hogy azokra, amiket most hallottam, akár most, akár majd abban a felszólalásban, amelyben talán a vita bevétele előtt az elötmét szövegezték képviselők egyikének-másikának beszédére megjegyzéseket fogok tenni, reflektálnak. De kénytelen vagyok egy megjegyzéssel igazolni és rektifikálni valamit, ami az előtmét szövegezték. T. képviselő urnak a beszédében az én egyéni és magánkérdéseimre vonatkozott. (Halljuk! Halljuk!) Személyes ügyek érintését egyáltalában nem tartom helyesnek, akár magamról van szó, akár másról.

Személyes ügyeket a parlamenti diskusszióknak keretébe belevonni, mindig helytelen; ha valaki teszi, az mindig az illető feltevéseinek és izlésének dolga. A t. képviselő ur jónak látta annak bizonyítására, hogy ez a kormány miképp jogja fel az iparpártolást, azt mondani, hogy ime a miniszterelnök, mert közel lakik Gráchoz, gazdaságának szükségleteit és gazdasági eszközeit Grácban szerzi be.

Papp Zoltán: Nem úgy mondtam!

Szell Kálmán miniszterelnök: Hát hogy mondia?

Papp Zoltán: Kérdeztem hogy igaz-e!

Szell Kálmán miniszterelnök: Na hát kérdezte!

Mikor az ember ilyen dolgokat nyilvánosan kérdez, akkor abban több van a kérdésnél, abban van egy bizonyos szándék és ez a szándék készlet engem felszólalásra. (Halljuk! Halljuk!) Hát a t. képviselő ur valahol olvashatott ilyet, valamely olyan lapban, amely nem valami barátságos érzelmeikkel viseltetik irántam.

En is olvastam, de nem reagáltam reá, mert nem tartottam érdemesnek az ilyenre reagálni és az ilyen szemben a tényállást kideríteni; de ha a parlamentben mondja nekem a képviselő ur, akkor már reagálnom kötelességem és teszem ezt szárazon úgy, ahogy a dolog áll. En ráfóti és többi még két gazdaságom számára, amelyek közelebb vannak Gráchoz, nem Grácból szerzem be gazdasági vagy egyéb szükségleteimet; hogy honnan szerzem be, ahhoz senkinek semmi köze, de nem Grácból. Történt, sok évvel ezelőtt, talán 16-17 évvel ezelőtt, hogy szükségem volt egy építkezésnél, illetőleg egy istállóépület belső berendezéséhez vaskonstrukcióra, amelyet azon minőségben kérdezősködésem után is, sehol itthon előlíthatni nem tudtak. En akkor ezen vaskonstrukció elkészítésével egy gráci gyárat bíztam meg.

Ez történt egy ilyen kivételre esemben, egy vaszerkezetre nézve, pedig az én gazdaságaimnak bizony állandóan nagy egyéb szükségletei vannak. Aztán a dolog lefedékenysége miatt, mert én a magán dolgaimmal nem igen bírok foglalkozni, főleg az utóbbi esztendőben; és az a cég engem bepórtolt egy pár száz, mintegy 300-400 korona követelésre és makacs-ságba el lettem itelve arra a pár száz koronára. Mondom 16-17 évvel ezelőtt történt. Ez a tényállás. Ebből aztán valaki, valamely jóakaró azt a valótlanságot követelte, hogy én gazdasági összes szükségleteimet, gépeimet és mindenemet idegen helyen, Grácban szerzem be. Így van a dolog. Ezt kötelességem volt helyreigazítani és arra figyelmeztetni a képviselő urat, hogy, habár kérdés alakjában is, én azt tartom helyesnek — már természetesen mindenki a maga elfogása szerint tart valamit helyesnek vagy helytelennek, — hogy az ilyen dolgokat, magánügye-

ket pedig éppen, az ember mielőtt meg nem bizonyosodott arról, hogy való-e vagy nem, nem szokott a parlament elé hozni. (Ugy van! Ugy van! a jobboldalon.)

A t. képviselő ur nem lévén jártas a parlamenti gyakorlati dolgaiban, nem veszi rossz néven tőlem ha ilyen figyelmeztetéssel illetem; mert ha az ő többi fejtegetései is olyan lyukasak, mint ez volt, és ha az ő többi, meglehetősen provokáló, terjedelmes fejtegetései is az igazságnak akkora mértékével bírnak, mint ez, akkor a képviselő urnak első felszólalásához nem gratulálhatok. (Élénk helyeslés a jobboldalon.)

Papp Zoltán: Ugy látszik, mégsem olyan tisztá a dolog, mint a hogy a miniszterelnök ur feltűnteti, mert abból a gráci megrendelésekből mégis csak igaz valamit. (Felkiáltások jobbtól: Semmi sem igaz!)

Elnök az ülést felüggeszti.

(Szünet után.)

Csernoch János Ivánka Oszkárra polemizál. Felmutat egy röpiratot, amely Ivánkát ajánlja a választók figyelmébe. Ez a röpirat nem sonkával hanem kásával kezdődik. Ebben az egyházpolitikára ellen izgatják a népet. E röpiraton Ivánka arcképe is rajta van. Másik passzusban a tót népet szidja. Szólok ezzel azt akarja bizonyítani, hogy a volt nemzeti párt tagjai sem használtak más tönust.

A viszonyok változása és a fuzió megtörténte után Ivánka Oszkár édesapja úgy nevezte egy brosurájában a néppártot, mint a zsarnok uralom megdöntőjét...

Rakovszky István: *Oh, Oszkár! Oh, Oszkár!* (Zajos derűtség.)

Csernoch János: ... és a haza megmentőjét. Ezt a röpiratot Ivánka Oszkár édesapja írta. Pedig az aima nem esik messze a látától. (Derűtség.) Mikor a Bánffy-párt szövegezték a néppárttal Ivánka ellen Korponán és Ipolyvágyon, akkor megjelent még egy röpirat, amely báró Majthényi „Bánffyista” és „muszkavezető” ellen irányult.

Kijelenti, hogy sehol sem szövegezték a nemzetiségiekkel. Mert a néppárt azt kívánja, hogy a nemzetiségiek is illeszkedjenek be az egységes magyar állam testébe. Felhozza Ivánka egy vádiát, amely szerint egy kegyur ellen pamfletet adott volna ki a néppárt. Ez nem áll. Mert az a bizonyos röpirat gróf Esterházy Mihály galántai jelölt ellen jelent meg; ott pedig nem volt néppárti jelölt.

Ivánkának a papság ellen volt kifogása. Pedig éppen ő neki mint a Hangya-Szövetkezet főfőnökének, kell legjobban tudni, mily munkát végeznek a nép érdekében a néppárti papok. Entéii Kálmán Károly eljárását, aki Szűz Máriát belevitte a korteskedésbe. De a paptól nem lehet megtagadni a jogot, hogy a politikai téren is szerepeljen.

Ezután egyéb kérdésekkel foglalkozik. A választások kérdésénél feltezza azt, hogy a választások után azt kezdők kutatni, hogy mely tisztviselők szavaztak ellenzékre.

Rakovszky István: *Ez a spicli-rendszer.* (Zaj.)

Szell Kálmán miniszterelnök: *Majd feleik erre is!* **Csernoch János:** Ez visszacsúls a választási szabadsággal. Végül kijelenti hogy a néppárti feliratát fogadja el. (Helyeslés a néppárton.)

(A hivatalnokok.)

Szell Kálmán miniszterelnök: T. Ház! Rakovszky István t. képviselő urnak egy közbeszólása, nem az utolsó, hanem az utolsó...

Rakovszky István: A harmadikelőtti.

Szell Kálmán miniszterelnök: ... vagy harmadikelőtti készlet engem arra, hogy egy pár szót szövjak. (Halljuk! Halljuk!) A képviselő ur Csernoch János képviselő urnak beszéde közben, ezen beszéd egy részébe, amely egész tárgyilagossággal volt előadva, — miután ő a dolgokat mindig kihagyozni szereti, — egy élt, egy tulánkot rakott és közbeszólt, hogy ime a spicli-rendszer existál és fennáll. Hát még Csernoch János képviselő ur adott, én pedig legkevésbé adtam arra a pikáns közbeszólásra alkalmat, amelyet én komolyabban veszek, mint aminőnek látszik és amelyet én tisztelettel bár, de egész határozottan ezenel visszautasított. (Helyeslés a jobboldalon.)

Engedelmet kérek, én a tulsó párt egyes képviselőinek itt-ott viselt agitacionális dolgaíró tudnék szólni, de nem szólok. Összeségükben és részleteiben, de ha én semmivel sem hozakodom elő, akkor megkivánom Rakovszky István t. képviselő urtól, hogy nekem dolgokat ne imputáljon, amelyek tőlem távol állanak. (Élénk helyeslés jobbtól.) és amelyeket ő nem tud bizonyítani semmivel és amelyeket én egy gondolattal, egy ténynevel sem követtem el. (Helyeslés jobbtól.)

Magyarországon soha és talán más országokban sem — ezt merem állítani — szabadabban a hivatalnokok alkotmányos politikai jogaikat nem gyakorolták mint most; (Ugy van! jobbtól.) sem állami, sem megyei, sem községi tisztviselők. (Ugy van! Ugy van! jobbtól.) Mert sehol árnyéka, halavány árnyéka sem kísérletet meg a presszionálásnak.

Hát, t. képviselő ur, mikor én multkor beszédemben, válaszul egy képviselő ellenében, aki azt mondta, hogy a többség a hivatalnokok szavazatának köszönheti mandátumát, mert 155 ezer hivatalnok szavazott rá, akkor én azt mondtam igen egyszerűen és röviden, hogy először is ez nem igaz, másodsor igenis konstatahatom, hogy nem egy helyütt igenis a hivatalnokok döntöttek el az ellenzék javára a küzdelmet; igenis, a hivatalnokok szavazata bilentette a mérleget a győzelemet az ellenzék javára. Ezt mondtam. Erre azután rám fogta egy lap, hogy mindenről tudomása van a miniszterelnöknek és hogy ez azt teszi, hogy felügyel, kontrolloz, ellenőrökdi, vizsgál, evidenciában tartja, hogy ki hol szavaz; ez a spicli-rendszer.

Ez a lap, mely talán nem is ért egyet Rakovszky István képviselő urral, most kezére járt Rakovszky képviselő urnak és a képviselő ur nem törődve azzal, mit honnan vesz, csak legyen, megragadja az alkalmat, csakhogy intőzhessen valami támadást. Hát a képviselő urnak nincs igazja. Mert amit felolvasott Csernoch képviselő ur, az a Hivatalos Tudósítónak közleménye, amely tőlem származik. Ezt elismerem, de azt mondja, hogy annak a lapnak minosen igazja, amely úgy megvárdolta a miniszterelnöknek becsületre ronszerőt. A miniszterelnök egyszerűen azt mondta, hogy tudomása van róla a jelentésekből... (Mozgás a baloldal néma padján.)

Rakovszky István: No hát, tehát van tudomása!

Szell Kálmán miniszterelnök: Megmagyarázom! (Felkiáltások batlelő: Halljuk! Halljuk!) Hát ezen jelentésekből tudomásom van arról, hogy egy pár városban, ahol 1, 2, 10, 15 szavazattal bukkott meg a szabadelvűpárti jelölt, az ellenzéknek a pálmát a hivatalnokok adták. (Ugy van! jobbtól.) Megvallom, őszintén: naiv és gyermekes fellogásnak tartom azt a kívánságot, hogy a felölt választásokról semmi tudomással ne bíriak, becukiam a füleimet, hogy ne halljak semmit. Engedelmet, nekem, mint pártvezetőnek, kötelességszerűleg tesznek a főispánok jelentést, hisz az az ő kötelességük, hogy jelentést tegyenek; nekem pedig kötelességem a jelentést kérni. Ebben inkorrektséget látni: miocoda fellogása a kormányzati szellemnek? (Tetszés jobbtól.)

Rakovszky István: Hivatalos jelentéseket! (Zaj.)

Szell Kálmán miniszterelnök: Igenis, hivatalos jelentéseket, mert nekem azt is kell tudnom, hogy történetek-e visszaélések, hogy mi és hogyan történt? (Helyeslés jobbtól.) Más kérdés azután, hogy amit azon jelentésekből oly konzekvenciát vonok-e le, amit akár a törvény, akár a moral, vagy más erkölcsi szempont tilt, amittől én óvakodom. (Élénk helyeslés.) De mégis csak kíváncsi voltam arra, hogy például Baján miért bukkott meg Plósz miniszter ur. Kíváncsi voltam, hogy Gyórfi és Marosvásárhely első kerületében miért bukkott meg a szabadelvűpárti jelölt? Akik ebben valami kifogásolni valót látnak, a parlamentáris kormányzat lényegét tagadják.

Ezről tudomást szerzeni egyszerűen kötelesség. De ez nem azt jelenti, mintha én azután tudnám név szerint is, hogy Gyórfi, Baján, ki hová szavazott. Hanem azt tudom, — és ennek it nem mondtott senki ellen — hogy oly számban szavaztak tisztviselők az ellenpárti jelöltre, hogy ezért megbukott Plósz miniszter és Marosvásárhelyt meg Gyórfi a szabadelvűpárt jelöltje. (Ugy van! jobbtól.) Ezek az általános tények, amelyeket az ellenzéki lapok is megírtak, de ezeket nekem tudni nem szabad (Tetszés jobbtól.) és íllelem be kell tartanom, hogy ne halljam; és ha arra objektíve, a dolgok megmagyarázása tekintetében hivatkozom, akkor ez spiclikesdés! Ez meg oly vádaskodás, amelynek minosen alapja és amelyet visszautasítok. (Igaz! Ugy van! Zajos helyeslés és taps a szélsőbaloldalon.)

Rakovszky István: Ez a Bánffy-szellem!

(Személyes kérdés.)

Ivánka Oszkár személyes kérdésben kér szót. Azok az adatok amelyekkel Csernoch szólo állítását gyengíteni akarta, minosenk összetörve egyéniségével. Értésült, hogy a néppárt adatokat gyűjtött ellene.

Rakovszky István: Hazudott, aki ezt mondta!

Ivánka Oszkár: Ezt haszaltan is teszi, mert politikai egyénisége mindig nyílt volt. A választási brosurára ellenzéki jelölt korában jelent meg. Akkor ellenzte az egyházpolitikát mert nem tartotta időszerűnek. De revizionista sem volt. Mert azt tartja, hogy e törvényeken csak akkor szabad változtatni, ha a közvélemény is megérett arra.

Az Ivánka Zsigmond által megírt brosurára megjegyzi, hogy annak a néppártira vonatkozó részét nem helyeselte, sőt figyelmeztette édesatyját, hogy óvakodék a néppárttól, mert annak rossz vége lesz. (Zajos derűtség.) A harmadik brosurára, mely a Majthényi és a néppárt közötti szövetségről szól, azt jobb lett volna fel nem hozni a néppártnak. Mert ez csak a rendszerváltozás jogosultságát és megtörténtét igazolja. Beesüli Csernoch egyéniségét, kiról azt tartja, hogy csak véletlenségből került a néppárti oldalra. (Derűtség.)

Ezt sem Csernochnak tulajdonítja, ami kibékülést Majthényivel pikánsa igyekszik tenni. A dolog következőképpen történt: Szólo belépett a honti szabadelvűpártba s ezt Majthényi lakasán jelentette be. Majthényi erre meghívta ebédre, amit szólo eleinte nem akart elfogadni. Majthényi erre azt felelte: „En megtettem a meghívást, tessék azt elfogadni.”

Egy öreg urnak ily határozott felhívására elfogadta a meghívást. Később, amidőn értesült, hogy Majthényi ellenjelöltet készült ellene állítani, elment hozzá s éles szavakkal jelezte ki elégedetlenségét s fölött. Ennyiből áll a kibékülés báró Majthényi Lászlóval s ezek azok, amiket a néppárt vádjaira felhozott. (Helyeslés jobbtól.)

Elnök a vitát hoinapra halasztja.

BELFÖLD.

A katolikus autonómia. A katolikus autonómiai kongresszus világi elnöke, gróf Szapary Gyula, a kongresszus számos tagját bizalmas értekezletre hívta össze tegnap délutánra, hogy eszmecsereit folytassanak a 27-es bizottság legújabb elaborátuma fölött. A kongresszust a karácsonyi és újévi ünnepekre való tekintettel csak január második hetére hívják össze, de hogy az ülések hol lesznek, még nincs eldöntve.

Lecke a tótoknak. A nemzetiségi képviselők egyelőre a Házban nem szerepelnek, csak — udvariaskodnak. Ma együttesen tisztelegtek Széll Kálmán miniszterelnöknek dr. Pavlovics Lyubomir szerb, Kollár Márton és Valasek János tót képviselők. Azért mentek hozzá, hogy bemutatkozzanak. Természetes, hogy a társalgás témája a nemzetiségi kérdés volt. Dr. Pavlovics első sorban a szerb görög-keleti egyház-kongresszus egybehívását sürgette, mint a szerb népnek ez idő szerint legfőbb óhaját. A miniszterelnök megígérte, hogy Brankovics György patriárkával ebben a kérdésben mielőbb tárgyalni fog. A szerb nép nemzetiségi politikájára nézve Pavlovics kijelentette, hogy ez a politika mindigalkotmányos, hazafias alapon nyugszik és ő a maga részéről itt, a Házban meg fog elégedni azzal, hogy a nemzetiségi törvény végrehajtását fogja sürgetni. Ezután a tót képviselőkhez fordult Széll Kálmán és figyelmeztette őket, hogy óvakodjanak a parlamenti politikától, mert minden ilyen kísérlet ellen könyörtelenül fog küzdeni. Kifejezte a tót nép iránt való jóindulatát, kijelentette, hogy a nép bajain segíteni igyekszik nemzetiségi különbség nélkül, de *államellenes tendenciákat nem tűr.* A tótok azt felelték erre, hogy az ő programjukban nincs is államellenes dolog, mire a miniszterelnök megjegyezte, hogy ezt a programot nyilván másképpen magyarázzák otthon, a nép között, mint itt; azután ismételt, a legnagyobb nyomatékkal figyelmeztette a két tót képviselőt, hogy valamiképpen meg ne próbálják a programnak azt a másik értelmét fessegetni, mert különben a miniszterelnököt találják magukkal szemben, s *ő kímélet nélkül eltiporja őket.* A kemény lecke a két tót képviselőre láthatóan mély hatást tett. Nem is beszéltek többet a programjukról, csak a tót iskolák sanyaru állapotára hivatkozott Kollár Márton a miniszterelnök figyelmét, aki megígérte, hogy majd informáltatja magát ebben a dologban. Ezzel a tisztelegés véget ért.

A másik két tót honatya, *Ruzsziák és Veszelovszky* már a múlt héten tisztelegtek a miniszterelnöknek. A szigorú figyelmeztetésből nekik is kijutott és ez a két ur is meglehetősen hosszú orral jött ki a miniszteri szobából.

A holnapi ülés. A képviselőház holnap délelőtt tartandó ülésén folytatja a választási vita tárgyalását. Szólásra fel van még jegyezve: *Veres József.* A részletekhez *Rakovszky* István és gróf *Wilczek* Frigyes iratkoztak fel.

„Ő felsége a király nevében.” Jogász körökben fölmerült az a kérdés, vajjon a királyi Kuria hozzá utalt választási ügyekben *ő felsége nevében* hozza-e meg és hirdesse-e ki ítéleteit, vagy tekintettel arra, hogy a választási ügyekben a Kuria a képviselőház bíraskodási jogának ideiglenes átruházása folytán jár el tehát erre az átruházott hatáskörre való utalással mondjon ítéletet a Kuria ezekben az ügyekben *ő felsége nevében* említése nélkül. A Kurianak a választási ügyekben kiküldött két tanácsa ma ebben a kérdésben együttes ülést tartott és a kérdést akként döntötték el, hogy az ítélet kimondásánál az eddigi gyakorlat tartandó fenn, vagyis, hogy az ítéleteket *ő felsége a király nevében* hozzák. De utalnak a Kuria átruházott bírói hatáskörére is. Mert ez a két dolog egészen megjár egymással. Ugy a polgári mint a büntető-eljárás szerint a Kuria csak *ő felsége nevében* hozhat ítéletet. De célszerűnek tartják az ítéletben arra is utalni, hogy mely alapon illetékes a Kuria a választási ügyekben.

A képviselők hábéré. A képviselőház igazságügyi bizottsága *Fabiny* Teófi elnökével ma ülést tartott a gazdasági bizottság előterjesztése dolgában, amely a ház határozatát kéri arra a kérdésre nézve, vajjon oly képviselők, akik eddig közhivatali állásban voltak és most ilyenek október hónapra esetleg a novemberi negyede is törvették már közszolgálati állásuk után esedékessé vált lakbérüket, a törvény szerint kaphatnak-e képviselői lakbért. A bizottság az ügy előadójának *Vascsó* Gyulát választotta meg s elhatározta, hogy a kérdést esztendőnkön délután öt órákor veszi érdemleges tárgyalás alá.

A csacsi mandátum. Holnapután lesz Csacsián a képviselőválasztás, amelyen *Láng* Lajost előrelátólag egyhangulag megválasztják. A szabadlevél jelölt túlnyomó többségére való tekintettel ugyanis az ellenzék, nevezetesen a néppárt, ugylátszik, minden komoly jelöléstől tartózkodni fog.

A rigyiczai mandátum. *Latinovics* Pálnak Bács-Bodrogh vármegye főispánjává való kinevezésével a vármegye rigyiczai választókerülete képviselő nélkül maradt. Ertesztülésünk szerint a kerület szabadlevélpártja körében az az egyhangú óhaját nyilvánul, hogy *Plósz* Sándor igazságügy-minisztert kérjék fel a képviselőjelöltségre elvállalására. Az általános lelkesedés kifejezésével, amelyre a jelöltségre kerül a kerület választóközönsége tömörül, legközelebb nagyobb küldöttség utazik Budapestre, hogy az igazságügy-miniszternek a mandátumot felajánlja. A rigyiczai szabadlevélpártunk csak gratulálhatunk ehhez a választásához. Minden kerületnek méltó ambíciója lehet, hogy visszaadja *Plósz* Sándort a parlamentnek, amelynek legalább is erős szélsőhívója az, hogy az igazságügy-miniszter nem mint képviselő, hanem csak miniszteri minőségében fogva van jelen. Meg vagyunk róla győződve, hogy ez a tudat áthatja a rigyiczai kerület egész választóközönségét és *Plósz* Sándor egyhangú választáson fogja megkapni a kerület megbízólevelét.

A legújabb petíció. *Mohár* Jenő szentesi mandátuma ellen ma nyújtotta be a Kuriához dr. *Vécsy* Sándor és dr. *Orlócsányi* László óvárosi ügyvédek a petíció *Szűcs* Lajos és társai nevében.

KÜLFÖLD.

A német vámtarifa-javaslat. Néhány részlet került a nyilvánosság elé a német vámtarifa-javaslat megokolásából. A többi közt azt mondja a megokolás, hogy az állatok vámjának kérdése, tekintettel az állategészségügyi tilalmakra és az állatbehozatali korlátozásokra, kevésbé fontosnak látszik ugyan, de azért a tarifában számolni kell azzal az eshetőséggel, hogy a tilalmak és korlátozások elesnek és ettől függetlenül kell intézkedni az árak elvámolásáról. Ez okból a belföldi termelők érdekeinek megfelelően gondoskodni kell állat- és hús-vámokról, habár gazdaságilag talán csak később érvényesülnék is. A *vas-vámokra* nézve azt mondja a megokolás, hogy a német vasipar ugyan nagy fokát érte el a technikai tökéletességnek, de ez magában véve nem elegendő arra, hogy a külföld gazdasági előnyeit ellensúlyozza. A tarifa megváltoztatásánál mindenekelőtt jobban kell számolni az acélöntés nagyobb értékével, mint eddig.

A berlini szabadlevél-lapok a birodalomgyűlés új ülésszakának megnyitása alkalmából azt hangsúlyozták, hogy a *vámtarifa-javaslatot* minden törvényes eszközzel meg kell bukítani. A gabona-uzsora pártolói, ezt írják, tisztában lehetnek azzal, hogy ellenfeleik addig le nem teszik a fegyvert, míg a junker-uzsorasok nyomásaitól meg nem szabadítják Németországot. A második ülésnek most kezdődő második felében a pártok aránya a következő: német-konzervatív 51, német birodalmi párt 20, német szociális reformpárt 10, centrum 106, lengyel 14, nemzeti liberális 51, szabadlevél egyesült 13, német szabadlevél néppárt 26, német néppárt 7, szociáldemokrata 56 taggal, 37 képviselő pártönkivül.

A birodalomgyűlés szenior-bizottságának határozata szerint a *vámtarifa tárgyalását* december 2-ikán kezdik meg.

A borzsolói szocialisták *Bernstein* Eduárd ismert szocialista író, ki irodalmi tevékenységével majnem szakadást támasztott a szociáldemokrata pártban, birodalomgyűlési képviselőjelöltnek léptetik föl.

Anglia új erődítményei. Londonból jelentik, hogy a Temze, a bristoli csatorna és a déli part kikötői és hajógyáriai védelmére épített erődítmények új felszerelést bonyolítottak. Az utolsó két hét alatt 200 elavult ágyú helyett Angliában készült hatalmas hátultöltő ágyukat állítottak föl. Azok a munkálatok is, amelyekkel az északon lévő erődítményt bevehetetlené akarják tenni, gyorsan haladnak. Ugy látszik, hogy Anglia felkészülődik minden eshetőségre s megősmervén szárazföldi haderejének elégtelen voltait, most minden módon erősíti védőbástyáit.

Vilmos császár a német haditengerészekhez. *Vilmos* császár tegnap Kielben jelenvolt a haditengerészet ujoncainak föleskettetésén s az esküdtétel szertartása után hosszabb beszédet mondott. Utalt a legutóbbi eseményekre s buzdította a katonákat, hogy kövessék a hazatért győzelmes hősök példáját és a zászlóhoz, amelyre ő, a császár is felcsüldött, maradjanak hűvek. Az eskütételnél a kieli kikötőben horgonyzó orosz és török hajók küldöttségei is jelen voltak. A császár többek közt ezeket mondta:

— Oly sokan vagytok, mint soha azelőtt, de

viszont van sok új hajónk is. *Épp úgy nem kívánom a háborút, mint ahogy nem kívánta nagyatyám,* aki azonban, mikor a háború kitört, maga is harcba szállt s a fáradságban osztozott a hadsereggel. Elvárom tőletek, hogy méltó legyetek atyáitokhoz, ha arra kerül a sor, hogy háborúba vezessetek benneket. Nem szabad úgy gondolkoznotok, hogy a császárnak könnyű parancsolnia s ténylek kötelességek a nehéz parancsok engedelmeskedni. En is felesküdtök katoná vagytok s kötelességetem épp úgy teljesítenem kell, mint bárki másnak, mint mindenkinek a maga helyén.

Angol katonák támadása Lord Roberts ellen. A teljes fejtelenség és zűllés állapotáról ad képet egy londoni hír, amely azt jelenti, hogy *Roberts* lordot, az angol hadsereg főparancsnokát egy gyakorló-tábor megtekintése alkalmával *Buller* elbocsátása miatt megvádolták és bántalmazni akarták. Többszáz katoná orvátva és tombolva vette körül a tábormagyot, akit a rendőrség csak nagynehézen tudott dühöktől megszabadítani.

Nincs a világon civilizált ország, ahol az ilyesmi megeshetnék. A hadsereget, mint nemzetvédő faktort drága pénzen tartják mindenütt, de éppen céljára való tekintetből mindenütt szigorúan megkövetelik tőle, hogy a legszigorúbb fegyelem alatt álljon. Ha az angol hadseregben, — mint ez az eset mutatja — nyoma sincs a fegyelemnek, úgy ez azt bizonyítja, hogy nincs angol hadsereg, s hogy azokat a fegyveres embereket, akiket az angol állam honvédelmi célra fizet, nem lehet a kontinens értelmében vett katonáknak mondani. A fegyelem és szubordináció azok a kellékek, amelyeknek betartásánál kezdődik a hadsereg. Ha ezekből a jelekből ítélünk szabad, úgy kevés sikert jósolhatunk a délafrikai háborúban angazsált brit haderőknek.

A délafrikai szabadságharc. Londonból jelentik, hogy *Chamberlain* Austen pénzügyi titkár, a minisztérium tagja, tegnap *Catshill*ban (*Bransgrove*) mellett beszédet mondott, amelyben arra utalt, hogy az utolsó hetekben heves támadásokat intéztek Anglia és különösen a brit csapatok ellen. Ezek a támadások minden angol embert fájdalommal töltöttek el és Anglia nem is fogja ezt egyhámar eleljeitni vagy megbocsátani. Egy külföldi újság, amelyet egy angol folyóirat támadásai miatt rendretasítottak, azzal mentegedőzött, hogy csak azt állította, amit már előbb *Campbell-Bannerman* is mondott az angol katonákról. Az a kérdés már most, hogy *Bannerman* tudatában volt-e annak, hogy milyen felelősséget vesz magára és gondolt-e arra, mi minden történt más oldalról az ország jó hírének beszennyezésére. A kormány azonban *rendületlenül fogja folytatni* eddigi politikáját. A Dél-Afrikában megoldandó feladat nehezebbnek bizonyult, mint előzőleg gondolták, de akár hosszabb, akár rövidebb ideig tart az, ami még hátravan, a kormány mindenesetre mindvégig megmarad az eddig követett uton.

London, november 26.

Krauss szabadlára helyezték, mert barátai letették érte a kivált kauciót.

London, november 26.

Miss Hobhouse, akit a dél-afrikai katonai hatóság arra kényszerített, hogy visszautazzék Angliába, azt tervezi, hogy legközelebb felolvasási körútra indul s így fogja a művelt világ elé tárni azokat a szörnyű hegytelenségeket, amelyeket *Kitchener* katonái elkövettek.

London november 26.

Lord Kitchener jelenti Pretóriából tegnapi kelettel, hogy november 18-ika óta elesett 23, megsebesült 19, togságra esett 230 és megadta magát 9 boer. *Kitchener* azt jelenti továbbá, hogy az őrbázisrendszert sikerrel terjesztik és hogy ez a rendszer az angloknak az illető vidékeken jó támaszul szolgál. Kjonstától keletre új őrbázis-sort kezdenek építeni. November 22-én *Munro* ezredes *Bark* vesztésénél harcba keveredett *Myburg*gal, akinek vesztései voltak. *Soebel* ezredes *Dordrecht*nél nyomában van *Fouché* boer parancsnoknak, akinek embereiből ötöt elfogott és azonkívül 60 lovat zsákmányolt. A lázadókat a délnyugati vidékekről lassanként észak felé korgetik az angolk.

A kínai fosztogatások. Izgalmas ülése volt ma a francia parlamentnek: *Sembat* szocialista képviselő ugyanis szóba hozta az ülésen *Voyron* tábornoknak a *Khinában* elkövetett fosztogatásokról szóló *titkos jelentését*, amely indiskréció folytán nyilvánosságra került. *Sembat* azt indítványozta, hogy ezt a titkos jelentést a költségvetési bizottság elé terjesszék, mert különben 6 és barátai a *maguk felelősségére hozzák nyilvánosságra*. *Ribot* azt kérdezte, hogy valamely miniszter vagy katonatiszt vagy hivatalnok adta-e

— **Napdíj — díj nélkül.** Avagy: fából vaskarika. Szóval olyan napidíjról van szó, aki napidíjat nem kap, hanem egy szobor, egy napidíjjal megszerített jövőd reményében kör-mű a minisztériumokban. Ha egy ügyvéd dolgoztatna így embereket a hivatalában, nagyon kikapna érte. Talán még a kamarával is meggyűlöne a baja, mert hát bizony-bizony nem egyéb ez, mint a nagy kinálhatlan uzsorás módon kibaszása az emberi gyámoltalanságnak. Az állam azonban teheti. Még gáncs se érheti azt, aki kitalálta ezt a módját a takarékosságnak. A közbizonyba spórol meg egy morzsát, hogy bár inkább a morzsát szórják szét az éhes verebek között a kiverkedőknek a Krieghammer ur kezéből a sok milliót. — A díjtalan napidíjasok szerzete annak a mozgalomnak az eredménye, amelyet a napidíjasok — a valóságosak — indítottak meg a helyzetük javítására. Nem a mostani mozgalomnak, hanem az első panaszos szónak, ami a diurnisták tüdejéből fölhangozott. A pénzügyminiszter ur erre bebizonyította nekik, hogy semmi okuk nincs a panaszra. Kiszelte a díjtalan napidíjasok szektáját. Beállított egy csomó iróasztalt a hivatalokba azok számára, akinek csak reményeséget ad fizetéskeppen, s másnap már minden asztal előttült egy-egy ember. Ha így is akad diurnista, hát hogya akadna elég nyolevan krajcárért. Szóval: — nincs olyan kiesi ur, akinél még kisebb is ne akadna. Tegnap arról a napidíjról volt szó ebben az újságban, aki még nincs rendszeresítve. S például az igazságügyminiszteri tárcá terhére nem is lesz rendszeresítve, mert ott azzal akarják megtakarékoskodni a téli fűtés árát, hogy kiteszik a háza diurnistákat. Tehát vannak még nem rendszeresített napidíjasok és díjtalan napidíjasok s ilyen körülmények között a helyzetük javítására mernek gondolni azok a jól szituált adófizető polgárok, akik — ha jól megy — még egy forint és husz krajcár is megkeresnek egy napi munkával. Majdnem annyit, mint azok, akik szemetet fuvaroznak vagy havat kaparnak, majd ha lesz hó. — Hát micsoda telhetetlenség ez... Nem szégyenlik magukat...

— **Haragszik a császár.** Ha halálos párbaj esett meg, bárhol történt is a szerencsétlenség, nagy fölháborodás keletkezik a nyomában. Így esett ez most az insterburgi párbaj után is, aminek Blaskovics hadnagy lett az áldozata. A közvélemény lázong, s ezáltal csodálatosképpen nem közvéleményt csinált, hanem a közvéleményhez csatlakozott a német császár is. Az a hír, hogy a császár a halálos kimeneteli párbajért Reischke ezredet, a száznegyvenhétedik gyalogezred parancsnokát teszi erkölcsileg felelőssé, s hogy nagy a császár haragja, az ezt mutatja, hogy az ezredes a párbaj után negyvenyolc órával a parancsnokságot átadta a legöregebb törzstisztnak s ma már ki is lépett a szolgálatból. A párbajnak tehát két áldozata is van, a nagy telbizdulásnak pedig nem lesz semmi haszna. A párbaj ellen haszontalan az ilyen küzdelem.

— **A tudóvész ellen.** Az egyetemek kórházelegylete piakatokon hívja föl az egyetemi ifjúságot arra, hogy védekezzenek a pusztító tudóvész ellen s egyuttal módot ad neki hogy magát e tekintetben megvizsgáltsa. Dr. Plesch János a görbersdorfi tudóvész szanatóriumának volt asszisztense ugyanis fölajánlotta az egyesület elnökségének hogy az ifjakat naponta délután kettő és négy óra közt ingyen megvizsgálja, vajon nem hordják-e tüdejükben a tuberkulózis csirját? Mivel a tudóvész többnyire a husz és harminc év közt való emberek sorsából szedi áldozatait, az ifjúságra nagy jótétemény ez a vizsgálat.

— **Árva leányok háza.** A Pesti Izraelita Nőegylet új leányárvaházának vasárnapi felavatás ünnepe a vendégek — köztük Széll Kálmán miniszterelnök és Wassics Gyula közoktatási miniszter — nagy elragadtatással nyilatkoztak az épület művészi kiépítéséről és ólának megfelelő kitűnő gyakorlati elrendezéséről. Az épületet Kármán Aladár és Ullmann Gyula műépítésként tervezték és az árvaház kulturális céljára való tekintettel, elismerésre méltó készséggel, munkájukért semmiféle díjazást sem fogadtak el. Az új árvaház építői iránt Stassny bécsi hírneves építészeti tanácsos, aki most Bécsben ugyanily intézetet épít, szintén nagy elismeréssel adózott és kijelentette, hogy Budapest büszke lehet az új kulturépületére.

— **A magyarországi hírlapírók nyugdíjintézetéhez** érkezett adományokról tegnap közzét tudósításunkban Welner Miksa tévesen szerepel 50 koronával, mert ezt az adományt Grünbaum Miksa juttatta az intézetnek.

— **Jogász-bál.** Az idei jogász-bál rendezősége a hó 28-ikán a következőképpen alakult meg: Elnök: Wetzl György, Széll József (J. H. S. E. elnöke); al-elnökök: Holncarth Ferenc, gróf Kúnen-Hédervary Sándor, Szabó Andor. Főtitkár: Demkó István. Főjegyző: Thomay Béla. Pénztáros: Tomcsányi Kálmán. Ellenőr: Vajda Ákos. Titkárok: Bárczy István, Ghyczy Ede, Hegedűs Arthur. Jegyzők: Benke Imre, Janovich Gyula, báró Majthényi József, Moróti József, Szegmündy Kálmán. Háznagy: Hosszay-Heinzelmann Béla. A bizottság elhatározta, hogy a bált 1902. év január 18-ikán tartja, továbbá fölhatalmazta az elnök-

seget arra, hogy tekintve a már most is mutatkozó nagy érdeklődést, a bált a Vigadó, vagy a Róyal nagytermében rendezze.

— **A népiskola praktikus legyen.** Dr. Verédy Károly, a székesfőváros tanfelügyelője, most szervezi a fővárosi tanítószolgálat hivatalos testületét és pedig azzal a jelszavval, hogy a népiskolákban kenyéreszű emberre kell nevelni a gyermeket. A fővárosnak több mint száz népiskolájából egy-egy képviselőt küldöttek ki, hogy az eddig elhanyagolt hivatalos budapesti tanítótestületet szervezzék. Ezt a népes gyűlést vezette Verédy Károly s enőki beszédében kitéjtette, hogy szervezkedni kell az iskolának is az előttünk álló gazdasági harcra. Nem elég ma, ha a gyermek megtanul szépen olvasni vagy frázisokat magolni. Ma az iskolának kenyéreszűre kell tanítania a népet. A hivatalos tanítótestület feladata lesz a szociálpedagógiai eszközök terjesztése. Jól teszi a tanítószolgálat, ha a nagy munkához a fiatalabb tanítók között keres vezetőt. Erre az értekezlet elhatározta, hogy az ezerötven tagú fővárosi tanítótestület elnökéül Rákóczi Istvánt, Száva Jánost és Trajler Károlyt jelöli. Jelölték még a többi tisztségekre és az ötven igazgatótanácsosi helyre is. A tanítótestület alakulása legközelebb megtörténik. Erre a célra a tanfelügyelőség külön szüneti napot kért a népiskolák számára.

— **Háromezer családnak nincsen kenyere.** Krassószörényre két községének, Ruzsokabánynak és Nándorhegynek munkásnépe egyszerre, máról-holnapra kenyér nélkül maradt. A váratlan csapásnak az az oka, hogy a Kaláni társulat váratlanul beszüntette a munkát.

— **Jézuska kiállítás rendezett.** Párisban Lépine rendőrőrnök a kis Jézus földi helytartója s egyszerűsint természetesen az övé a gondviselésnek az a feladata is, hogy minél szebb és praktikusabb játékok jussanak a gyermekek. Nemcsak a gazdagok, hanem a szegények is — s ő eszelte ki azt is, hogy hogyan legyen a vásárból legtöbb haszna a szegény embernek is. Nemrégiben pályázatot hirdetett egy olyan új játéka, amit karácsony előtt majd a boulevardokon áruljanak s ami pár soubba kerüljön csupán. Ennek a pályázatnak az a proposálból aztán most meguyult a gyermekjátékiállítás. Persze nem csak azok a játékok vannak benne kiállítva, amelyeket Lépine az az utcai elárulásra szánt, hanem drágábbnál-drágábbak és szebbnél-szebbek. Némelyik valóságos kis remekmű s olyiknak nagyon az ára. A kiállítás nagyon látogatott s a publikum csupa mama és csupa gyerek. Sőt állítólag Párisban mostanság nagyon jól viselik magukat a gyerekek mert azt mondják a hazug nyelvek, hogy a kis Jézus a szófogadás és egyéb ilyen gyerekerköltésök arányában osztja majd föl a kiállítást.

— **Házasság.** A Deák-téri evangélikus templomban ma déiben szücs esküvő volt. Bernthaller Béla vállalkozó vezette oltárhoz Szerényi Kornéla ismert hegedűművésznő. A virágokkal gazdagon ékesített templomot szücs előkelő közönség töltötte meg, melynek sorában ott voltak: Bektes Gusztávné, öz. Mészáros Jánosné, Pál Károlyné és az Aurora-kör több tagja. Ugyancsak ott volt Hubay Jenő is a telegével, kinek Szerényi Kornéla tanítványa volt. Az új pár Horváth Sándor adta össze szép beszéd után. Az esketési szertartás alatt ifj. Ábrányi Emil zeneszerző, orgonaművész és Siffer Adolf a zenekarvezető gondnoka tanára orgonán és gondnokán Schubertnek *Du bist die Ruh* című művét adták elő a koruson. Ezután Bruckner Frigyes karnagy Rinek Preludiumát és Mendelssohn mázindulót, át játszotta orgonán.

Gabos Oszkár műépítész eljegyezte Hegyi Jolán kasszonyt, Hegyi Lajos és neje szül. Brody Ilka leányát, Budapestben.

Szűcs Aladár nr Szombathelyről eljegyezte Deutsch Ilona kasszonyt Sáravárról.

Róza Antal Budapestről eljegyezte Schlesinger Teréz urhölgyet.

Buchráber Nándor fővárosi hivatalnok tegnap eljegyezte Uher Giza kasszonyt, Uher Béla őrnagy leányát.

— **A jó öreg kocsáros.** A fővárosnak egyik régi vendéglője, a hajdani Ment-sőreszarnok, amely legutóbb Putzer György tulajdonja volt, gazdát cserélt: Holtzspach, aki az utóbbi évek pénzügyi depressziója következtében milliót elveszítette, lett az új vendéglős a Deák-téren. Nyáron tudvalevőleg künn a Hűvösvölgyben volt már eddig is kocsárja. Sok szerencse jussan a jó, öreg kocsárosnak, akinek becsületessége és vasszorgalma lélekemelő látvány napainkban. Munkával szerzett vagyonát elveszítette, adja isten, hogy most munkával visszaszeresse.

— **Hajóforgalom Konstantza és Konstantinápoly között.** A magyar kir. államvasutak igazgatóságától kapott értesítés szerint a bajóforgalom Konstantza—Konstantinápoly között ismét meguyult. A keleti és ostenidei expresszvonatok ismét Konstantzáig és onnan közlekednek.

— **Nagy szerencsétlenség egy gyárban.** Ma délelőtt a detroitii ectorgyárban egy kazán telorobbant és teljesen elpusztította azt az épületet, melyben 86 ember dolgozott. A kórházba szállított munkások közül márt többen meghaltak.

— **A budapesti zsidó templomok magyarsága.** Molnár János apát ur tegnap délután képviselőházi beszédében szóvá tette a budapesti zsidó templomok magyarságát, és azt vetette szemére a főváros zsidóságának, hogy az összes budapesti zsidó templomok közül csak egyben van magyar hitszónoklat, a többiben kizárólag német a prédikáció nyelve. Ezzel szemben most arra figyelmeztetnek bennünket, hogy Molnár apát szemrehányása csak a pesti zsidó hitközséget illetheti, mert a jobbratti részen a dr. Szabolcsi Izidor elnökléte álló budai hitközségnek nemrég megválasztott hitszónoka, dr. Kis Arnold rendszerint magyarul prédikál és csak minden hetedik-nyolcadik héten mond német hitközségbeszédet, az öregek kedvéért; U-Budának is kitűnő magyar lelkipásztor van dr. Adler Illés személyében, az újlaki zsidó templomban pedig dr. Edelstein szentén magyarul szónokol. Ami a pesti hitközséget illeti, ennek is két magyar hitszónoka van: dr. Kohn Sámuel és dr. Weiszberg Gyula és csak egy német: dr. Kayserling. Látható ebből, hogy a magyarság meglehetősen kezd most kiszorítani a németiséget a székesfőváros zsidó templomaiból. Ami németiség megmaradt, annak mentességéül azt hozzák fel, hogy az öregek közül sokan nem értenek elég jól magyarul. Mentességnek ez mindenesetre mentesség, de azért kielégítőnek az állapotokat nem fogadjuk el. A többi felekezet templomaiban is van ugyan idegennyelvű hitszónoklat, a kálvinistákét kivéve; de a zsidó templomban ezt nem tartjuk rendjén valónak. A népszámlálás adatai szerint a kálvinisták után legmagyarabb felekezet a zsidó. Ezen jogos tehát az a követelés, hogy a felekezetnek ez a túlnyomóan magyar jellege a fővárosi templomainak nyelvében is kifejezésre jusson.

— **Egy jótékonyegylet pénze.** Érdekes dolog történt a minap a nemzeti jótékonyegyleti és önségélyző szövetekezet Népszínház-utcai helyiségében. A dolog azon kezdődött, hogy a VIII-ik kerületi előjáróság, a mikor a szövetekezetet, mint jótékony intézményt a tanács rendeletére felülvizsgálta, arra a meggyőződésre jutott, hogy a vezetők a jótékonyegylet leginkább saját magukon gyakorolták. Nem cselekedtek semmi rosszat a számadás mind rendben volt, a könyvek egybeváltak, és minden kiadási tétel alapszabályszerű határozattal volt helybenhagyva. Csak éppen jótékonyegylet nem gyakorolt a szövetekezet, mert a bevételek négyötödére ráment a költségekre és a fizetésekre, s az a legesodálatosabb, hogy ezt nemcsak a választmány, de a közgyűlés is helybenhagyta. Az előjáróság szösz szerint vette a miniszteri és tanácsi rendeletek azt a kifejezését, hogy ahol nincs teljes rend, az a jótékony szövetekezetet zár alá kell venni s még októberben le is pecsételtette az egyesület helyiségét s pénztárát, amelyben 721 forint 16 krajcár készpénz volt. A kulcsokat azután az eljáró esküd elvitte magával. Pár hét múlva azután egy ügyvéd 114 forint erejéig végrehajtást eszközölt a szövetekezet ellen. A végrehajtóval együtt elment a jótékonyegylet helyiségébe, ott azonban mindent zárva talált. Elmentek az előjáróságához, a tanácshoz a kulcsokért, de azt a választ kapták, hogy a kulcsok már a belügyminisztériumban vannak. Ide is felment az ügyvéd és a végrehajtó, de az eljáró osztálytanácsos ezt mondta nekik, hogy folyamodványban kérjék a kulcsok kiadását. A végrehajtó ekkor kijelentette az ügyvéd előtt, hogy feltétlenül az ajtókat és megüretja a Wertheim-kasszát. A végrehajtási törvény ugyanis semmit sem tud arról, hogy a miniszteri zár alá tettélt respektálnia kell a végrehajtónak. Félóra múlva már le voltak ütve a hivatalos pecsétek, feltörték az ajtókat és a főváros legkiválóbb kasszaúr szakembereinek egyike huszonöt forintért kifurta a kasszát. Akkor aztán a végrehajtó kivett a kasszából 114 forintot tőkében, másik 100 forintot a költségekre, ebből kifurta nyomban a kasszaúrját, nemkülönben a bérkocsist és önmagát, mindezt jegyzőkönyvbe írta s végül becsuktatván az ajtó, nyugodt lélekkel távozott.

— **Tüntetés a porosok ellen.** Zajos tüntetést rendeztek ma ismét a lemergi konzulátus előtt a szociálisták, kifejezést akarván adni ezzel is a lengyelek iránt érzett meleg rokonszenvüknek. Mint tudósítónk jelenti, oly nagy mérvet keltett a tüntetés, hogy a rendőrség kénytelen volt beavatkozni. Több tüntetőt letartóztattak.

— **Zavargó sztrájkolok.** Nagyváradról jelentik: A városháza építésénél sztrájkoló munkások megátamadták hogy épülő ház munkásait, hogy őket a sztrájkhoz való csatlakozásra bírják. A munkások közt vörös verekedés támadt, melyet a rendőrség közbe lépése szüntetett meg. Negyven embert letartóztattak; a főcinkosokat átadták az ügyészségnek.

— **Ingeny kenyér.** A kenyérszót boltok forgalma hétfőn 7188 adag volt. Ebből a Podmaniczky utcai boltban 5222 adagot az ó-budai új kenyérszót boltban 1946 adagot osztottak ki. Adomány: Vázsonyi Gyula 10 korona.

— **Öngyilkos bankigazgató.** Grából sürgönyzik lapunknak, hogy az oltani hitelbank igazgatója, Füss Antal gyógyíthatatlan betegsége miatt öngyilkos lett és meghalt.

— **A félmillióstolajlás.** Kecskeméthy Győző ügyében még mindig folyik a vizsgálat, amelynek azonban nincs eredménye. Halmos János polgármester ma a következő levelet kapta Kaposvárról:

Nagyságos polgármester ur! Pénzt visszavizsgálattom, ha büntetlen maradok. Kaposvár, 1901. november 24-én, aláíratos szolgálja: Kecskeméthy Győző.

A belvárosi kerületi elüljáróság emberei csakhamar kiderítették, hogy a levél írása és Kecskeméthy írásra annyira eltér egymástól, mint az adós a szabójától, ha meglátja az utcán. A polgármester a levélkét azért mégis átküldte a főkapitányságra.

A óváros közigazgatási bizottságának fegyelmi tanácsa ma tárgyalta Pesti Ferenc IV. kerületi elüljáró fegyelmi ügyét. Halmos János polgármester a Kecskeméthy-írelé tolvajlásból kifolyólag elrendelte a fegyelmi eljárás megoldó fegyelmi vizsgálatát a IV. kerületi adóhivatal írtásvizsgáló, valamint a IV. ker. elüljárója, Pesti Ferenc ellen is, annál a felelősségnél fogva amelylyel a pénzkezelés körül fölmerülő hibákból eredő károkért tartoznak. Pesti Ferenc elüljáró a polgármesternek ezt a határozatát megfelelebbezte s előadta a védekezésében, hogy ő csak az ügymenet helyességéért lehet felelős, de nem a pénztár kezeléséért, mert ennek az ellenőrzése, az ő részéről, már fizikailag is lehetetlen, amennyiben a pénztár tőle teljesen el van különítve. Ha azonban bármikor tudomására jutott valamely szabályellenesség, azonnal megette az ellen a szükséges intézkedést. Minthogy pedig világosan kitűnik, hogy őt, a Kecskeméthy-írelé lopás ügyéből kifolyólag, semmiféle mulasztás nem terheli, kéri a vizsgálat megszüntetését s az iratoknak hozzá való kiadását a hamis vádaskodás megtorlására irányuló akciójának megindíthatása céljából. A fegyelmi választmány nem vette figyelembe Pesti Ferenc elüljáró felelősségét s a polgármester elsőfokú határozatát, amelylyel a fegyelmi vizsgálatot elrendelte, megokolásánál fogva helybenhagyta.

— **A férj merénylete.** Ma délután véres merényletet követett el egy ekkeseredt férj a tőle különváltan élő felesége ellen. Forgópisztolyval rálőtt háromszor s a golyók a szerencsétlen asszonyt életveszélyesen megsebesítették. A merénylet a Mária Terézia-tér 4-ik számú házban történt, ahol november elseje óta lakik Kovács István 22 éves varrónő. A történet, aki asztaloslegény, november elsején különvált. mert ez rosszul bánt vele. A fiatal asszony azóta varrással tengeli az életét. Kovács István többször felkereste az asszonyt és hívta vissza, de ez nem halgatott rá. Ma délelőtt 11 órakor Kovács István ismét felkereste az asszonyt és kérte. Amikor látta, hogy hasztalan, előrántott egy hatlövetű forgópisztolyt és az asszonyra lőtt. A golyó fejbe találta az asszonyt, akinek volt még annyi ereje, hogy kiütközött az udvarra és segítségért kiáltott. A földühölt ember az asszony után szaladt és még kétszer lőtt rá. A golyók közül az egyik a fejét érte, a másik a hátába turódott. A szerencsétlen fiatal asszony ekkor eszméletét veszítve összeroskad. A merénylet látva, hogy jól végezte dolgát, futásnak eredt. A lövések zajára összehúzott házbéli földözbe vetették és a Kissalétron utcában elrakták. Az esetről értesítették a mentőket és a VIII. kerületi kapitányságot. A mentők az asszonyt haldokolva vitték a Rókusba. Kovács István a rendőrség letartóztatása. A kihallgatásán azt vallotta, hogy ma azzal a szándékkal kereste fel az asszonyt, hogy megölje.

— **A kétmilliósi család.** Londonból jelentik, hogy a rendőrség letartóztatta Burge ismert birkózót, akit azzal gyanúsítanak, hogy része van a liverpooli check-csalásban, amelynek tettesét eddig hiába keresték. A check százezer angol tonról vagyis kétmillió-négyszázezer koronáról szól. A londoni rendőrség a világ minden részében intézkedett, hogy az utalványt sehol be ne váltsák.

— **Betrőrés.** Tegnapra virradóra betrőrök jártak Nagy Dezsőnek a Dobány-utca 88. szám alatt lévő ékszerüzletében. A betrőrő a szerződés üres boltból jutott az üzletbe, ahonnan 2000 koronát érő holmit lopott el. Az ellopott ékszerek között van: 62 darab ezüst, acél és nikkell férfura, 13 darab női óra, 16 pár arany fülbevaló utánzótt kőkvekkel, 10 pár ezüst double fülbevaló, ezüst gyűrűk, karkötők és férfi óraláncok. A nyomozás megállapította, hogy a betrőrő kapucnyosok előtt beosont a házba, tolvajkieséssel lenyitotta az üres üzlet ajtaját és a válaszfalból kiszedte a téglákat, jutott az ékszeresboltba. A rendőrség keresi a betrőrőt.

— **Életunt urtasszony.** A Margitsziget alsó végében ma egy elegánsan öltözött ur nő a Dunába vetette magát. A közelben lévő hajósok csónakon utána mentek és kifogták az urtasszonyt, aki elmondta, hogy Breuer Saroltának hívják és egy temesvári droguista felesége. A szerencsétlen urinót szállóbeli lakására szállították, ahol most ápolják. Tették okát nem akarja megmondani.

— **A villamos áldozata.** Két teknincs ütött el ma délelőtt Bécsben a villamos. Mint nekünk jelentik, Strick Gusztáv és Baumann Károly a szerencsétlenek, akik súlyosan megsérültek s akiket a kórházba szállították.

— **Fővárosi Orfeum.** Napról-napra a tetszés megújuló leve kísérő Waldmann Imre Fővárosi Orfeumának előadásait, amelynek minden egyes száma kiálja a legszigorúbb kritikát is. Az igazgató gondoskodása

kiterjed a legpróbb részletekre és szigorúan ügyel arra, hogy orfeuma a legtekétebb variété legyen. A mostani műsorból különösen kiválók Diana szemet kápráztató tükörtáncával, amely csodálatos látvány. Helosa Titcomb, a híres táncosnő és Martens Eugénia, a szép énekesnő. Az előadások magyar része, a Tarka Színpad, amelyet Waldmann igazgató nagy áldozattal teremtett meg, beváltandó ígéretét, hogy az orfeumot amennyire lehet, magyarosítani törekszik, szintén tetszik a közönségnek. A mostani műsor megtekintése ajánlatos annál is inkább, mert nemcsak a nagy változás lesz a programmon. Elsején kezd meg tíz napi vendég szereplését Milla Barry, a hamburgi Karl Schultze-Theater operett-dívaja, akit az igazgató mostani külföldi körútan szerződtetett. A diva tíz napra hater korona honoráriumot kap és e nagy honorárium maga is méltán csigázza föl az emberek érdeklődését.

(x) **Strellsky eszterái és királyi udvari lényképzés.** Dorottya-utca 9. Budapest. Az egyetlen elsőrendű lényképzés, mely a földszinten van. A közlő karácsonyi ünnepre ajánlja aquarell-, olaj-, valamint összeállított csoportképeit. Pillanattani gyermekélményeket és legújabb Van-Dyk fényképeket (hölgyeknek különösen előnyűek). Ujdonások: metallin- és email-képek. Felvételek rossz időjárásnál is 9-4-ig. Temperált öltözőszobák.

(x) **Hörjünk mindent F. M. K. E. vagy E. K. E. gyűjtőt.**

Az országos ügyvédgyűlés.

— Harmadik nap. —

Budapest, november 26.

Háromnapos tanácskozás után a negyedik országos ügyvédgyűlés befejezte nagyérdemű tanácskozásait. A kongresszus tagjai abban a reményben mentek szét, hogy nem végeztek hiábavaló munkát. Oszintén óhajtjuk, hogy reménységükben ne csalatkozzanak, mert a háromnapos vita és a hozott határozatok csak fokozhatták a közvélemény szimpátiáját az ügyvédek nagy és hazafias testülete iránt. Az ügyvédi kar mindenkor a szabadelvű eszmék zászlóvivője volt, ennek hódolt imént befejezett kongresszusuk is, midőn a leghatározottabban állást foglalt a numerus clausus ellen. Az ügyvédi testület szellemi és erkölcsi nivójának emelése: ez az a pont, melyben az egész ügyvédség találkozott és ezzel a numerus clausus kérdése remélhetőleg nagyon hosszú időre lekerült a napirendről. Erthető, ha az elfogadott határozat rendkívüli mértékben megnehezíteni kívánja az ügyvédi pályá elérését, de hiúni lehet, hogy ha e kérdés a megvalósítás stádiumába kerül, maguk az ügyvédek lesznek azok, akik bármily irányú túlzástól óvakodni fognak. A mai napról szóló tudósításunkat a következőkben adjuk:

Az ügyvédgyűlés mai harmadik és utolsó napján György Elek vezette a tanácskozásokat.

Folytatták a tegnapi napirendnek azt a pontját, mely arról szól, hogy miképp mérséklendő az ifjúságnak a túlzott ügyvédi pályára tördulása?

Fényes Samu kassai ügyvéd erős érvekkel próbál állást foglalni a numerus clausus mellett. Ha túltermelés áll be az ügyvédi karban, akkor sokan az ügyvédek közül, akik a tisztesség után boldogulni nem tudnak, kénytelenek lesznek züllésnek indulni. Ha az ügyvédek túlnyomóan anyagi gondokkal kell küzdenie, sohasem fog megfelelni igaz hivatásának. Az előadó Pollák Illés indítványának elfogadását ajánlja.

Pap József a numerus clausus illiberalitásnak és visszatekintésnek mondja. Statisztikai adatokkal igazolja, hogy az ügyvédség szaporodása nem olyan veszedelmes. Nincs tehát még ok arra, hogy a végső eszközhöz, a numerus clausus-hoz forduljanak. Az ügyvédség mindig szabad jogalkozás volt, amelyet védmókokkal korlátozni nem lehet. Ezzel a gyógyszerrel nem segítünk a betegnek, hanem megöljük.

Oláh Dezso azt hangoztatja, hogy a megélhetés adja meg szabadságot az ügyvédi karnak. A gazdember védmókokkal biztosítja megélhetését, mert ne volna joga az ügyvédi karnak ahhoz, hogy megélhetéséről hasonló eszközökkel gondoskodjék.

Fenyvessy Soma nagy tetszés között szót a numerus clausus ellen.

Dr. Valkányi Lajos a numerus claususszal nem látja veszélyeztetve az ügyvédek szabadságát.

Dr. Nagy Dezső kérhető azt, hogy az ügyvédi kar visszaterjen a cég-rendszerhez. Ha a numerus clausus behozatik, nagyon meg kell szorítani az ügyvédek számát, mert különben semmi értelme sincs. Ha — amint a javaslat kontemplálja, — csak az anciennitás révén lehet önállóan ügyvédeknek. akkor egy harminc éves, erőtelj duzzadó fiatal ügyvéd kénytelen lesz beállni másnak a büroájába. Mire megvénül, bekerül a kamarába. Így hát az ügyvédi kar csupán rokkantakból fog állani. Az egyetlen helyes mód az ügyvédi kar nivójának emelése. A helyes ügyvédképzés feltételeit kell megszabnunk; a gyakorlat akkor kezdődjék, ha vizsgát megállta, az ügyvédi vizsga után is legyen még két évi praxis. Ha ez meglesz, akkor nem fogunk annyian tördülni erre a pályára, ez az igazi szellemi numerus clausus. Ajánlja Baracs véleményét, amit indítvány formájában terjeszt az ügyvédgyűlés elé.

I. A jogi szakoktatást illetőleg: 1. Az egyetemi 8 szemeszter fenntartandó; a katonaszkolás címen adott jelölve kedvezmény eltörölendő. 2. Kötelező szemináriumok, kötelező kollekviumok az alapvizsgák tár-

gyaiból. 4. Három alapvizsga. 4. A jogakadémia-
ának esonkaegyetemékké (jogi fakultásokká) át-
szervezése. II. Az elméleti vizsgákat illetőleg: 1.
Egységes államvizsga amely az eddigi szigorla-
tok eredményét biztosítja és amely a tanítézt ke-
belében kizárólag a tanárok előtt teendő le. Ezen
vizsga letétele adja a minősítést az ügyvédielőti gy-
akorlathoz. 2. Tudományos jelleggel szervezett „tétéles
jogi” tudori fok szervezése. A tudományos egyetemek
előtt megállandó ezen vizsgának tárgyai: a magyar
magánjognak (vonatközzással a hitelrövényekre is) s
a büntelőljognak tudományosan mélyített ismerete.
Ezen tudori fok az ügyvédi vizsgára becsatolásának
előfeltétele. III. A joggyakorlatot illetőleg. 1. A jelöl-
tek jogzárkba felvételéhez az egységes államvizsga
letételenek igazolása és tedhetetlen jellem, melyért
két ügyvéd ajánlása is álljon helyt, kivántatik. 2. Az
összes gyakorlati idő öt év; ebből legalább három-
nak megelőznie, legalább kettőnek követnie kell
az ügyvédi vizsgát. 3. Havi jelölt-convenció-ok
a kamara kebelében és vezetése mellett; e célból
colonne-okba osztás és kötelező részvétel; szorgalmi
jegyek. 4. Az ügyvédi vizsgát megelőző joggyakor-
latból másfél év bíróságnál töltendő el. 5. Az ügy-
védielőti tartásának tilalma mint foglyelmi fő- és
mellékbüntetés. 6. Az ügyvédi vizsga utáni gyakor-
latnak megismételese abban az esetben, ha a pályáról
lelépett ügyvéd a felvételi kérelmet megelőzőleg három
éven át ügyvédi, bírói, közjegyzői vagy jogtanári
munkát nem folytatott. IV. Az ügyvédi vizsgát illető-
leg: 1. Előfeltétel: háromévi joggyakorlati időn
felül, a tudori fok megszerzése és kellő számu con-
venció-szorgalmi jegyek. 2. Főszűly az írásbeli dolgo-
zatok; egyenkénti klauzura-munka. 3. A vizsgá-
ló-bizottság ismételt reelegálási joga hat hó, két évi
utab joggyakorlatra. V. Az ügyvédek jegyzekébe
felvételét illetőleg. A visszavetési jognak szélesebb
alapotra fektetése.

Dr. Fűredi Mór: Csatlakozik Baracs indítványá-
hoz, de csak a numerus clausus mellett, mely preven-
tív intézkedés. Nincs igazuk azoknak, akik a numerus
claususban az ügyvédi függetlenségnek veszedelmét
látják, mert ez a függetlenség a numerus clausus
keretében könnyebben érvényesülhet. Pollák Illés
véleményéhez csatlakozik. (Eljenzés.)

Tízpercenyi szünet után dr. Zakariás János
(Brassó) szót a tárgyhöz. A numerus clausust eltilti,
mert csak a szabad verseny, a harc tüzeben fejlőd-
hetnek a tehetségek. Akik a fővárosban nem talál-
nak teret, menjenek oly járásbíróságok székelyére, a
vidékre, ahol ügyvéd nincs, vagy csak egy van s
ahol gyakran a nemzet elszeme érdekében szükség
van rá.

Nagy figyelem és általános érdeklődés közt
szólt ezután dr. Kenédi Géza, szenvedélyektől mentes,
csakis tárgyias szempontokból óhajta a kérdést meg-
világítani. Mindenekelőtt figyelemet a liberális szó-
nak, amelylyel annyira visszaélnék, valódi értelmére,
mert e szó leple alatt sok dugurat is viznek. Azután
rámutat a szabad ügyvédség fogalmára, amely nem azt
jelenti, hogy alakait és a tajaít mindenki számára
nyitva tartja, hanem abban hogy meggyőződését kiki
szabadon vallhatja. Mindkettőt, a liberalizmust épp
ugy, mint a szabad ügyvédséget szépen össze lehet
egyeztetni a numerus clausus intézkedéseivel. Tény az,
hogy a legszűkebb nyomorban sanyió ügyvédek érdeké-
ben valamit tenni kell. A mai szervezetet fenntartani nem
lehet. Nagy bajnak tartja, hogy a bírói kar mindig
saját kebeléből kénytelen magát kiegészíteni, s ennek
oka főképp abban rejlik, hogy az ügyvédi kar repu-
tációja ebben az országban tönkre van téve. Nem az
a baj — ugymond — hogy a numerus clausus mel-
lett sokan nem érvényesülhetnek, hanem az a baj,
hogy a mai állapotok mellett tért nyitattik a tehetsé-
teleneknek is, akik elegend vannak.

Akik a numerus clausust úgy tekintik, mint az
ügyvédi kar lezárását, nem merítették ki e szó fogalmát.
Ó úgy kezeli, hogy nemcsak kinevezés avagy
enciennitás révén lebeszen az ügyvédi karba jutni,
hanem mindkettőt összekapcsolásával. Természetes,
hogy gyors orvoslás a numerus clausustól nem
várható. Beletelik egy télszázad, míg hatása meg-
érzik. Hosszasan érvel ezután a bifurkáció mellett,
amely lehetővé tenné a megélhetést a bázis lenne
azok számára, kik a bírói karba törekcszenek. A nu-
merus clausust tehát elfogadja, de csakis ugy, ha az
ügyvédi kar függetlensége biztosítva van. Mondják
hat ki a létszám megszorítását, de a módokat,
hogy miképp javítják keresztil, tegyék még megfont-
oltas tárgyává. Indítványozza, hogy mondja ki a gyű-
lés, hogy az ügyvédi kar szervezkedését, a létszám
megszorítását szükségesnek tartja, de e reformnak
a testületi függetlenséget esorbitania nem szabad. Ily
irányú reform elkészítése az ügyvédi kamarák tárgys
feladata.

Az idő előrehaladottsága miatt ezután a tanács-
kozás folytatását d. u. 4 órára halasztották.

A délutáni ülésen elsöbber dr. Nagy Dezső, az
ügyvédi nyngdíj ügyében a miniszternél eljáró kül-
döttség vezetője, számolt be küldetéséről. Az elnök
indítványára a kongresszus tudomásul vette a kül-
döttség eljárását. Azután folytatták a délelőtti tár-
gyalást.

Mayer Ödön (Gyulafehérvár) a numerus clausus
ellen szólt fel.

Dr. Siehermann Bernát (Kassa) felszólalásában a
véleményében már jelzett álláspontjához híven, a
numerus clausus behozatala mellett emelt szót.

Dr. Vásonyi Vilmos: A numerus claususról
folytatott vita valósággal megdöbbenetelt. Nagy lehet
az ekkeseredettség az ügyvédi karban, ha már egyes
jelesebb kártársaink is a numerus claususról beszél-
nek. A numerus clausust a közvélemény úgy tekinti,
mint az ügyvédi kar önzésének megnyilatkozását.

Egy hang: Ezt nem törjük!
György elnök: Minthogy sértés nem történt, ilyen

közbeszólással nem kell zavarni a szónokot, mert semmi sértőt sem mondott!

Vásznói: A numerus clausus a hitbizománynyal hasonlít össze s azt mondja, hogy az mára nem való, mint hogy ellenséges viszonyt teremtsen a fiatal generáció s az ügyvédi kar között, amely őket ki akarja az ügyvédség falai közül zárni. Beszédre további részében maró guynnyal itéli el a numerus clausus elvét. Beszédét óriási tetszéssel fogadták.

Még **Pollák** Illés előadó beszélt, azután a kongresszus szavazás alá bocsátotta Pollák Illés indítványát, amelyet a kongresszus nagy többséggel elvetett. Nem fogadták el **Kenedy Géza** indítványát sem. **Neumann Ármán** indítványa hasonló sorsban részesült. Dr. **Fried Vilmos** szavazás előtt visszavonta indítványát. Ellenben nagy élénkséggel, tetszéssel elfogadta a kongresszus **Baracs Marcel** véleményében foglalt s dr. **Nagy Dezső** által benyújtott határozati javaslatot. Győry elnök helyett ezután **Hlatky Endre** alelnök foglalta el az elnöki széklet. A kongresszus tagjai a legérdekesebb pont letárgyalása után tömegesen hagyták el a termet.

Következett a tárgysorozat V. pontjának: *Megengedhető-e, hogy közigazgatási hatóságok szabadságvesztésbüntetéseket szabjanak ki?* tárgyalása.

Előadója dr. **Gyöngyösi József** szépen megokolt beszéd kíséretében indítványozta, hogy a kihágások fölötti bíraskodás a bíróságokat illesse meg. Mivel, érdeki kihágási ügyekben a bíraskodás a község előjárására is bízható, ha a községben bíróság nincs. A községi előjárás azonban szabadságvesztésbüntetést ki nem szabhat és az ítélettel meg nem elégedő fél lelebbezése folytán az ügy további elbírálás végett a bírósághoz teendő át. Dr. **Kleiner Samu** helyesli az indítványt, de nem tartja kielégítőnek. Pótlásul indítványt terjeszt elő.

Visontai Soma: Előadja Gyöngyösi és Bleuer indítványait s még egyet terjeszt be pótlásul. Indítványozza, hogy az ügyvédygylés intézzen feliratot a kormányhoz, hogy terjeszsen sürgősen az országgyűlés elé oly törvényjavaslatot, mely a kihágások felett való bíraskodást a közigazgatási hatóságoktól, különösen a miniszterektől mint legfőbb fokban itélő hatóságoktól elvonja és független bíróságokra bizza.

Dr. **Rácz Géza** s **Glockner Samu** hozzászólásai után az előadó, dr. **Gyöngyösi József** élt a zárszóval. A kongresszus **Gyöngyösi József** és **Visontai Soma** indítványait elfogadta, ellenben **Bleuer Samu** indítványát mellőzte.

Ezzel a tárgyalások befejeződtek. Az ügyrend értelmében megválasztattak az állandó választmány tagjait: dr. **Győry Elek**, dr. **Burián Béla**, dr. **Nagy Dezső**, **Novák Sándor**, **Pollák Illés**, dr. **Somogyi Miksa**, dr. **Szohner Lajos**, dr. **Stern Sámuel**, **Wolf Vilmos**, **Hlatky Endre** (Nagyvárad), **Paukovicz Andor** (Szabadka), **Mojez Dani** (Szeged), **Niamesy Gyula** (Temesvár), **Róza Izó** (Pozsony), **Pieminger Ferenc** (Pécs), **Szethlo János** (Eperjes), **Vértessy József** (Székesfehérvár), **Weisz József** (Kolozsvár), **Zakariás János** (Brassó).

Az elnök rövid zárbeszéd után a kongresszus az elnök életésével véget ért.

Plósz igazságügyminiszter az ügyvédekhez.

Plósz Sándor igazságügyminiszter ma délután 2 óra előtt fogadta az ügyvédygylésnek azt a küldöttségét, melyet az ügyvédi gyám- és nyugdíjintézet ügyében kiküldött. A küldöttség szószólója **Nagy Dezső**, az ügyvédi kamara titkára volt, aki tartalmas beszédben juttatta kifejezésre az ügyvédygylés kívánásait.

Plósz Sándor igazságügyminiszter hosszabb nagyrédekű beszéddel válaszolt.

Nagyon szívesen adnék, ugymond, kedvező választ az önök kívánásaira, hogy ezzel is kifejezzem az ügyvédi kar iránt érzett jóindulatomat. Az ügyvéd urak, mint látom, kétekednek ebben, de, mint bizsithatom önöket, teljesen alaptalanul. Nem akar a polgári perrendtartásra hivatkozni, mert azt mondhatnák, hogy elougot ha azt mondja hogy ebben a tervezetben is minden lehető megtett, hogy az ügyvédek kívánásait figyelembe vehesse. Ha oly rendelkezések támadtattak meg, amelyek szóló az ügyvédi kamarák ajánlataira vett föl a tervezetbe vagy a melyeket nagy elődje **Szilágyi Dezső** vett be a peres eljárásról szóló törvénybe, akkor joggal mondhatja, hogy ezek a támadások jogosulatlanok.

Az ügyvédi rendtartásra vonatkozólag megjegyzi, hogy az ügyvédi kar egy kiváló tagját megbizta az arra vonatkozó tervezet kidolgozásával, s néhány hónap előtt fektette azt az urat, do gozza át a már elkészült tervezetet az utabb fejleményekre való tekintettel. Ha még ezt a tervezetet is elavultnak mondják, szólót szemrehányás nem érheti azért, hogy azt el nem fogadta. Mielvnt az ügyvédi kamarák oly javaslatot terjesztése elébe, amely az uralkodó bajokat orvosolja, haladéktalanul meg fog tenni mindent, hogy az ily tervezet, mielvt lehetséges, a törvényhozás elé vigye. Egyébként mondhatja, az ügyvédygylésen elhangzott sok megjegyzés, nevezetesen azok, amelyek az ügyvédekézésre vonatkoznak, nézetének teljesen megfelelnek és szándéka az ügyvédi perrendtartást a polgári perrendtartással együtt életbetépteni.

A miniszter azután hosszasan nyilatkozott az ügyvédi gyám- és nyugdíjintézetek kérdéséről. Előbb ismerte a kérdés mai állását majd kitéjtette, agyályaikat a budapesti ügyvédi kamara által kidolgozott tervezettel szemben, és hogy miért nem fogadta el Visontainak törvényjavaslatát, amely az ügyvédi rendtartás oly irányu módosítását kívánta, hogy az ügyvédi kamarák jogosítva legyenek a nyugdíjintézet javára tagjaikra illetéket róni. Nem fogadta el ezt a tervezetet két

okból: először nem tartotta összeegyeztethetőnek a tervezetet az ügyvédi rendtartással, mert ily pénzübeli megszorítás nem felelne meg a mi mai rendszerünknek; másodsor Visontai Soma javaslata nem volt kellően előkészítve, mert nem intézkedett arról, mi történjék azokkal az ügyvédekkel, akik az illetékeket nem fizethetik meg, vajjon továbbra is tagjai maradhatnak-e a kamarának vagy sem. Továbbá ez a törvényjavaslat nem felel meg a kamarák függetlenségének sem, mert a budapesti ügyvédi kamara számára bizonyos mértékű szupremáciát állapított volna meg.

Alláspontja ebben a kérdésben a következő: Ha ugyanezt azt a tervezetet terjesztik elébe, amelyet a budapesti ügyvédi kamara elébe terjesztett, akkor továbbra is ragaszkodk ahhoz, hogy nem hagyhatja jóvá, de ha oly tervezetet mutatnak be neki, amely a mint ez természeteg, törvényhozási intézkedéseket tesz szükségessé úgy azt előbb a többi kamarának kell megküldenie és előbb nem nyilatkozhatik, mert ettől a törvény tiltja. A miniszter kész ebben az ügyben is tárgyalásokat indítani és egy tervezet kidolgozásával egy szakembert megbízni, a minthogy szívesen fog értekezni a kidolgozás részleteiről oly ügyvédekkel, akik ezzel a kérdéssel behatóan foglalkoztak.

A küldöttség élénk helyesléssel fogadta a miniszternek a nyugdíjintézetre vonatkozó kijelentéseit.

Eltűnt gabonakereskedő.

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Budapest, november 26.

A fővárosi pénzpiacot kellemetlenül érintő eset történt a minap a fővárosban. **Strassburger Ármán** turkevei bérlő, birtokos és gabonakereskedő tíz nap előtt Budapestről, ahol központi irodája volt, eltűnt. **Strassburger** eltűnése a budapesti gabonátörszén, ahol szombaton nagyobb fizetést kellett volna teljesítenie, nagy feltűnést keltett. Már hetek óta rebesgették, hogy **Strassburger**, bár tudva volt róla, hogy jómódu, vagyonos ember, nehezen tud majd megfelelni ama kötelezettségeknek, amelyekbe nagy tőzsdé-engagementjai sodorták.

A budapesti piac **Strassburger** esetében egy millió koronával van érdekelve. Ebből magáncégeknek 400.000 korona, a Leszámitoló Bankra pedig 600.000 korona eszik. A banknál azonban 530.000 korona fedezve van **Strassburger**nek a raktárakban levő gabonájával és csak hetvenezer korona fedezetlen.

A budapesti piacon kívül számos vidéki pénzintézetnél vett fel **Strassburger** nagyobb összegeket; így beavatottak beszéltek, hogy a kunhegyesi, mezőturi, szarvasi, turkevei, szolnoki, jászberényi és kisujszállási pénzüszlégtől vett fel nagyobb összegeket váltóra ingatlanainak lekötése mellett. A vidéki pénzintézetek összes követelése 3 millió korona.

Nyolc nappal eelőtt, e hó 17-ikén elutazott **Turkeveről**. Azt mondotta, hogy Bécsebe megy, ahol üzleti ügyekben két napot fog tölteni. Amikor azonban még négy nap mulva sem tért vissza, fiait, akiket apjuknak az utóbbi időben gyakran tapasztalt nyugtalanság is aggasztott, utána mentek Bécsebe, ahol azonban nem tudtak nyomára jutni. Sógora szintén Bécsebe utazott, onnan pedig Berlinbe indult keresésére. A rendőrségben eddigelő nem tettek följelentést. A családoz tegnapelőtt állítólag aláírás nélküli levél érkezett **Strassburger**től, melyben az anyagi gondokról és életszükségéről van szó. **Strassburger** fiait atól tartanak, hogy apjuk, aki az utóbbi hetekben nagyon izgalt volt, öngyilkosságot követett el.

Strassburger özvegy ember volt, aki a felesége halála után **Turkevére** költözött, ahol nagy haszonbérletei voltak. Anyagi viszonyai az utolsó időben nem voltak egészen rendezettek, aminek részben az volt az oka, hogy az idej gabonatermés nagyon rosszult ütött be. **Strassburger** kénytelen volt adósságokba keveredni, melyeknek nagyságát még senkisé tudja.

A tőzsdén azt beszéltek, hogy **Strassburger** mindössze csak három cégnél van érdekelve. Mindig csodálták, hogy olyan óriási üzleteket csinálhatott, holott kiderült, hogy maidegm semmije sincs. A tőzsdé irányzatára s az áriolyamokra az eset semmi hatással nem volt.

Arra a négy millió korona tartozására, amelynek kiegyenlítése elől **Strassburger** eltűnt, összesen csak 1,250.000 korona a fedezet. Ebben a raktárakban lévő gabonán kívül a turkevei bérllet instrukciója 250.000 koronával **Strassburger** saját birtoka: 600.000 koronával és budapesti bérháza 420 ezer koronával szerepel. Az eltűnt nagykereskedő budapesti irodája most állítja össze a vagyonmérleget, hogy a kötelezettségek való nagyságát megállapíthassák.

A BUDAPESTI NAPLÓ telefonja.

Szerkesztőség	56—12
Kiadóhivatal	54—39

Müpartolás.

— Jelenet. —

Szin : a Mücsarnok egyik terme.
Idő : délelőtt.

Morgan amerikai milliomos az utóbbi hónapban ismét másfél millióért vett képeket s a lefolyt évben összesen 10 millióért vásárolt.

Egy festő (belép s körültekint a kongó teremben):

A Saharában sem fordul elő Ilyen kevés, lelkes műkedvelő! S az egyetlen hely, hol zavartalan Pihenhetünk: a Mücsarnokba' van.

(Leül egy pamlagra.)

Olvassunk hát . . . Morganról ír a lap . . .

(Ásít.) Aoh . . .! Sohsem voltam még álmosabb . . .

(Végigdől a pamtagon, merengve.)

A másik szép, ha sárga és fehér,

De lám, egy élék Morgan többet ér . . .

Aoh . . .! Mesésnek tartom ezt csupán:

Egyszer volt, hol nem volt egy milljomos,

Ott messzi, . . . túl az Operencián . . .

(Csend. — Az előcsarnok ajtaja hirtelen kinyílik.)

Festő:

Egy vendég jön! Megfoghatlan talány!

Ki járhat erre? (gunyoson.) Csak nem jött talán

A tengerentúlról a Dárius? . . .

(Egy hosszú idegen lép be, kottelt-szakállal, kockás kabátban. — Olyan, mint az angol a Babatünderben. — Mereven a festő elé járul, bemutatkozva.)

Idegen:

Good morning! Morgan. — Milljonárius.

Festő (rémülten felugrik):

Jesszus, mylord, mi hozta önt ide?

(Roppant mély bökökkel képéhez vezet.)

Idegen:

Eladja képét?

Festő:

Oh, de mennyire!

Mylord, szebb képet úgy se láthatott,

Tekintse csak e színt, e távlatot . . .

Idegen (mereven):

Nem értek hozzá! Képeért mennyi jár?

Festő:

400! (merész elhatározással.) Pardon! 800 forint az ár!

Idegen (szó nélkül megfordul és a kijárat felé tart):

Festő (utána sietve):

Talán sokat mondtam! Bocsánatot!

Idegen:

Shoking! Oleső kép! Nem vásárolok!

Festő:

Ah, tévedtem! Nem 800! (félre.) Nyer, ki mer!

Ezer! Nem! Két! nem! Nyolc! nem! Tízezer!

Mégsem felel! . . . Juj, Istenem, kimegy!

(végső kétségbeeséssel.)

Talán kerekszámot kíván mylord?

Harmincezer kilencszáz negyvenegy!!

Idegen (kisső megáll):

Dollár vagy font?

Festő:

Doll . . . Nem! Hát font, ha kell!

Idegen:

Oh yes! — Tessék a pénze! Váltsa fel!

(A pénztárcájából egy milliós bankót szed ki, olyan nagyot, mint egy lepedő.)

Festő (átveszi, zavartan keresgél zsebeiben):

Pardon, de vissza most nem adhatok . . .

Idegen:

Nem baj! God by! Egy millió se sok!

A képét küldje, — címem itt marad —

Amerika, Washington-utca 6. (el.)

Festő (egyedül, ujongva):

Egy millió! Hopp, ugrom egy nagyot!

Hurráh, hopp, hopp!

(leesik a pamlagról, hirtelen felébred.)

De hát . . . hol is vagyok?

A Mücsarnokban . . . s ott, a kép előtt

Egy embert látok, ah . . . tán egy vevőt! . . .

(A képnél egy budapesti ur áll. — A festő odasiet)

Az ur:

Öné a kép? Megvásárolható?

Festő:

Harmincezer fontért!...

As ur:

Hehe, be jó!

Egy festő mindenkor vidám gyerekek!...
Bei dem Geschältgang!... Boldog emberek!
De szóljon hát s ne viceeljen megint!

Festő (kissé kábultan):

Harmincezer dollár, ... pardon ... forint!

As ur (riadtan a kijárat felé tart.):

Festő (utána sietve):

Csak 10.000! Nem! 8000 csupán!
Egy nullával még így is sok talán:
800! Nem, 600! Nem 400 forint!

As ur (kissé megáll):

Ez már okos beszéd s alkalmasint
Engedni fog még! Mert, ha csak lehet,
Pártolni szoktam a művészetet, —
De multkor is kétszázat adtam éppen
És kétszer ily nagy ráma volt a képen!

Festő (csüggedten):

Nem bánom hát, ha csak kétszázat ad...

As ur:

De kérem: Nem forintot, koronát!

Az első hó.

I.

Reggel 7-kor kitekin'ek
ágyamból a háztetőre
és ah! csodálkozva látom,
hogy mit sem látok belőle.

A padlásak, a kémények
elveztek a végtelenbe
és lehéren, könnyű látyol,
pelyhes hó hull rengve, lengve,

Imbolyogva, lágy fehéren
mesebeli, tiszta álom!...
A dunnát magamra húzom,
álmatag szemem bezárom.

Hullj csak hó künn imbolyogva,
halk neszelve, lassan, lágyan:
— oh, mily édes most pihenni
a dagadó, puha ágyban!

II.

Önző, hitvány, rongy gazember!
Így szólal meg másik énem;
Ünös szíved nem esik meg
a didergő, bús szegényen?

Hány ember kőszál hazátlan,
ninesen étke, nines ruhája,
koptal, fázik, míg aludhat
tollal bélelt puha párna!

Hazátlanul járnak, keinek
szanaszójával a világban,
készülődnek rejte, lopva
zord seregben, halaványan...

O, ha egyszer rajtad törne
dús paloták puha népe!...
... Ejh, de rövid ez a duma!
Illenek fölkelni végre.

III.

Délelőtt is, délután is,
reggel, este hull a hó,
vidám nótát zeng a kályha...
Olyan édes altató!

Szürkület... Nem ég a lámpa
s a kályha-fény a falon
piros színben rezg vidáman
széken, képen, asztalon.

Bár az ajtó most kinyílnék
s mint árny, észrevételen,
belibbenne álom álma
és épp szemközt én velem

lellne a puha székbe
s rám nevetne édesen;
szót se szólnék csak ölebe
hajtánám izzó fejem.

S míg a hó künn hull zizegve
s fehéren minden utca már,
kis szobámban tüzrózsákat
érelve a buja nyár!

A díjtalan napidíjas.

— Jelenet. —

Az állami hivatalokban rendsze-
resítették a *tiszteletbeli napidíjasok*
fizetés nélküli állását.

Egy ur (boldogan): Képzeld, kineveztek!

A másik: Ne mond!

Az egyik: De mondom. Mától fogva tiszteletbeli,

azaz díjtalan napidíjas vagyok az igazságügyminisz-
tériumban. Hiába, mindig mondtam, hogy végre is
hozzá fogok jutni valami kis álláshoz...

A másik: És mennyit kapsz?

Az egyik: Mondtam, hogy díjtalan vagyok...

A másik: Díjtalan napidíjas?

Az egyik: Az.

A másik: Hogyan? Ha díjtalan vagy, akkor nem
lehetsz napidíjas, ha pedig napidíjas vagy, akkor ho-
gyan lehetsz díjtalan? Az ember vagy díjas, vagy
díjtalan, de egyszerre díjas is, meg díjtalan is...

Az egyik: Nem értem. Az én napidíjam éppen a
díjtalanság. Én napidíjas vagyok, de nem kapok napi-
díjat. En naponként nem kapok díjat, s hogy ezt fel-
tüntessék, *napidíjasnak* neveznek.

A másik: Akkor miért nem neveznek napidíj-
talannak?

Az egyik: Mert akkor nem volnék napidíjas!
Nézd: a fogalmazó, ha díjat kap, fogalmazónak ne-
vezetik; ha nem kap díjat, díjtalan fogalmazónak.
Ugyanígy a napidíjas: ha nem kap díjat, díjtalan
napidíjasnak nevezetik. (Évri, hogy nincs igazsága): De
ha díjtalan... azaz díjas... érted? tudod?

A másik: Nem.

Az egyik: Akkor igazán nem tudom, hogy' ma-
gyarázzam meg neked. Ime... a díjtalan napidíj-
talan... azaz... (Kezd belezavarodni):... ha díjas, ak-
kor mért legyen díjtalan és ha díjas... azaz díj-
talan... akkor mért legyen díjas... azaz díjtalan...
azaz mégis díjas?... Mi?

A másik: Hogy mi? (Nyugodtan): Marbaság.

Az egyik (hülye nézetével): En nem kapok díjat...
díjas vagyok-e azért? Ugy-e igen? Na hát. Ha tehát
díjtalan vagyok, akkor az, aki díjas, vagy díjtalan,
az díjtalanul is lehet díjas, vagy díjasan díjtalan, de
azért mégis díjas... (kicsit gondolkozik)... azaz díj-
talan. Nem?

A másik (miközben sietve távozik): Nem.

— o. —

FŐVÁROS.

(*) **Megtagadott szubvenció.** A belügyminiszter tudvalevőleg megsemmisítette a közgyűlésnek ama határozatait, melyek a Bródy Adél-kórháznak öt évre évi 10.000, az Irgalom-háznak négy évre évi 10.000 koronát, továbbá huszonöt betegápolásért évi 10.000, a kórházyal református templom építésére 20.00, a lazarisztáknak öt évre évi 20.000 korona szubvenციót juttattak. A tanács ma foglalkozott a miniszter leiratával és, mint a mai közgyűlés tudósításából kitűnik, azt ajánlotta a közgyűlésnek, hogy mind a négy kérelmet utasítsa el, mert a változott viszonyok s a költségvetés már ismeretes eredménye nem engedik meg, hogy a főváros szubvenციókat adjon. A közgyűlés a jövő évi költségvetésbe már be is állított tetteket törölte és ezzel a deficit 70.000 koronával apadt. — A lazariszták szubvenციójának megtagadására vonatkozólag a félhivatalos *Magyar Nemzet* ma a következőket hozza:

Széll Kálmán mint belügyminiszter november hó 22-én kelt leiratában feloldotta Budapest fő- és székváros ama közgyűlési határozatát, amelyben a Grácól bevándorolni készülő lazariszták szerzeteseinek, letelepedésük elősegítésére, százezer koronát szavazott meg.

A főváros a határozatát több fővárosi bizottsági tag melegebberte, e telebbezés folytán foglalkozott vele a belügyminiszter.

Feloldó határozatában Széll Kálmán nem tartja a rendes háztartás helyes elvétel összegegyeztetetőségnek, hogy jelentékeny segítyezések, a ledeszt kimutatása nélkül, esetről-esetre szavatassanak meg. Feloldja főleg azért, mert a főváros pénzügyi helyzete nem oly rózsás, hogy az akkor, mikor elsőrendű, sőt sürgős természetű kiadások nem nyerhetnek kielégítést, ily új, felesleges kiadások állíttassanak be a deficités költségvetésbe.

Széll Kálmán e leirata bizonyítéka annak, hogy a takarékoság elvét a közélet egész vonalán érvényesíteni kívánja a kormány. Ez oknál fogva megnyugvással és örömmel fogadta Széll Kálmán döntését mindenki aki aggodalommal nézi a főváros zilált pénzügyi viszonyait.

Annál turesább, hogy támadás e leiratért éppen azon oldalról éri a belügyminisztert, anonnak legkevesbé várta volna, oly részről, amely a főváros határozatának feloldását sürgette és támogatta.

A támadás szerint Széll Kálmán pénzügyi szempontból tagadta meg hozzájárulását a főváros határozatától, hoiott más okokból kellett volna.

Kérdjük, mikor a miniszterelnök előtt egy kérdés fekszik, amely a főváros háztartását közelről érinti, amely a költségelőirányzattal összefüggésben van, lehet-e kifogásolni, ha a belügyminiszter a legkézeloghatóbb okból, pénzügyi szempontokból tagadja meg a határozathoz való hozzájárulását?

Nem a még be sem költözött lazarisztákról, azok érzelméről és szelleméről volt most szó. Hanem egyszerűen szó volt arról, hogy a főváros százezer koronát szavazott meg olyan célra, amely se nem elsőrendű, se nem sürgős, sőt, mert a főváros pénzügyi viszonyaival összhangban nem áll, egyenesen lelesleges.

Nem az a kérdés, milyen érvekkel és milyen indokokból tagadta meg a belügyminiszter hozzájárulását a főváros határozatához, az a fődolog, hogy megtagadta.

(*) **A mit a házak beszélnek.** Az Országos Ipar-egyesület összes szakosztályainak érdekes ülése volt ma délután Thék Endre alelnök előnölete alatt. Palóczy Antal építész-tanár, a városépítés ügyének lelkes előharcosa tartott felolvasást ezzel a címmel: *A mit a házak beszélnek.*

A felolvasó rámutatott a budapesti építkezési statisztikának nehány tanulságára, amelyek hogy fontosak, az is igazolja, hogy 26 év alatt épp egy *millió* koronát tekintettek az építkezésekbe. Az új építkezések számát ismeretve, azzal igazolja, hogy a 90-es években kifejtett építkezési tevékenység háromszorosa nagyobb mértékű a 80-as éveknél és ötszörte akkora volt a 70-es évekéhez képest. Az új építkezéseknek több mint 70%-a lakóház! Csaknem annyi ház épült e 26 év alatt, amennyi volt Budapesten 1874 előtt. Akkor harminc lélek esett egyegy házra, ma már 45 jut egy házra. Építenek tehát nagy bérházakat, sok lakókkal, de azzal lakásviszonyaink javítását nem érték el. Az építési szabályzat az oka, hogy a külteleken foly oly erős építkezés (30%) és hiába való a hatóság igyekezte, a külteleken folyó építkezéseket megszorítania. Sőt ellenkezőleg kültelek beépítését tervszerűen elő kell segíteni, nem pedig tétlenül nézni, hogy húzódik a lakosság a főváros határain kívül gombaműzra keletkező telepítésekre. Nem is várható az orvoslást attól, hogy egy-egy kérdésen megpróbálják a javítást. Városépítésünk a nagyváros igényeitől, a város-építő tudomány mai állásponjtjából annyira messze elmaradt, hogy csakis általános reform, még pedig *alapos reform* a városépítés terennumát át segíthet csak. Ujjabb várossterv kell az elővált helyébe, mint azt tették Münchenben, Bécsben és a mollett az építésügyi szabályzatot összhangzásba kell hozni a közegészségi követelményekkel. Minderre pedig itt a legjobb idő. A jelenben beállt közgazdasági pangás ezek előkészítésére adja meg a legjobb alkalmat. Nem volna szabad ezt elmulasztani, mert a városépítésben a legvézetezesebb hibák azok, amelyek abból származnak, hogy kellő időben nem fogatosítottuk azt, aminek megtörténnie akkor kellett volna.

A nagyérdéki felolvasást a hallgatóság folytonos tetszéssel kísérte és végül Thék Endre alelnök meleg hangon mondott köszönetet a felolvasónak.

A főváros költségelőirányzata.

Budapest, november 26.

Ma délután folytatta a közgyűlés a költségelőirányzat tárgyalását. A napirend előtt az elnöklő főpolgármester bejelentette, hogy *Hahóthy* Sándor lemondott a közjótékonykossági bizottságban viselt tisztéről. Ennek a helynek a betöltése is a legközelebbi rendes közgyűlés feladata lesz.

Halmos János polgármester válaszolt ezután a tegnapi történet főszólamokra. Általában annak adott előbb kielezést, hogy a főváros pénzügyi helyzete komoly ugyan de nem orvosolhatatlan. Meg van győződve, hogy a polgárság és a kormány jóakarati és áldozatokra kész együttes működésével sikerülni fog a bajok eloszlása. A polgármester ezután részletesen reflektált az elhangzott felszólalásokra. Rózsavölgyi Manó főszólamára azt válaszolta, hogy *azzal ne ámitsák magukat*, hogy a főváros háztartását tisztán takarékosággal rendbe lehet hozni. Sokkal nagyobbra fejlődött a főváros, semhogy egyedül a takarékoság célra vezetne. Új jvedelmi forrásokról kell gondoskodni: ezek nélkül hiábavaló minden igyekezet. Kimutatni igyekeznek, hogy a Károlykaszárnya átalakítása bevált intézkedés volt, mert szerinte ez az épület sok évtizedre, sőt talán több évszázadra (?) is meg fog felelni az új rendeltetésének. Főhözta Rózsavölgyi, hogy milliók hevernek a főváros pénztárában kamat nélkül. Erre azt mondja a polgármester, hogy bár bevernének. (Derűtség.) Sőt azt sem bálná, ha kamat nélkül bevernének. (Derűtség.) De a főváros pénztárában kamat nélkül egyáltalában nem hever pénz. Ami azt illeti, hogy a főváros pénzték a posta-takarék-pénztárban kelene elhelyezni, ez kivihetetlen, már csak azért is, mert a főváros az elhelyezett pénzért négy százalékot kap, míg a postatakarék-pénztár csak háromot ad.

Schubert Sándor felszólalására megjegyezte, hogy az önálló közégi progresszív adó kérdésére a tanács foglalkozik, valamint azzal is, hogy lehetne-e a kórházak részére házilagos kezelésbe vett patikát állítani.

Vázsonyinak válaszolva, hangsúlyozta, hogy sok olyan intézkedés van a kormányknak, amely súlyos teher a fővárosra, de sem maiciát, sem akadékoskodást a kormány részéről nem tapasztalt. Meg van győződve róla, hogy a kormány épp ugy szíven viseli a főváros sorsát, mint mi, polgárok. A progresszív adó behozatalát a polgármester nem tartja lehetőnek az általános adó-reform keresztülvitele előtt.

Miután elismeréssel emlékezett meg a harmincas

bizottságról ismétli, amit már több ízben elmondott, hogy a mutakozó bajokat csak úgy sikerül eloszlatni, ha a kormány, a polgárság és a tanács kezét fogva működnek együtt a főváros fölvirágoztatásán. Kéri, fogadják el a közgyűlés a bemutatott költségelirányzatot. (Eljelenés.)

Következett a szavazás a tegnapi telt indítványokra. Ezek közül elfogadták *Schubert* Sándorét: hogy kerületenként három bizottsági tagot küldjenek ki, a házivilágítás házi kezelésbe vétele módzatainak a megállapítása céljából. Elfogadták *Vázaonyi* indítványát is, hogy intézzenek föllíratot a kormányhoz az iránt, hogy ezentul a főváros fölterjesztéseit gyorsabban intéztesse el.

Ezzel ráért a közgyűlés a költségelirányzat *vételei tárgyalására*. Ennek során a végrehajtás utján elfoglalt inok törvényszerűsége elirányzott 13.000 koronát leszállították 8000 koronára.

A jótékony és közművelődési intézetek és testületek segélyezése letelezéstől törültek 10.000 koronát, mely a Bródy Adél-téle kórház segélyezésére volt elirányozva, a Budapesti Magyar Zene Egyesületre elirányított 1000 koronát, a Mária Dorothea-Egyesületre fölvert 2400 koronát, az Irgalom Háza kért 40.000 korona első 10.000 koronás részletét, a kőbányai izraelita hitközség által kért 2000 korona segélyt, a lazarista-kongregáció templomának építésére szánt 100.000 korona első részletét, és a kőbányai protestáns templom építésére felvert 20.000 koronát. Ellenben felvették az újabb tételek közé az Országos Iparegyesület segélyezését 4000 koronával.

Törülte a bizottság a III. kerületi föld- és szállóművesek egyesülete segélyezésére fölvert 2000 koronát is, ugyancsak a Nagypénteki Társaság 2800 korona szubvenzióját.

A hiánysok tételeit letárgyalva a bevételek tételeit vita nélkül fogadták el.

A közgyűlés ezzel befejezte a költségelirányzat tárgyalását.

A közgyűlés összesen 100.800 koronát törült a kiadásokból.

E szerint az 1902. évi költségvetési elirányzat így alakul:

Bevételek	33.840.999 korona,
Kiadások	36.423.808 ..

A hiányt 2.582.809 koronára

olvadt le a pénzügyi bizottságban megállapított 183.609 koronával szemben.

SZÍNHÁZ, ZENE.

Paradoxon.

Budapest, november 26.

Fedák Sári kisasszony nyilatkozatát, amely a *Budapesti Napló* keddi számában jelent meg, háromszor is elolvastam, mielőtt a közlésére elhatároztam magamat. Egész és erős mondatai hatással voltak reám. De a bízalom következtében, amelylyel a kisasszony hozzám fordult, láttam az a kötelességet, hogy keresnem kell a hasznát inkább, mint az örömet. Végre is az örömet kellett megadnom. Mert olyan nagynak ismerem az asszonyt nem felülkereskedő ösztönét, hogy egy leánynak, legkivált művésznak, ha sértettnek valja magát, hát ezt feltétlenül el kell hinni.

Ime Fedák kisasszony nyilatkozatával szemközt itt van a felelősség elé állított szerző válassza, amely csonkitalan szövegében így hangzik:

Fedák Sári kisasszonynak a *Budapesti Napló* mai számában megjelent nyilatkozatára engedje meg, tisztelt szerkesztő ur, hogy a következő megjegyzéseket tehessem:

Ha a kisasszony a *Hétben* megjelent cikkem által sértve érzi magát, minden vitaközvetítés nélkül, vajjon van-e rá oka, vagy nincs, becsánatot kérek tőle. Nőt sérteni sohasem akartam.

Ha a kisasszony cikkem által bántva érzi magát, akkor nagyon sajnálom egyénileg, de én mint esztétikus, aki művészeti szempontokból ítélek művészi dolgok fölött, ítéletem mértékét nem fogadhatom el a tisztelt művészek és művésznők érzékenységét. Aki ezt teszi, az lehet igen jó ember, de kritikái mondanivalójára nem vagyok kíváncsi.

Igen érthetőnek talalom, hogy a kisasszony inzultusnak nevezze azt, ami kedvezőtlen kritika, és kritikának azt a sok bókot, amelyben kárpótlást találhatna az én írva különvéleménnyel szemben. Érthetőnek talalom azt is, hogy sértetőségekkel vág vissza. Ez utóbbiaknál szemben csak a járásbírósnál kereshetnék elégtételt, oda pedig nem akarom a kisasszonyt fűrésztani.

Budapest, 1901. november 26.

Dr. Molnár Géza.

Bizonyára méltóztatik látni, a probléma nagy és nem közönséges. Ha nem is olyan súlyos, mint a néhai Antigóné, akinek Kreon király parancsa és a testvéri szeretet közt kellett válasz-

tanis, de elég kápiózus mégis. Mert két kötelesség ütközik össze: a kollegiális tekintet, amely nekem mindig kedves és becses és a jóleső hódolat egy hölgy iránt, aki csodás tehetség is ezenfelül. Két hatalom tehát egy személyben.

Két ember egyéni igazsa csatázván immár ezeken a hasábokon, meg kell állapítani a tárgyi igazságot is. És Molnár Géza kedves kollegám, akinek lélek- és stílbeli előkelőségét végtelen csodálom, meg fogja boosátani, ha valósággal megremülök az új tanítástól, amelyet a színjátszó hölgyek erkölése, a közönség izlése és az esztétikai törvények modern alakulása számára hirdet. Nagyon nyomatékos író igen mértékadó organumban, a *Hétben*, erősít egy előretörő ifjú tehetség pályája és sikerei nyomán olyan tételt, hogy a décens szinpadí játék csak erköldestelen magánéletből fakadhat ki. És ha a színész nappal alaposan megfürdik a bűnben, jóllakik és megundorodik: este szerény lesz és illedelmes, akár az ibolya. És beszél a mutakról, amikor így volt. És óhajta a jövendőt, amikor így lesz megint. És reklamálja a féltékeny és jogokba helyezett lovagokat, akik szigorúan öröknek, hogy sokan ne lássák, aminek kevesektől láttatnia édes kiváltság. Bolondság volna tagadni, hogy minde tételek érdekesek, meglepők és izgatók, legkivált Molnár Géza csillogó, gazdag, kristályos írásában. De lehetetlen nem állítani, hogy veszedelmes, rossz, sőt beteg valamennyi. †

Tessék megnézni egy mimóza-virágot. Kelyhe bizonyára van. De a selymes pihe, ami fogható alakját teszi, oly szorosan simul vele össze, hogy megkülönböztetni nem lehet. Ha hozzája érünk, ha csak rá is lehellünk, széthull az egész. Ezért csak gyönyörködni szabad benne: hozzányulni nem. Ilyen mimóza a mult is, a jelen is, a jövő is, ha asszonyról, leányról van szó. Ha százszor színész is. És ezért nem tudjuk, voltak-e a multban, akik az esti tisztaságra való képességüket úgy szerezték meg, hogy nappal iszapban hompergették; vannak-e most, akik nappal összeassznak és susinkává száradnak, hogy aztán estére a tobzódást a fulladást megkivánják; és lesznek-e, akik az új törvény szerint károgni, tombolni és fetrengeni fognak naphosszat, csak-hogy a szinpad számára elegendő fáradságot és unottságot akviráljanak idegeik és vértük szemérmeset mezből való elcsitítására. Mindezt nem tudjuk. De egészen világos nekünk az, hogy esztétikai tekintetből, még egy beteg fantázia fátylán keresztül is, sokkalta érdekesebb látni egy tisztá, harmatos leányt, amint a szinpadon tapasztalt érzékiséget és érzéki tapasztaltságot mimel szerepe parancsa szerint, semmint egy sokat látott halandót, amint kezében liliumot tartogat. Amaz édes látszat: ez esüfség és kész bántalom.

Amit Molnár Géza hirdet, igaz, hogy bravúrral, az az ember lealacsonyosodása a szinpad szolgálatában. Ez eredménynek is gyzos: cél-nak egyenesen megdöbentő. Ellenben mi baj van abban, ha valaki divatok, áramlatok, műfajok és szerepek váltakozása szerint, hódolva nekik, követve őket és teremve is olykor, érinti a határokat, amiket a való életben nevelése, hajlama és izlése jogán nagy gonddal elkerül.

B. S.

Sauer Emil Bécsben. Lezajlott a nagy művészfürdölés, amelyet Bécsben annak a híre támasztott, hogy a bécsi konzervatóriumban Sauer Emil, a nagy virtuózt tanárrá nevezik ki és hogy „mesteriskola” név alatt külön osztályt biznak rá. Sauer tanár lett, a mesteriskola megvan, — mindössze az történt, hogy az intézet néhány régi tanára megsértődött hagyta ott az állását. És ezzel megvalósult egyik kedvence terve *Wiener* tanácsosnak, aki vezérlő szelleme az osztrák művészeti politikának, amely a másik politikától, a csunyatól abban különbözik, hogy tele van merész re-ormerővel, toleranciával és szabadsággal. Mert nem bürokráciával lehetett művészetet teremteni, hanem művészekkel. Bizonyos, hogy Sauer Emil, a jelenkor egyik legnagyobb virtuóz egyénisége, nemcsak dísz, de tartalmat is ad annak az intézetnek, ahol katedrát foglal el. Valamint egykor *Liszt* zongora-metropolissá tette a kis Weimart, ugy most Sauer világhíre és művészi nagysága Bécsnek váltik hasznára. Bár másutt is így gondolkodnának!

Náni. Akinek az ajkáról legtisztábban, legédesebben zeng a magyar nyelv: *Blaha Lujza* ma este kerébe törte a magyar nyelvi minden dallamosságát és a maga művészetének derűjével kárpótlott bennünket azért, hogy *Kreutzer* Nanosern nem tudja tisztá magyarsággal megvallani a magyar bakafutóba való nagy szerelmét. *Follinsz* Aurél pompás népsziműve a *Náni*, amelyet szép multja emlékeztetésére szedett elő régiség-tárból a Népszínház, *Blaha Lujza* pazar művészetének jegyében ma ismét nagy sikert aratott. Dalaival sem tudott betelni mai nagy közönsége, amely tüntelő szeretettel újratáta minden számát. *Németh József* és *Kovács Mihály* jókedvvel játszották a *Kreutzer*-család másik két tagját, *Vidornak* Józsi baka egyik legjobb szerepe. A majdnem egészen telt ház jól mulatott az előadáson.

Népszínház bemutatója. A *Népszínház*ban szombaton bemutatásra kerül *Flórika szerelme* című négyfelvonásos népsziműve az ének- és táncokaron kívül a színháznak osaknem egész személyzetét foglalja közta. A nő főszerep (Flórika) *Blaha Lujza* asszony kezében lesz s mostani oláh leánya méltó társa korábbi tót leányának, német Nánijának és cigány leányának. A többi főbb szerep közfőntása a következő:

Bokolán Ilie: *Szerdahelyi*. — Jon: *Raskó*. — Vassi: *Kövés*. — Gligor: *Delli*. — Aron pap: *Horváth*. — Petrikás: *Szabó*. — Dumitr: *Ujvári*. — Onuc: *Vidor*. — Cigány: *Tollagi*. — Mária: *Kápolnai Irén*. — Szofia: *Sipossy*. — Korcsmárosné: *Vidorné*. — Cigányasszony: *Iszóné*.

Florodóra. Ritka nagy érdeklődéssel várják *Florodóra*, a *Magyar Színház* ujdonságának első előadását, amelyet az igazgatóság szerdára, december negyedikére tűzött ki. A szenzációsnak ígérkező ujdonság előkészületei már annyira haladtak, hogy holnap az első házifőpróbát is megtartják. A rendezőség mindenképpen azon van, hogy a *Florodóra* hatásos és bizarr ötleteit kiváló gondossággal érvényre juttassa. Van például a darabnak egy jelenete, amikor a szinpadon levő vendégek elragadtatással dicsérik a *Florodóra*-parfümöt, amelyet egy nagy üvegből feeskendeznek elő. Hogy az illuzió teljes legyen, ennél a jelenetnél világos illatszert fog a nézőtérre alápermetezni. A *Florodóra*, amelynek két fő nő szerepét *Ledofsky Gizella* és *Fedák Sári* fogja játszani, negyedik este lesz a premiere-bérlétek. A bemutatóra előjegyzéseket már most fogad el a *Magyar Színház* pénztára.

Az Országos Zeneakadémia zeneszerzési növendékeinek péntekre, tolyó hó 29-ére tervezett hangversenye — közbejött akadályok miatt — egyelőre elmarad.

New-York szépe századik előadása felé.

A gyönyörű angol operetnek nemsokára megérjük a századik előadását. *Fedák Sári*, mint Kissie, osudásan megújította *New-York szepét*, amely iránt a közönség érdeklődése oly mérvben nyilvánul, mintha valami ujdonságról lenne szó. A *Magyar Színház* igazgatóságának ennek következtében a darabot e héten még háromszor, és pedig szerdán, pénteken és szombaton tűzte ki a műsorra. Az a tomboló lelkesedés, amelylyel a lefolyt három estén a zsuolt ház *Fedák Sári*-nak és kitünő partnerének, *Szilágyi Kornél*-nak a játékát kísérte, bizonyítja, hogy a *New-York szépe*, amely holnap már kilencvenedik előadását éri meg, a legrövidebb idő alatt megütheti a ritka jubileumot: a századik előadást.

A modell reprize. A *Népszínház* legközelebb feleleveníti *Suppán*nak *A modell* című, sikert aratott operettjét. Az operett címszerepét *Zilahiné-Singhoffer Vilma* fogja játszani.

A belügyminiszter a vidéki színházak érdekében. *Szék* Kálmán belügyminiszter tudomására jutott, hogy egyes törvényhatóságok a színházi évad tartama alatt más színházlatoknak, lovardáknak, orleumoknak engedélyt adnak, ami sok helyen az amugy is nyomorral küzdő szinagaztató romlását vonja maga után. A belügyminiszter körrendeletben hívja fel a törvényhatóságok figyelmét erre a körülményre és annak a reményének ad kitejést, hogy a törvényhatóságok vezetői az engedélyek kiadására jogosított hatósági közegeket utasítani fogják, hogy az említett esetben a helyhatósági engedélyt tagadják meg.

A Nemzeti Zeneiskola hangversenye. A *Nemzeti Zeneiskola* (Zenede) december 2-ikán hétfőn, zenekari hangversenyt rendez. Műsora a következő:

1. *Anaerón-nitály*. Cherubini. 2. *Zongoraverseny* (E-moll), II. és III. tétel Chopin. 3. *Symphonie concertante*. Mozart. 4. *II-ik erdei magyar rapszódia*, Bogisich Mihály. 5. *Rhapsodie espagnole*, Liszt. 6. *Klassikus suite*, Donbaj Artur.

Egy bécsi színész a királynál. *Krastel* Frigyes, a bécsi *Burg*-színház tagja, kihallgatáson volt a királynál, hogy megköszönje a nemrégiben kapott kitüntetést. A király élénken érdeklődött a művész betegsége iránt, amelyből nemrégiben felépült.

— Igazi csoda, hogy 50 egészségese lett, — mondta az uralkodó — nagyon jó orvosra lehetett.

Az orleansi szü jubileuma. A *berlini* nemzeti színházban a napokban ülték meg *Schiller* Frigyes drámája, *As orleansi szü* első előadásának századik ürdölőját. A dráma legújabb szerepét is előkelő művészek játszották.

A Tristan és Izolda osztrókra hitűsőt bemutató előadását — a darab hosszabb időtartamára való tekintetből — pontban 6 1/2 órakor kezdik. Az igazgatóság figyelmébe ajánlja a közönségnek, hogy a nézőtér ajtóit az előadás megkezdése után bezárják, hogy a jelenlévők zavartalanul élvezhessék Wagner e nagyszabású zenedrámáját.

A bajor régensherceg az operett ellen. A bécsi Carl-Theater operett-ensembel-já jövő májusban a müncheni udvari színházban vendégzerepleni akart. A vendégzereplés iránt már újabb idő óta tárgyalások folytak, melyek azonban most végleg megszaktak. A bajor régensherceg ugyanis nem adta beleegyezését ahhoz, hogy az udvari színházban operett-társulat játszhassék.

Mahler új szimfoniája. Mahler Gusztáv, a bécsi udvari Opera igazgatója maga dirigálta a napokban egy müncheni hangversenyben új szimfoniáját. A zenemű nagy hatást keltett s a szerzőt zajosan ünnepezték.

Schratt asszony párisi tartózkodása. Schratt Katalin asszony a bécsi Burg-színház volt híres művésznője tíz napig Párisban volt, hogy ott új darabokat szerezzen amerikai vendégkörútja számára. A művésznő üres kézzel tért tegnap Bécsbe vissza, mert azoknak a daraboknak a kiállítását, amelyeket meg akart szerezni nagyon költséges.

Leontine férjét. Capus Alfréd új vígjátékából, amelynek holnap, szerdán lesz a bemutatója, ma délelőtti tartották meg a próbát a Vigaszínházban. A nézőtérben a próbák rendes publikuma volt jelen és nagyon barátságosan fogadta az újdonságot.

A Köztisztviselők hangversenye. A budapesti köztisztviselők Szell Kálmán miniszterelnök véndöngése alatt a „Magyar Tisztviselők Betegsegélyező Egyesülete” javára december hó 7-én a lovári Vigadó termében hangversenyyel egybekötött tanácsélyt rendez. A bábizottság elnöke Vörös László orsz. képviselő. Tiszteletbeli elnökök: Benedek Sándor közigazgatási bíró, Beniczky Lajos, Pestvármegye alispánja, Bolla Mihály min. tanácsos, Halász Ferenc min. osztálytanácsos, Halmos János polgármester, Lestjányzky Sándor min. tanácsos, Ludvig Gyula a más. elnökiigazgatója más. osztálytanácsos és Szobovics Lajos min. osztálytanácsos s ezenkívül 50 tagból álló rendező-bizottság munkálkodik az est sikerén.

D'Annunzio új darabjának bemutatója. Gabrielle d'Annunzionak, a hírneves olasz színműírónek *Francesca da Rimini* című új, verses tragédiájának december első napjaiban lesz a bemutatója a római Teatra Costanziban. A darab bemutatója nagy művészi eseménynek készül s mint egy római levelező írja Párisból, sőt Londonból is sokan Rómában utaznak d'Annunzio premiérére. A tragédia címszeropét, tudvalevőleg Duse Eleonora fogja kreálni.

A párisi nemzetközi opera. Leoncavallo, az ismert olasz zeneszerző, a párisi Champs-Élysées körkutat nemzetközi operává akarja átalakítani. A párisi közönségnek meg is adta már erre az engedelmet, de bizonyos határidőhöz köötte a terv megvalósítását. Leoncavallo azonban a napokban a kerület prefektusához levelet intézett, melyben a közönségnek határidejének meghosszabbítását kívánja, azzal a megkööszöléssel, hogy a nemzetközi opera szervezése hosszabb időt vesz igénybe. A közönségnek aligha fogja azonban Leoncavallo kérését teljesíteni.

Vidéki színészet. A temesvári színházban egymást érik a bemutatók. Legutóbban *San Toy* került színre óriási sikerrel. A címszeropben Sugár Aranka ért el nagy hatást; művésztelen előadott énekszámával, szép táncát is többször megisméltették és valóságos virágzópporral árasztották el. A férfiak közül a legjobban tetszett Leóvey Leó, ki Jenho szerepét sok humorral és öletes kedvességgel játszotta. A Hat kicsi nő kompjét a frenetikus tapsokra háromszor kellett megisméltelnie. Az est sikeréhez hozzájárultak még: Faragi Sárosi, Krémer, Pázmán, Leóveyné, Kiss Margit és Czákó. A darabot Makó igazgató lényesen állította ki.

Operaelőadás a Telefon Hírmondóban. A Telefon Hírmondó összes állomásain ma este a magy. kir. Operaház előadása lesz hallható. Előadásra kerül a Jancsi és Juliska s utána a Babatündér ballet, melynek zenéje szintén hallható lesz a kagylókon keresztül. A Telefon Hírmondó a teli idő beálltával az Operaház előadásainak közvetítésével igen előnyös szolgáltatást tesz előfizetőinek, mert ki sem mozogva a kellemes otthonból, kellemes szórakozást találhatnak maguknak azok meghallgatásával. Az operaelőadás után az est folyamán érezteti legújabb híreit olvasatja fel a beszélő ujság, majd annak herégetévével 1 óráig még cigányzene lesz hallható a kagylókon át, melyet az Emke és az Elite-kavéház-ból közvetít a Telefon Hírmondó.

MŰVÉSZET.

Magyarország védőösszevona. A budavári koronázó Mátyástemplom a Halász-bástyán végigvonuló új árkádok építmény elkészültével méltó kerethez jutott. A templom és a hozzá vezető lépcsőzet festői oszlopzatával és kupos tornyaival híven tünteti föl középkori építészettünket. Most még a templom előtt lévő régi, kifestett Szent-Háromság-szobor helyére új szobormű kiállítását tervezi Schulek Frigyes, a templom építője és Strobl Alajos szobrásztanár. Ez a szobormű lenne az igazi *Patrona Hungariae* kőbe foglalt emléke. Strobl tanár már megminta az emléket. A Boldogságos Nagyasszony, karján gyermekével trónuson ül. Feje fölött négy oszlopon nyugvó menyezet borul. Az egész oltárszerű alkotás összhangzában lenne a templom-

mal. Ünnepi körmenetek alkalmával ez emlékmű előtt a szabadban tartanák az istentiszteletet. Az érdekes terv elfogadása ügyében közelebb fog határozni az építő-bizottság.

Erzsébet királyné-szobor pályázata. A magyar szobrászokat és építőművészeket nagyban foglalkoztatja most az Erzsébet királyné emlékszóbrára hirdetett pályázat, melynek határideje december hó 31-én jár le. A kegyeletes célra másfél milliónál nagyobb összeg gyűlt össze s így a művészeknek szabad terük van, hogy minél nagyobb szabású tervekkel pályázzanak. Az emlékmű a várbeli Szent-György-téren fog állani. Remek paloták fogják környezni, de azért a művészeknek szabadságukban áll architekturái kiképzésről is gondoskodni. Elsőrangú művészeink mind készülnek a nagyszerű feladat megoldására s így ez a pályázat egyike lesz az utóbbi évek legérdekesebb művészi pályázatainak.

Művészeti pályázat. A *Művészeti* című januárban meginduló művészeti folyóirat kiadóhivatala pályázatot hirdet borítékrajzra. A pályanyertes munka 300 korona díjazásban részesül, a kiadóéig azonkívül fenntartja magának a jogot, hogy a pályamunkák bármelyikét 100 koronával megvásárolja. A beküldési határidő december 16-ika, a pályázatban csak magyar művészek vehetnek részt. A művek Singer és Wolfner kiadóhivatalába küldendők (Andrássy-ut 10.), ahol a pályázatra vonatkozó összes feltételek meg tudakolhatók.

Újabb vásárlás a Nemzeti Szalonban. A pénzügyminisztérium által engedélyezett sorsjáték céljaira a Nemzeti Szalon igazgatósága már megvásárolta a kijelölt művek egy részét. A kisorsolandó műtárgyak közt a következő művek szerepelnek az ideig: Grünwald Béla „Téli táj”, Nylassy Sándor „Juhász”, Csok István „Konyhában”, Zemplényi Tivadar „Esthangulat”, Keményffy Jenő „Udvarrészlet”, Kann Gyula „Dömösi részlet”, Déry Béla „Szénaboglya” és Hegedűs László „Téli táj”. Az igazgatóság súlyt tekintett arra, hogy lehetőleg elsőrangú művészek tetszettségek képei kerüljenek sorsolásra. A közönség körében is kelendők a képek így vévőre talált Telegy Károly két műve „Gömöri részlet” és „Jolsva közeéből”, megvette Braun Adolf győri kanonok; Aggházy Gyula „Őszi hangulat”, megvette dr. Fraenkl Béla; Nagy Vilmos „Rózsák”, megvette Nikora József. Az őszi kiállítás még csak a jövő héten, december 7-ig marad nyitva.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

Kendi Imre házassága. Regény, írta Werner Gyula. Werner ez érdekes regénye most az Athenaeum Olvasótárában is megjelent. Olcsóságánál fogva így könnyebben terjedhet el. A regényben a mai társadalom érverése lüktet. Regény, melyet részleteiben a magunk életéből ismerünk. Kendi Imre szerelmének és házasságának történetét rajzolja, valóságos körképet fest a szerző, körképet, melyből ízesítően mered jelenik az új, mely a legújabbakban törekvések, a látszólag életre-halálra szóló barokk leple alatt tángor. A kapaskodók, előretörők hadának méltó keretűl ott zsigor a kiübelét, melynek füstje, láza elernyeszti a tetterőt és melynek örvényeiből hűség és szerelmes felelés ragadja ki Kendi Imrét. Az okos asszony megértette vele, hogy amit ő a parlamenti és klubélet szinpadán világító melengető lángnak hitt, az csak hideg, gőrgőtűszerű csillag. Az igazi fény, az igazi boldogság otthon, a csendes kis faluban, szerettei körében vár rája. A csinos, piros vászonkötetű két kötet ára 2 Korona.

Magyar irodalmi olvasókönyv. Szerkesztette dr. Badics Ferenc. Ara 2 korona 20 fillér. Az új tantervek az az intenciója hogy az V. osztályban a görög nyelv helyett választható irodalmi olvasmányok Homeros és Herodotos, mellett a magyar epikai költészetet és történetírást fejlődésük első fokozatán mutassák be, a nemzeti irodalom alapos megismerésének szempontjából rendkívül fontos. Mert ez olvasmányok lehetővé teszik, hogy a tanuló későbbi irodalomtörténeti tanulmányai széles alapon épüljenek fel. Lehetővé teszik, hogy az irodalom tanára már ismert tényekből induljon ki és hogy ugyszólván csak az elmélyítés és részletezés legyen feladata. De mindezt csak akkor, ha az irodalmi olvasmányok valóban megfelelnek a tanterv intenciójának és összeállítottjuk úgy csoportosítja, és olyan magyarázatokkal kísér, hogy a tanuló elé teljes és összefüggő kép táruljon. Badics könyvének megvan ez az érdeme.

Latin-magyar zsebszótar. Szerkesztette dr. Schmidt József állami főmnáziumi tanár. Aránylag kis helyen mindazt nyújtja, amire a tanulóknak, illetőleg olvasóknak szüksége van. És valóban bravurnak kell mondanunk a szerző művészetét, amelylyel 357 oldalacsónk a klasszikusok egész szókincsét feldolgozta. És ezáltal az egész nem odavetett frázis, hanem szöszérntü értelemben veendő. E feleletet így csak az oldhatta meg, aki a klasszikusokat nagyon ismeri. A nyomdailag is szép kiállítás, a szemre nézve kellemes betűkkel szedett 'szótar ára 2 korona.

Mátyás király Emlékkönyv. A nagy király szobrának leleplezése alkalmából Kolozsvár város emlékkönyvet adott ki, amelynek dr. Márki Sándor, a kolozsvári egyetem nagyevű historikusa, a szerkesztője. Ez a nagyszabású munka messi tulnó annak a fogalomnak a keretén melybe az ilyeskönyvek szoktuk foglalni. Komoly és maradandó emlék, amelyben hazai és külföldi írók és művészek minden tudásukat és tehetőségüket egyesítették, hogy Hollós Mátyás dicső alakja

minél élethűbben, minél fényesebben domborodék ki a késő utódok előtt. Megszóla a magyar irodalom atyamestere Jókai Mór. Fraknói Vilmos, a Hunyadiak korának e kiváló ismerője, Hegedűs István, a Mátyás-korabeli latin irodalom bírveses buvára, és megszólalnak mindazok, kik speciális tanulmányaiknál fogva hivatottak arra, hogy a nagy királyról és koráról rajzolt kép kiszínezésében közreműködjenek. Hegedűs Sándor Mátyás király emléket dicsóiti, Benedek Elek Mátyás és a nép című tanulmányával gazdagította a munkát, Marczali Henrik Mátyásról és az alkotmány fejlődéséről ír, Vámbéry cikke Mátyás perzsiá követeiről szól, Berzevich Albert Beatrix királynőről, Zsilinszky Mihály Bonfiniusról értekezik, míg Eugène Müntz, a kiváló francia műtörténész, Mátyás és a renaissance című gyönyörű esszayt írta. A külföldiek közül Walter Cranzet, a híres festőit kell még különösen kiemelni, ki a beecézett díszít meg rajzzal emelte a kötet művészi értékét. A könyvet 2 tétkép, 12 önálló kép és 35 szövegrajz díszíti. Elsőrangú magyar művészek és az Athenaeum műintézte vállaltve buzgólkodtak, hogy a kötet művészi része a legkényesebb ízlést is kielégítse. A gyönyörűen kiállított hatalmas kötet ára 24 korona.

Konstantinápoly. Érdekesen és vonzóan megírta utirajzairól Ösmert a Vértési Károly neve. Több ilyen zszerű kötet jelent már meg, amelyek éles megfigyelő tehetségről tettek tanúságot és a leírások élelksége élvezetes kalauza volt az olvasónak. Most könyvet ír Konstantinápolyról. Ebben a munkában is jeles írói kvalitások nyilvánulnak és ezek értékessé teszik a könyvet, amely hű tükrö Konstantinápoly természeti szépségeinek életének, speciális viszonyainak. A könyvet szép illusztrációk díszítik. Az Athenaeum adta ki.

Az Athenaeum Nagy Képes Naptára negyvenharmadszor jelenik immár meg. A naptári rész után most is a visszatekintésen kezd és mindennel beszámol, ami a múlt év történelében érdekes és jellemző. A szépirodalmi rész és gazdag a közhazsálati rész is. A Tiszti címár pontos és részletes. Az 500 oldal terjedelmű naptár ára 2 korona.

Bölcsek és bolondok közt. Kedves, öletes rajzokat hordott össze e cím alatt Sós Antal, a jeles író legújabb kötetében. Szatirikus éllel ismerteti társadalmunk félszégeit és ugyanezt teszi a németországi és párisi életről is. Az elbeszélésekben megnyilvánuló humor bőszes és pompás. A könyvet Vadnay Károlynak ajánlotta.

Nyiltér.

Országos kongresszust rendezni óhajtok szives figyelmébe!

Közhírré teszük, hogy mindazon urak, a kik érdekeik megbeszélése céljából Budapestben kongresszust rendezni óhajtanak, hogy a felutazni kívánókat ellátjuk szabadjeggyel, szabad lakás, teljes ellátás (fűtés és világítást beleértve) — a bankettet is saját költségünkön rendezük — egysszóval az összes költségeket magunkra vállaljuk, feltétl csak az, hogy a kongresszusterem mellett egy melléképítségben irogrépkiallítás rendezhesünk, ugyancsak avval a feltétl, hogy kizárólagosan mi végezhesük az írásbeli és gyorsírói munkákat, természetesen ugyancsak díjtalanul.

Célunk csupán az, hogy bebizonyítsuk, hogy ott, a hol gépnék egyedül van kiállítás, határozott fényben van. Értesítéseket kérünk „Irdogépnék nem szorú reklámra” chifre alatt Budapest főposta.

THE MUTUAL

new-yorki életbiztosító-társaság.

A világ legnagyobb és leggazdagabb biztosító-társasága.

Vagyos 1900. december 31-én

1,687,840,168.54 frank.

Biztosítási állomány 1900. december 31-én

5,914,496,829.12 frank.

Magyarországi vezérigazgatóság:

Budapest, IV., Károly-körút 26.

TROPON a gyomor bajosok legjobb tápláléka.

A gyöngeségi érzést, mely a rossz emésztésüknél, a táplálék tökéletlen feldolgozása következtében fellép, a Tropin hamar megszünteti.

Ez a könnyen emészthető fehérje, melyet a leggyöngébb gyomor is elbírt, lehetővé teszi azoknak is, kiknek beteg gyomra a közönséges ételeket megemészteni egyáltalán nem képes, hogy szervezeteiknek mindannyi annyit fehértől juttassanak, amennyi annak jó erőben tartásához szükséges.

(Az e rovat alatt közöltettek sem tartalmát, sem alakját nem felelő a szerkesztőség.)

TÖRVÉNYSZÉK.

§§ **A haro hévében.** A ferencvárosi képviselőválasztás utolsó napjaiban kinos izgalmat keltett egy broszura, mely példátlan szennyességgel támadt Hock Jánosra. Sokan, s ezek között dr. Hartmann Elek is azt hitte, hogy Springer Ferencnek, Hock János ellenjelöltjének, része van a szennyírat megjelentetésében. Ennek a hatása alatt dr. Hartmann Elek egy választógyűlésen a szenvedélyességtől elkapatva kegyetlenül nekiment Springer Ferencnek. Elnevezte „piszkos gazember”-nek, aki „az utonálló rablónál is alábbvaló.” Dr. Springer becsületértési pört indított Hartmann ellen. Ezt a pört tárgyalta ma Benke Ferenc bíró. Először megkérdezte a vádlottat: igaz-e, hogy az inkriminált kifejezéseket használta?

Dr. Hartmann: Választás közben történt, a kedélyek föl voltak igazva egy pamflet következtében, melyet a Springer-párt adott ki. Az igazság mármár olyan iokra hágott, hogy a választók föl akartak menni dr. Springer felől urhoz, hogy őt meglincheljék. Ilyen körülmények között lehet, hogy mondtam az inkriminált szavakat. Különbösen én nem Springert, az ügyvédet, hanem Springert, a politikus akartam ütni.

A bíró: Ilyen körülmények közt talán el lehetne békességgel intézni az ügyet.

Hartmann: Nekem semmi kifogásom sincs a Springer személye ellen. Springer nekem iskolatársam volt s mikor mint függetlenség jelölt lépett föl, én is korteskedtem mellette.

— A főmagánvádló ur talán visszavonná a panaszt, ha kijelenti, hogy őt a személyében bántani nem akarta s ha bántotta, sajnálkozását fejezi ki.

Hartmann: Tudommal nem használtam azokat a kifejezéseket, de nem volna csoda, ha használtam volna.

A bíró (Springerhez): Főntartja ezek után a panaszt?

Springer: Főntartom, annál is inkább, mert a vádlott ur itt dísztülni akar a politikai és az ügyvédi becsülete közt. Nekem csak egy becsülete van.

A bíró ezután a tanukat hallgatta ki.

Dr. Tatár Béla jelen volt az Erzsébet-kávéházban, mikor Hartmann az inkriminált kortesbeszédet mondotta. Hallotta, hogy Hartmann piszkos gazembernek nevezte Springert. Faller Jenő fővárosi tanító és dr. Solymossy Sándor ipariszkolai tanár szintén hallották a sértő aposztrofálást.

A bíró ezután kihirdette az ítéletet. Hartmann Elek dt a becsületértés vétségében vétkesnek nyilvánította s százkorona pénzbüntetésre ítélte. A vádlott fölebbezett.

§§ **A meggyilkolt aljárásbíró.** Sátoralja-Ujhelyről írják: Tegnap és ma került esküdtészi főtárgyalásra az a kinos, feltűnést keltett gyilkosság, melynek Ruby Pál homonnai kir. aljárásbíró volt az áldozata. Ez év július 14-én történt, hogy Homonna egy ur társasága a közeli Szirtalja nevű erdőskében mulatott. Estefelé Rulyák István helmeceki legény két társával a mulatóhelyre jött s egészen odaállt a társasághoz. Ruby Pál úgy félvállról odaszólt neki, hogy: „Menjenek a fenébe!” Rulyák erre kihívó hangon válaszolt, hogy ne küldjék őket a fenébe, hanem Isten nevével. Ruby erre felállt helyéről, odament a legényekhez és barátságosan kérte őket, hogy hát menjenek Isten nevével. Majd mikor észrevette, hogy katonasipka van a legényeken, tartalmat tiszt lóvén, exercirozva elvezette őket 10–12 lépésre a társaságtól. Még egy kis ideig jókedvűen beszélgetett a legényekkel, midőn Rulyák hirtelen kést rántott elő és azt 6 centiméternyire nagy erővel beleárta a mit sem sejtő Ruby halántékába. A korszeregetben álló aljárásbíró másnap délelőn, a nélkül, hogy eszméltre tért volna, meghalt.

A nagy érdeklődés mellett lefolyt két napos tárgyaláson a fiatal gyilkos részegségével védekezett. Folytonos sírás között mondta, hogy bánja tettét, ha nem lett volna részeg, nem gyilkolt volna. A tanak azonban egyöntetűen azt vallják, hogy Rulyák jókedvű volt, de a részegségnek semmi nyomát nem vették észre. A bizonyítási eljárás után az ügyész *sándékos emberöltés* büntetéssel vádolta Rulyákot, akik az esküdek ebben a büntetésben vétkesnek mondták ki. A törvényszék erre Rulyákot 15 évi fegyházra ítélte. A vádlott és védője semmiségi panaszt jelentettek be.

§§ **Eszküdtészi felmentés.** A múlt év június 24-én a „Municipal”-teglagyár munkását Kapralik István három más tót-munkás rekrutálta miatt gnyolta, ebből verekedés támadt, melvben Kapralik késéivel hasba szurta a főtámadót, Sznovák Istvánt, ki ötödnapra sebébe bele is halt. Az esküdtészek már mult év október havában hozott ez ügyben ítéletet, melyet a királyi Kuria a védő semmiségi panaszra folytán megsemmisített. A 25-ikén megtartott újabb főtárgyaláson a vádat dr. Pataki Gyula kir. ügyész képviselte, s vádlottat dr. Hirschfeld Antal ügyvéd védte, ki ítéletet vitatta, hogy a megsértetnek halála nem közvetlenül a szurás folytán állott be, hanem azért, mert Sznovák a szurás után több mint 24 óráig az orvosi segélyt nem vett igénybe. Az esküdték védőnek e felfogását osztották és vádlottat „nem bűnös”-nek mondták ki, miért is a törvényszék Kapralikot felmentette. A királyi ügyész semmiségi panaszszal élt.

§§ **A bukovinai fatolvajok.** Bécsből táviratozák, hogy a bukovinai fatolvajok pörében nyolcnapos végtárgyalás után ma itél a törvényszék. Schatze-Bruckner kereskedőt és Grobl erdőkerülőt az esküdték vétkeseknek mondták ki s a törvényszék 3–3 évi súlyos fogságbüntetésre mért rájuk. A többi vádlottat fölmentették.

A perza sah pöre.

— Ki nem küldött tudósítónktól. —

Páris, november 26.

Muzaffer-Eddin, a nap- és oroszlan-rendről széles körben ismeretes perza sah, ma alperesi minőségben mutatkozott be a művelt világnak. A pör előzményei a következők:

Muzaffer-Eddin Párisból hazatérteben megbízott egy párisi újságíróknak, hogy mindazokat az újságírókat, amelyek az ő európai útjával foglalkoznak, gyűjtse össze és küldje el utána Teheránba. Ezt a megbízást az újságírók teljesítette is és tizenkétezer frankot számított fel érte. A párisi perza követ azonban csak kétezer frankot hajlandó fizetni, amit az újságírók visszautasított és a polgári törvényszéknél pört indított a sah ellen.

Az ügyet ma tárgyalta a párisi törvényszék és a sah személyesen jelent meg a tárgyaláson.

— Neve? — kérdezte az elnök.
— Muzaffer-Eddin.
— Foglalkozása?
— Fővezireket elesapni és Perzsiának hitelt teremteni az európai pénzpiacra.

— Volt-e már büntetve?
— Igen. Allah azzal büntetett meg, hogy mindenki érdemrendet kér tőlem.

— Mi keresete volt Párisban?
— Keresetem nem volt, csak kiadásom.
— Igaz-e, hogy ön megbizta a felperes céget, hogy küldje utána a Párisban megjelent újságírókat?
— Igaz. Utánvéttel rendeltem, de nem váltottam ki.

— Miért?
— Először, mert tiltja a Korán, másodsor, mert sértőnek találtak, hogy utánvéttel küldték. Mi sokat tartunk állásunk méltóságára.

— Mi? Hát többen voltak, akik rendelték?
— Pardon, elnök ur, fejedelmi többséget használtam.

— Mi célja volt az újságírókkal?
— Egy kis reklámot akartam magamnak esapni otthon. Európában megtanultam, hogy reklám nélkül...
— Alakudta ön a díjat?
— Alakudni? Egy perza sah sohasem alkuszik. Azt megteszszük, hogy nem fizetünk, de alakudni — fi done!

— Mit gondol, milyen értéket képviselnek azok az újságírók?
— Allabra mondom, nem sokat érnek. Nincs komoly belbecsük, felületes zszurnalisztikai munka. Kérem, néhány újság azt írta, hogy Jstem a bajuszomat, hogy váltót hamisítottam, hogy háremem szépségei hamis fogakat viselnek, hogy analábéba vagyok, hogy megszöktem egy lovagias affér elől, hogy operett-figura vagyok, hogy a tányérba dugom a fejemet s ugy szüresölöm a levest, hogy fogalmam sincs Kant filozofia elméletéről. Nohát, kérem, ilyen dolgokat én készpénzzel fizessek?

— De ha megrendelte?
— Elnök ur, én nem szoktam smuicogoskodni. Tudom, mi egy keleti fejedelem kötelessége, de végre is nem vagyok balek. Kétezer frankot fizetek. Többet egy krajcárt sem. Anyi kiadásom volt Európában, hogy kénytelen voltam az adókat háromszorosan felemelni. Szegény népem nyugóit, persze mukkanni nem mer. De az idők rosszak. Az általános gazdasági pangás Perzsiában éppen háromezer év óta tart. Azt hiszem, még vagy háromezer év kell, míg a viszonyok némileg javulnak. Akkor nem bánom. Velem lehet beszélni.

— De ha elmarasztalják és megexekválják?

— A perza sah ravaszul hunyorított:
— Ettől nem félek. Atratum teheráni palotát a feleségemre. Oh, én tanultam valamit Európában. Nem hiába kötöttem el husz milliót a tanulmányra.

— Tárgyalás végén a felperes-őg kiegyezik a perza sahval kétezer frankban.

— Most tetszik fizetni? kérdezte az elnök.
— Ha kasszaskontó kapok, azonnal.

— A sah a kasszaskontó levonása után kifizette a kétezer frankot, összeosmogolta méltóságát, megajándékozta a bíróság összes tagjait, beleértve a teremszolgát és a kaput is, a nap- és oroszlanrenddel és elhajatott.

— Nem tetszik megrendelni a mai tárgyalásról szóló tudósítást? kérdezte a felperes-cég.

— Utánvéttel szivesen.

EGYESÜLETEK.

(A budapesti (budai) Tanító Egyesület) tegnapi közgyűlésén állást foglalt a fővárosi tanítóegyesületek egybeolvasztására irányuló törekvés ellen. A közgyűlés kimondta, hogy továbbra is önállóan kívánja fenntartani az egyesületet. Az egyesület által kiirt pályatételeket legsikeresebben Szabó Dezső fővárosi tanító oldotta meg, miért is a 100 koronás pályadíjat neki ítélték oda. A szerző még a közgyűlés folyamán gyakorlati előadást tartott a jutalmazott munkájában kifejtett kérdésről: az orosz számológép használatáról.

(A budapesti Bölcsészettanhalgatók Segítőegyesülete) e hó 24-én tartotta Dongó Orbán egyesületi elnök vezetése mellett novemberi rendes bizottsági ülését. Ez alkalommal 50 szegénysorsu tagját részesítette pénzsegélyben; hét hallgatót pedig ismételt menza-felhéddel segített. A kölcsönügylek elintézése után a megüresedett állások betöltése következett. Megválasztották: pénztárnoknak Perhás Sándor, főtárnoknak Madarassy László, főjegyzőnek Maller Sándor, aljegyzőnek Csikker Ferenc. Alg van egyesület, mely az egyetem kebelében fennálló nyomort tehetőséghez mérten ennyire enyhítené. Éppen ezért felhívjuk rá a nagyközönség figyelmét annnyival is inkább, mert a Bölcsészettanhalgatók Segítőegyesülete (Közponi egyletem, II. emelet) korrespondenti, nevelői állásokra a legjobb erőket alkalmazhatja.

SPORT.

•• **Labdarúgás.** December 1-én, vasárnap rendkívül érdekes mérkőzés kerül eldöntésre, amennyiben hazai csapataink legjobbjai közül a M. U. E. és M. F. C. mérők össze erjüket. E két csapat legutóbb a Slaviával mérkőzött s körülbelül egyenlően végezvén, egyöttem erejűnek mutatkoztak. Mindkét csapat erősen készül e mérkőzésre, mert ennek kimenetele osztályozza teljesen hazai első klasszisu csapataink sorrendjét.

TÁVIRATOK.

Bécs, november 26. *Szögyény-Marich* László berlini osztrák-magyar nagykövet ma Berlinbe utazott.

Hága, november 26. Hivatalos jelentés szerint Vilma királynő ismét egészséges, de néhány napig még nem hagyja el a szobát.

Páris, november 26. Minthogy Delcassé külügyminiszter náthaalzában megbetegedett, Clovis-Hugues interpellációját a hágai kongresszus ügyében elnapolták.

Pétevár, november 26. Ito márki, volt japán miniszterelnök ideérkezett.

A francia képviselőházból.

Páris, november 26. A képviselőház mai délutáni ülésén folytatta a kölcsön tárgyalását. Goutier azt indítványozza, hogy a hivatalos lapban részletes jelentést tegyenek közzé a kibocsátandó kölcsön hovatartásáról. Caillaux pénzügyminiszter ellenzi az indítványt, amelyet azonban a ház 293 szavazattal 215 ellenében elfogad.

A második cikknel Constant módosítványt nyújt be, mely szerint a kölcsönből minden családnak, mely a kínai expedíciónál egy fiát veszteszt, 10,000 frankot utalványozanak ki. André hadügyminiszter ellenzi ezt a módosítványt, kijelentvén, hogy ez által súlyos következményekkel járó elv vétetnék fel a nemzetközi törvényekbe, mert a legyőzötteknek kártérítést kellene fizetni az elesett győzők családjai részére. A miniszter kéri a kamarát, határozza el, hogy a kártérítési igények kielégítése után fennmaradó összeget a hadsereg segélypénztárába utalják ama családok segélyezése céljából, amelyek a kínai hadjáratban gyermeküket elveszítették. (Tetszés.)

KÜLÖNFÉLEK

Erzsébet királyné.

— Erzsébet napjának októdjára, —

Szakadj reánk kőd, ősi súlyos pára,
Tarolt ágaknak hűvös levele,
Takarjunk mmdent fagnak zúmarája
S orkán üvöltésbe rémítőn bele;
Zokogjon, sirjon a haló természet,
És sirjunk mink is fájó kényeket,
Gyászolva Téged, dicsőült Erzsébet,
Ó, angyalunk, ki immár elveszett!

Erzsébet! Óh be fájó most e névre
Emlékeznünk, mely néhány év előtt
Kárpát bérctől Ádriáig érve,
Vidám szivekbe öntött új erőt.
Hon s trón közé, ha visszavonás szálla,
Mindig te voltál védőangyalunk —
Magyar hazánknak földi patronája,
Órökre áldva téged sirutunk!

Gyászos időkben te voltál reményünk,
Nemtönk valál sok üdözés között;
Hogy szent hazánknak még mint nemzet élünk,
Te vívtad ezt ki — óh elköltöztét!
Szeretve bennünk, mennyi gúny tetézt,
Felsőbb körökben dült a rágalom —
Te védted mégis ezt az árva népet,
S panasz se támadt néma ajkadon.

Szent és magasztos volt a küldetésed;
Élted a legszebb hősi költemény.
S jutalmad? Szíved, érző szíved vértét
És néma bánat ült éted egén.
S ki boldogított milliónyi népet,
Magad mégis boldogtalan valál:
A vad csapások összerúzták téged
S sorsodnak vége — a mártír-halál.

A gyilkos töre nem csak szíved érte,
A hány magyar van: mind megörözök.
S a fájdalom nő folyton évről-évre
És sírhelyeddel ádva összenőtt.
Mi rosszat Bécsből Mohács veszte óta
E nemzet már oly sokszor szenvedett,
Nemes küzdelmed megváltón lerótta —
Fátyolt vet arra bécsi sírhelyed!

Csiklay Aladár.

— — — — —
+ **Toalettkérdés és Fehérházban.** Az amerikai Egyesült-Államok elnökének felesége, mint a Fehérházban mostani urónője, az estélyei alkalmával oly vallomásokot tett a saját toalettkérdéseit illetőleg, melyek valóságos megdöbbenést keltenek azoknál a divathölgyeknél, akik életszükségletnek tekintik a mesésen gazdag és hihetetlenül drága ruházatkodást. A közel nyolcvanmillió ember közül rangban kiemelkedő elnöknek a felesége egész nyíltan vallotta be,

REGÉNY.
TÜZZEL-VASSAL.

Irta: SIENKIEWICZ HENRIK

(95)

Ők pedig így feleltek: amit eselekedtünk, nem a mi érdemünk, hanem a vezérünké, akihez fogható nem teremtett sohasem az isten. És így minden vendégség és minden ivás azzal végződött, hogy mindannyian a herceget éltették. És ha a nemesek a bortól tüzele föllekesülten az utcára rohantak és ott puskáikból és pisztolyaikkal lövöldöztek s csillapították őket a Wisnoviecki emberei és mondották nekik, hogy nem sokáig lesz szabad ilyesmiket tenniük, mert ha a hercegek átveszi a vezérletet, rend és fegyelem lesz. A nemesek pedig annál hangosabban kiáltottak. Használjuk hát addig is az időket, mondották. Azonban ha majd engedelmeskedni kell, úgy fogunk eselekedni, mert hiszen ilyen urnak engedelmeskedni: az élvezet lehet. Domokos hercegre azonban ugyanesak rájár a rud.

A mosdatlan száju katonák ugyanesak lepiszkolták. Csufolódva beszéltek, hogy naphosszat imádkozik, este pedig a boroskancsók között dözsöl, s ha valaki a mellére köp, álmosan fölnyitja a szemét és mindössze ennyit mond: ki volt az? Azt is mondották, hogy csak olyan esatát látott egész életében, mint amilyen a hollandus szőnyegek volt kiszöve. Senki sem védelmezte, senki sem szerette, s a leghangosabban éppen azok szidták, akiknek legtöbb hasznuk volt abból, hogy nem tartott katonái között rendet és fegyelmet. Valamennyiök közül kitűnt azonban az ócsárlásból Sagloba, aki most már megint elemében volt. A derékfájása elmúlt, s a derék lovag hihetetlenül sokat evett és minden emberi mértéknél többet ivott. Egész csapat tiszt vagy ne-

hogy ő soha életében nem költött többet a saját ruházatára évi 1200 koronánál. A milliomos hölgyek e szerény büdész hallatára alig tudták hová lenni a nagy csodálkozástól. Nem egy közülük valóságos erkölcsi lehetetlenséget látott abban, hogy ilyen csekély összeggel fedezni lehessen mindazt, amit a divat megkövetel és amire az urinő külső megjelenés tekintetében kötelezve van. A francia követéségi titkárnak a neje teivérő párisi nő, ki is jelentette módfelelt való csodálkozását. Hiszen — szólt a divathölgy — ez teljes lehetetlenség. Ezerkétszáz koronát egy színházi belépőért is elkérnek az embertől, néhány kalap is belekerül ennyibe! — Rooseveltnek azonban a nagy csodálkozás által nem zavartatta meg magát s kiterjeszkedett még annak a beismerésére is, hogy ő, nem is éppen ritkán, szalagokat, gombokat, betéteket az egyik ruháiról levettette és a másikat fölvarratott. Az elnöknek ennek ellenére mindig divatosan és kifogástalanul volt öltözve, de nem a pazar költsékezés volt a célja, csakis az hogy a férje magas rangjának és szerény jövedelmének megfelelő legyen a ruházatkodása.

+ **Les Avariés.** A vörös talár szerzőjének, Briexnek, érdekes védője akadt. Briexet köztudomás szerint megvádolták Párisban azzal, hogy legújabb darabja, *Les Avariés* nem ugyan a célzatánál, de a tartalmánál fogva erköltesen. Mivelhogy pedig Párisban még sokkal régebbi keletű köztudomás szerint *csalás erköltes darabokat szoktak a színpadra vinni!* — ennél fogva Briex darabjának színrehozatalát eltiltották. Az érdekes védő, dr. Schirmacher Katalin, egy Párisban élő hölgy, akit a doktorcím megillet. Egyrészt tehát a doktorattussal együtt járó magas műveltségi nivó képesíti a megszólaló hölgyet arra, hogy illetékes véleményét nyilvánítson, másrészt pedig érdekessé teszi e véleménynyilvánítást egy fölötté kényes-természeti kérdést tárgyaló színművelől az, hogy a nézetnyilvánító: — nő! A doktorhölgy védelme lényegében a következő:

Két kérdés merül föl a *Les Avariés* körül. Mit ér a darab? És mit ér a cenzura tilalma? A darab hatásáról csak föltevéses ítéletet mondhatunk. Inkább jósolt az, amit mondunk, és nem határozott ítélet. Mert hiszen csak felolvasni hallottuk a darabot és nem láttunk előadást. Már pedig a legszebb felolvasás sem nyújthat élethű fogalmat a kritikusknak egy színdarab színpadi hatásáról. Mint olvasmauy itt-ott hosszadalmasnak találtuk a részleteket, de a kibontakozás bőven kárpótolt és hatalmas morális igazságokat tárt szemünk elé. Pelletan azt mondta e darabról, hogy nem egyéb, mint dramatizált erköltesprédikációja egy laikusnak. Igaz. Egy laikus prédikációja ez a darab, de olyan témáról, mely a társadalom egyik legégetőbb kérdését érinti és a titkolt sebeket fölítja. Igaz, hogy ez a darab prédikáció, de olyan prédikáció, amely egyuttal figyelemfelkeltés, megrázó kapacitálás és a leg-

erőteljesebb érvelés is, mely a szociális lelkiismerethez apellál. Erőteljes formában egy komoly kérésrel fordul a szerző a darabban mindenkihez, akinek lelke van. E kérelem lényege az, hogy mindenki úgy viselkedjék, hogy se a család, se az összeség, se a faj, se az emberiség, se önmaga előtt ne legyen egyteltelen pirulni. Lehet, hogy ez szembeszökően morális célnak a darab művészi és irodalmi becsét inkább lefokozza, semmint emeli. Lehet, hogy ez a darab Briex többi színműveinek irodalmi értékével szemben háttérbe szorul. De a meghatározottabb lehetetlenség az, hogy a párisi színházi cenzurának csak egy jöttányi igazsága is lett legyen, mikor a *Les Avariés* ellen sikra szállott. És hogyan lehetséges a morálitás nevében üldözöbe venni egy színdarabot Párisban, ahol a boulevardsszínpadokon mindennapos az érzékcsiklandozás és egyedüli végeül a jobb ízlést megbotránkozató trágárság?

+ **Bohémkalandok.** A festők bohémkalandozásai közben gyakran élnek át pompás, humortól duzzadó epizódokat. Ime néhány a javából:

Boughton, a *Royal Academy* egyik festője, az Alpesebben járván, gyönyörű tájra bukkant, amelynek hátterében remek fenyves sötétlet s abban is szerencsés volt, hogy történetesen épp egy festő viseletű asszony jött arra. A festő megkérte az asszonyt, üljön le néhány percre, amíg ő skiccet készít róla. Az szívesen beleegyezett, néhány perc múlva azonban megkérdezte, hogy meddig fog tartani ez a munka?

— Csak egy negyedóráskáig, — válaszolt a festő megnyugtatóan.

Három perc múlva újra izegni-mozogni kezdett a nő és szemmelátható aggodalommal kérdezte, sokáig fog-e még tartani a dolog?

— Csak pár percig — szólt a piktor, — de miért kérdi olyan aggodva?

— Oh semmi, semmi — szólt zavartan az asszony, — csak az a baj, hogy én egy hangyabolyon ülök itt!

Murray egy izben lakóhelyétől több mérföldnyire fekvő helyen egy képet fejezett be csaknem teljesen s hogy ne kelljen azt magával cipelnie s újra visszahoznia, megörzés végett otthagya a szomszédos farmer bájos leányánál. Amikor másnap elakarta vinni a képet megdöbbenéssel és rémülettel látta, hogy a kép színei teljesen összefolytak egymásba. Mintán a leány nem volt odabaza, helyette az anyja magyarázta meg a kép különös elváltozásának okát:

— Nagyon bosszankodott a leányom, hogy a legyek mind odaragadnak a képhez, azért hát egy ronggyal végigtörülte.

Ugyanesak Murrayval esett meg, hogy kifogyván egyszer vászonkészletből, egyéb hiányában egy kileszített finom zsebkendőre festett. A Grosvenor

mes ur, néha közkatona járt véle állandóan, s ő tartotta őket feesség szóval és kalandos hazudozással, azok meg őt itallal, amiért hálaikként őket vette legelőször a nyelve hegyére. Mint régi katona, kicsinylőleg, megvetéssel nézett azokra, akiknek ez volt az első háborújuk és tapasztalatainak fitogtatásául ilyeneket mondott:

— Annyit tudtok, ti taeskkók, a háborúról, mint az apácák a férfiemberéről. Most szép tiszta a ruhátok és levendulászaga, majd elrongyolódik, ha már a löpörtüst büze árad el róla. Akkor majd nem jön a helyetekbe a kedvesetek a sörös kanocsóval és a jó meleg levessel. Majd megcsappan a kövér hasatok és kiszáradtok, mint a föld a napon. Elhíthettek nekem, mert én mindezt tapasztalásból tudom! Hej! voltam én már sok derek hajéjében, nem egy zászlót is szskmányul ejtettem már, de olyan kemény munkám még sohse volt, mint most Konstantinownál! Hogy vinné el az ördög a saporogókat! A verejték egész patakokban ömlött rólam, míg végre kezembe szoríthattam azt a zászlót. Kérdeztétek csak meg Skrzetuskit, ő látta ezt a csodás tettet. No de hiszen, kiáltások el csak ezt az egy szót a kozákok előtt, hogy: Sagloba! hát majd meglátjátok, hogy nyomban szétszaladnak. Akár csak ti, akik arra vagytok jók, hogy legyeket csapatok agyon.

— Hát hogyan is volt az a dolog azzal a zászlóval? — kíváncsiskodott a fiatalabbja.

— Elbeszéljem? Hát azt akarjátok, hogy meggyuladjon a nyelvem a sok forgásban, mint a tengely a rohanó kocsin?

— Dehogy is! Majd megkenjük! Bort ide!

— Ez már okos beszéd! szólt Sagloba és azután hozzálátott, hogy elmondja hősteitét, legbővebben a Galatiban történeteket, a Roslogiból való szökését és a konstantinovi esatát. Tátott szájjal hallgatták őt a hiszékeny katonák, s akár-hogy is ócsárolta a bátorságukat, még csak tiltakozni se mertek, hanem napról-napra borral kínálták Saglobát.

Igy folyt az élet vidáman és gondtalanul

Sbarasban, hiába esóváltta a fejét az öreg Sacwlichovskij, meg néhány komolyabb ember. A herceg eltúrte a rendetlenkedést, az örökös dárídót, maga ki sem mozdult a szállásáról, s hagyta, hogy a harcbanindulás előtt élvezzék ki az életet a katonái. Közbe megjött Skrzetuski, de ő kimenekedett a vigság forgatagából. Szívesen mulatott volna a bajtársával, de még szívesebben indult volna már a kedveséhez Barba, hogy ott édes ölelések között elfeledje a sok megpróbáltatást, a sok bajt és örökös, féltő aggodást. Egyszeren a hercegrez sietett tehát, hogy beszámoljon a saslai utjáról, s azután engedelmet kérjen az indulásra.

Mikor meglátta a herceget, meg sem ösmerte őt. Visszadöbbsent a látásától. Ez a megtörtöt alak ugyanaz a diéső hős volt, aki Mahnovkánál és Konstantinóvnál győzelmet aratott? A gondtól, a tépelődéstől, a lelki kinoktól megroskadt volt, fátyolos, üregébe mélyen becsútt, szemek, elfakult az ajka, mintha valami súlyos, nagy betegség emésztene. Mikor Skrzetuski az egészségeről kérdezősködött, kurtán, ridegen felelt, úgy hogy a lovagnak szinte a torkán akadt a szó. Rövid jelentést tett csak az utjáról, azután két hónapra szabadságot kért. Meg akarok hazasodni, mondotta, s a feleségemmel Skrzetusovába vonulok félre. Mintha valami mély álomból ébredt volna föl most a herceg e szavakra. Arcáról sugárzott a jószág, megölelte a lovagot és így szólt:

— Hát véget ért valahára a megpróbáltatásod! Menj, menj és áldd érte az eget. Szívesen lettem volna ott az esküvődön, mert a Wasiili gyermeke az a lány és te a barátom vagy, de a háboru gondjai nem bocsátanak. Mikor indulnál?

— A legszívesebben — még ma.

— Indulj csak holnap! Nem is mehetsz egyedül, adok melléd harmincat a Wiersui tatárai közül, hogy nagyobb biztonságban vihessed haza Helenédát. Szükséged lehet a markos fickókra, mert azon a vidéken sok a kőborló esőselék.

(Folytatása következik.)

A bécsi gabonatözsde.

Bécs, november 26. (A Budapesti Napló telefon-jelentése.) A zord időjárás miatt s a küllöldi jelen- tések hatása alatt, bár csak kis mértékben, de meg- szállardult az irányzat. Csekély forgalom és mérsékelt vételkezdés mellett a tözsde élénkség nem volt észlel- hető. Nagyobb kereslet jelentkezett búzából, amely 3 fillérral javult. Kötötték: Buza tavaszra 8,83-8,82, rozs tavaszra 7,64, zab tavaszra 7,90, tengeri május- juniusra 5,85-5,87. Zárlatkor maradtak; buza ta- vaszra 8,82 1/2, rozs tavaszra 7,63, tengeri május- juniusra 5,88 koronán.

A bécsi értéktözsde.

Az előzősde általában csöndes, az üzlet tar- tózkodó.

A déli tőzsde barátságos.

Zárlat állandóan tartott.

Bécs, november 26. (Magyar értéktözsde zárata.) 4 1/2%-os aranyjárdék 118,30. Tiszai és szegedi kölcsön sorsjegye 116.—. Magyar vasuti kölcsön ezüstben 100,50. Magyar keleti vasuti állami kötvény 118,90. Magyar lezártkötés- és pénzváltóbank —. Rimamurányi vasműrészvény 425,50. Magyar koronajárdék 93,10. 4 1/2%-os Magyar földterem. kötvény 92,80. Magyar hitelbank részvény 643.—. Magyar nyeregyem kölcsön sorsjegye 174,25. Kassa-oderbergi vasuti részvény —. Magyar kereskedelmi bank —.

Bécs, november 26. (Osztárk értéktözsde zárata.) 4 1/2%-os papírjárdék 98,90. 4 1/2%-os osztárk aranyjárdék 118,70. 1890-os sorsjegye 130,75. Osztárk hitelsorsjegye 403,50. Angol-osztárk bank 261.—. Bécsi bankjegyek 123,50. Osztárk-magyar bank 1005.—. Déli vasút 59.—. Dunagőzhajózási részvény 761.—. Dohányrészvény 276.—. Császári és királyi arany 113,33. Német-bankváltók 117,15. 4 1/2%-os ezüst járadék 98,80. Osztárk koronajárdék 93,50. 1894-iki sorsjegye 232.—. Osztárk hitelintézeti részvény 635.—. Unionbank 517.—. Osztárk Landerbank 395.—. Osztárk-magyar Államvasút 633,50. Elbavölgyi vasút 468.—. Alpesi bányarészvény 333,51. 20 frank arany 18,06. Londoni váltóár 239,45 Bécsi Tramway Litt B. 240.—. Bécsi. Tramway Litt A. 245,50 Lipót közb 330.—. Az irányzat szilárd.

Bécs, november 26. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.) A délidáni magánforgalomban a zárlatok a gövteközök voltak: Osztárk hitelrészvény 935,25. Magyar hitelrészvény 643,15. Angol-Osztárk bank 261,50. Bécsi bankjegyek 123,50. Union bank 317,50. Landerbank 395.—. Osztárk-magyar Államvasút részvény 634,25. Déli vasút 59,50. Elbavölgyi vasút 468,50. Északnyugati vasút részvény 461,50. Dohányrészvény 427,50. Rimamurányi vasút 254,50. Alpesi bányarészvény 331,50. Májusi járadék 98,90 Magyar korona járadék 93,10. Török sorsjegyek 99,75. Német birodalmi márká 117,21.—. Napoleon d'or 19,05.

Külföldi értéktözsde.

Berlin, november 26. (Tőzsde tudósítás.) Kohó- és bányarészvények ki nem elégtő konjunktúra-hírekre gyengé- ben indultak. Bankok színtelen. Befektetési papírok a pénzbe- ség hatása alatt szilárdak. Kínai papírok és török sorsje- gyek jobbak. Hajózási részvények nagyobb hajózási szövet- kezetek egyesülése híreire emelkedtek. Utimo-pénz 3 1/2%. Magánlezártok kamattal 3 1/2%.

Berlin, november 26. (Zárata.) 4 1/2%-os papírjárdék —. 4 1/2%-os osztárk aranyjárdék 101,40. Elbavölgyi vasút —. Magyar koronajárdék 93,25. Osztárk-magyar állam- vasút 136,10. Kassa-oderbergi vasút —. Bécsi váltóár 85,25. Magyar vasuti beruházási kölcsön 102,00. Alpesi bányá- részvény —. Discourt-Commanait 180,20. Altalanos villa- mosítás Edison 182,85. Gelsenkircheni 167,25. Laura-kohó 182,50. 4 1/2%-os ezüstjárdék 99.—. 4 1/2%-os magyar arany- járadék 93,90. Osztárk hitelrészvény 199,75. Déli vasút 15,75. Károlyi Lajos vasút —. Orosz bankjegyek 216,52. 4 1/2%-os új orosz kölcsön —. Török dohányrészvény —. Olasz járadék 99,75. Magyar hitelbank —. Dynamit Trust 192,90. Harpeni 104.—. Az irányzat szilárd.

Berlin, november 26. (A Budapesti Napló tudósító- jának távirata.) Kés forgalom. 4 1/2%-os magyar aranyjárdék 99,90. Magyar koronajárdék 94,20. Osztárk hitelrészvény 300.—. Osztárk-magyar Államvasút 134,60. Déli vasút 15,75. Északnyugati vasút 216.—. Elbavölgyi vasút —. Orosz bank- jegy készpénz —. Buschtiehradi —. Orosz bankjeg- yek (Utimo), Lombard —.

Páris, november 26. (Zárata.) Osztárk-magyar állam- vasút —. 4 1/2%-os osztárk aranyjárdék 101,50. Osztárk Landerbank —. 3 1/2%-os francia járadék 101,15. Alpesi bányá- részvény —. Déli vasút 85.—. 4 1/2%-os magyar arany- járadék 102,50. Párisi bankrészvény 987.—. Olasz járadék 100,05. Francia tőzsdén. járadék 100.—. Osztárk földhitel-

intézeti részvény 1210.—. Török dohányrészvény 301.—. Az irányzat bővített.

Frankfurt, november 26. (Zárata.) 4 1/2%-os papír- járadék 99,25. 4 1/2%-os osztárk aranyjárdék 101,15. Magyar koronajárdék 94,10. Osztárk-magyar bank 115,90. Déli vasút 15,70. Elbavölgyi vasút —. Londoni váltóár 204,15. Bécsi bankjegyek 108.—. Villamos részvény 115.—. 3 1/2%-os magyar aranykölcsön 83,90. 4 1/2%-os ezüstjárdék 99.—. 4 1/2%-os magyar aranyjárdék 99,75. Osztárk hitelrészvény 199,10. Osztárk-magyar Államvasút 135.—. Északnyugati vasút —. Bécsi váltóár 85,25. Párisi váltóár 811,25. Unio bank —. Alpesi bányarészvény 176,50. Az irányzat szilárd.

Frankfurt, november 26. (A Budapesti Napló tudó- sítójának távirata.) Artohyomok januára. Kés forgalom. Osztárk hitelrészvény 200,50. Német bank —. Discourt 181,25. Berlini kereskedelmi bank 139,10. Gelsenkircheni 166,40. Harpeni 164,10. Laura-kohó —. Olasz járadék —. megoszlott.

Hamburg, november 26. (Zárata.) 4 1/2%-os ezüst- járadék 99.—. 1890. sorsjegye 140,50. Déli vasút 15,70. 4 1/2%-os osztárk aranyjárdék 101.—. Osztárk hitelrészvény 200,10. Osztárk-magyar Államvasút 135.—. Olasz járadék 99,50. 4 1/2%-os Magyar aranyjárdék 100,80. Az irányzat szilárd.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

November 26. A sertésüzlet irányzata változatlan. A Hízott sertések ára: I. A) Magyar elsőrendű: Orog nehéz (páronként 400 kilogramm felüli sulyban) — fillérg. Orog közép (páronként 300-340 kilogramm terjedő sulyban) — fillérg. Fialat nehéz (páronként 320 kilogramm felüli sulyban) 93-95 — fillérg. Fialat közép (páronként 251-320 kilogramm terjedő sulyban) 91-92 — fillérg. Fialat könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő sulyban) 80-82 fillérg. — II. Magyar s z edeti: Nehéz (páronként 250 kilogramm felüli sulyban) — fillérg. Közép (páronként 240-280 kilogramm sulyban) — fillérg. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő sulyban) — fillérg. — III. Romániai: Nehéz (páronként 320 kilogramm felüli sulyban) — fillérg. Közép (páronként 250-320 kilogramm terjedő sulyban) — fillérg. Könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő sulyban) — fillérg. — IV. Romániai eredeti (Stachl). Nehéz (páronként 240 kilogramm terjedő sulyban) — fillérg. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő sulyban) — fillérg. — V. Szerbiai: Nehéz (páronként 260 kilogramm felüli sulyban) 86-88 fillérg. Közép (páronként 240-260 kilogramm terjedő sulyban) 84-83 fillérg. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő sulyban) 80-82 fillérg.

Sertésleltár szám 1901. november 24. napján volt készlet 37.403 darab. — 1901. november 25. napján lehelja- tott 741 darab. 1901. november 26. napján elszállított 1515 darab, 1901. november 26. napjára maradt készletben 36.629 darab.

Kivonat a hivatalos lapból.

— November 26. —

Kinevezések. Az igazságügyminiszter Harkay József sze- gedí törvényszéki joggyakornokot a nagykü. Valkó Miklós győri törvényszéki joggyakornokot és dr. Zwillingner Ferenc esztergomi lakos ügyvédöt a vasvári járásbírószághoz al- jegyzökké, Tatár Tivadar buzási járásbírószághoz a per- lassi, Dömötör Sándor tamási járásbírószághoz a tamási járásbírószághoz és Pécsely Gyula komáromi törvényszéki irnokot a komáromi törvényszéki segédleltékonyveze- tőkké; a pénzügyminiszter Miletics Henrik zengli fővá- ralmi hivatali gyakornokot ezen hivatalhoz vámségdiszté, Csatlós János beregszászi napidíjazt ideiglenes minő-gőz katasztri irattartó kezelő irrodatiszté, Bigner Géza szombathelyi lakost díjaz adóhivatali gyakornokká, Buczok Gábor vezézt bá- nyász-akadémiai halgatóit ideiglenes minőségű bányagyakor- nokká, Kuzsák Zsigmond temesvári lakost ideiglenes minő- ségű díjaztal pénzügyi számgyakornokká a temesvári pénz- ügyigazgatóság mellé rendelt számvégséghez, Guláti János nagykarolyi lakost ideiglenes minőségű díjaztal pénzügyi számgyakornokká a zilahi pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvégséghez; a belügyminiszter Guary Ernő fizetés- nélküli országos levéltári tisztét az országos levéltárhoz válo- ságos levéltári tiszté; a vallás- és közoktatásügyi minisz- ter Barabás Ede okleveles tanítót az arad-szt-mártoni állami elemi népiskolához rendes tanítóvá, Csók Károly okleveles tanítót a mácsai állami elemi népiskolához rendes tanítóvá, Marschall Vilmos okleveles tanítót a kis-szebeni állami elemi népiskolához rendes tanítóvá, Bokor János okleveles tanítót a sándorfalvai állami elemi népiskolához rendes tan- títóvá, Moesáry Malvin okleveles tanítónét a kispesti állami elemi népiskolához rendes tanítónévé, Kapdóó Mariska ok- leveles tanítónét az új-nanati állami elemi népiskolához ren- des tanítónévé kinevezte.

Pályázatok. A szolnoki járásbírósnál teleknyóvi át- alakí díjmkó állás s hét állat. — A nagykarolyi adóhivatalnál hivataliszolgái állás december 30-ig.

Napirend.

Naplár. Szerda, november 27. — Római katolikus: Virgil pte. — Protestáns: Virgil. — Görög-orosz: (novem- ber) Fülöp apost. — Zsidó: Kislev 16. — Nap két: 7 óra 8 percek. — Nyugszik 3 óra 56 percek. — Hold két: 5 óra 41 percek délután. — Nyugszik: 8 óra 20 percek reggel.

A honvédi miniszter fogad d. u. 4 órakor. Nemzeti Múzeum. Képtár nyitva van délelött 9 órától délután 1 óráig. Többi tarai 1 korona belépődij mel- lett tekinthetők meg.

Országos Képtár az Akadémiában nyitva van délelött 9-1-ig. Iparművészeti múzeum nyitva délelött 9 órától este 8 óráig.

Telmeológiai Iparmúzeum. Nyitva délelött 9-1-ig. Mezőgazdasági Múzeum (Kerepesi-ut 72.) délelött 9-től 1 óráig.

A földtani intézet múzeuma (Stefánia-ut 14.) nyitva d. e. 10-1-ig. Belépődij 1 korona.

Közlökdési Múzeum a Városligetben délelött 9-12-ig. és d. u. 3-5-ig.

Kereskedelmi múzeum a városligeti iparcarnokban d. e. 9 órától 2-ig.

Téli tárlat a Múzeumokban délelött 9 órától dél- után 4-ig.

Nemzeti Szalon képképlátása d. e. 9 órától este 8 óráig. Elito nap. Belépődij 1 korona.

Vadászati képlátás a városligeti fővárosi pavilonban reggel 8 órától este 8-ig. Belépődij 60 fillér.

Múzeumi könyvtár nyitva délelött 9 órától 1 óráig. Akadémiai könyvtár nyitva délután 3 órától 7 óráig. Egyetemi könyvtár nyitva délután 9 órától 12 óráig. Állatkert a Városligetben nyitva egész nap. Belépődij 60 fillér.

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatóság, kereske- delmi számkönyvtár és keleti mintatár: V. kerület Váci-körút 32. szám alatt. Hivatalos órák: délelött 9-től délután 3 óráig. Hazai termékek állandó kiállítása és kereskedelemirőnetü gyűjtemény, továbbá a házi-ipari kiállítás (melyben az üz- letvezetéség árusításokat is eszközöl) a városligeti ipar- csarnokban nyitva: délelött 9 órától 12 óráig és délután 3 órától 6 óráig. A küllöldi kiállításek központú üzlet- vezetéség (Magyar kereskedelmi részvénytársaság V. Váci- körút 32. szám alatt).

Időjelzés.

— Az Országos Meteorológiai Intézet hivatalos jelentése. —

Budaapest, november 26.

Az alacsony légnyomás Oroszország felé tart, a magas légnyomás pedig közép- és Nyugat-Európát borítja. A föld- közüi depresszió kiterjedése és mélysége megnagyobbodott.

Európában az idő tulnyomóan boros, száraz és hideg.

Hazánkban az idő hűvös és az ország északi meg ke- leti felében száraz volt. Tegnap kevés hó esett délen, ma reggel pedig nyugaton elvélve havazott; az éjjeli fagy általa- nos volt és a Kárpátokban — 10 C°-ig süllyedt.

Küldés: Hűvös és boros idő várható éjjeli fagygal és helyenkint havazással.

Vizállás.

Table with columns for Nov. 26. and Nov. 27. showing results for various locations like Inn, Duna, Morva, Vág, Rába, Dráva, Mátya, Száva, Szamos, Kraszna, Latorca, Laboreca, and Uze. It lists names and scores for different categories.

Titkos betegségek. Gyógyítására a specialista legjobban ajánlható számos éven át szerzett gazdag kórházi tapasztalata alapján. Dr. FABINYI J. v. kórházi orvos, specialista. Gyógyít legnévdebb idő alatt biztos sikerrel fertákaál és nőknél: húgyszófolyást, hólyagbajokat, bukások sebeket, szpinthet, erétek kóvontkezmenyét, mákos hórbajokat és az öntérzésből tamadi ideibetegségek.

Szólóoltványok. szolványminőségben. A legkíváltozó 42 becső és esemégekajolomban fej- tészetán, teljes felállításal. ÉLŐKERÍTÉS. Gleditsia esemétek és magvak. Uradalmaknak, községeknek három évi törlecsészre is adatik. Oriás tövű, igen gyorsan fejlődő szervetű. Ez az egyedüli, melyből egy örökös, kertészeknek pár az alatt, rendkívül nagy szálkával, melynek nyomozt ember és szemműlő állat, meg az apró anyuk meg találatok. Át. Minden rendlelőshez tartozhat elváltótól 6 tövűvel és kezelési utasítás mel- lettel. Előre csomagolt 200 máter. — Ára 6 ft. Dírcsemétek. Orsdi járadalmat befizető voltánl fogva, csak tonytóség számos ezüstben az utóbbi időben rendkívül elterjedt.

Fegyver- és Gépgyár Részvénytársaság. Az általunk készített Diesel-féle hőerőgépek. üzeme (nyers-kőolajjal) a legolcsóbb óránként és tényleges lőerő- ként 2-3 fillér. Megrendelésük folytán legközelebb a következő elsőrangú üzemeknek fogjuk szállítani: M. kir. dohánygyár, Temesvár (3 darab), Magyar általános hitelbank, (villamos felállítás) Budapest, Franklin Tár- sulat, (könyvnyomda) Budapesten, Böhler Testvérek és Társa R. T. (acélglyár) Kapfenberg, Ausztia, Alberto Bühr (vegyszeti gyár) Fiume, Glovaanni Sirola (kötélglyár) Fiume stb. stb. Fegyver- és Gépgyár Részvénytársaság.

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Szerda, 1901. november hó 27-én.
Jancsi és Juliska.

Mese 3 képb. Szövegét írta: Wette Adelaide. Fordította Abrányi Emil. Zenéjét írta Humperdinck.

Utána:

A babatündér.

Látványos ballet 1 felvonásban.
Kezdete 5 óraker.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Szerda, 1901. november hó 27-én.

A vörös talár.

Dráma 4 felv. Irtá Brioux. Fordította Fábán István.

Személyek:

Vagret	Mihályfi	A főgyűsz	Gyenes
Vagretné	Rákosi	Elnök	Ujházi
Bertha	Vizvári M	Benoit	Rózsahegy
Bumerat	Gabányi	Mondoubleau	Náday F.
Bumeratné	Dömjén	Etchepare	Beregi
La Bouzulo	Szaacsavay	Yanette	Márkus
Ardeul	Náday B.	Etchepare anyja	Lendvayné
Mouzon	Gái	Bridet	Zilahi

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Szerda, 1901. november hó 27-én.

New-York szépe.

Operette 2 felvonásban, 6 képb. Irtá Hugh Morton. Fordította Salgó Ernő és Makai Emil. Zenéjét szerzte Gustave Kerker.

Személyek:

Bronson	Szilágyi	Cora	Margó
Harry	Ráthonyi	Kenneth	Szadai
Kurt	Boross	Blinky	Sziklay
Snifkins	Mátrai	Gray	Turcsányi
Fifi	Dóry	Kissie	Fedák

VIGSZÍNHÁZ.

Szerda, 1901. november hó 27-én.

Előszór:

Leontine férjei.

Vígjáték 3 felvonásban. Irtá Capus Alfréd. Ford. M. D.

Személyek:

Dubois Adolf	Fenyvesi	Juliet	Hegedűsné
Plantin	Balassa	Izabella	Varga
De la Jambière	Szerényi	Virginia	Nikó L.
Grinard	Tapolczai	Béjón	Rónaszéki
Leontine	Csillag	Miette	Fábán
Versac	Hunyadi	Boncat	Győző

NÉPSZÍNHÁZ.

Szerda, 1901. november hó 27-én.

Teréz kapitány.

Operett 3 felvonásban. Irtá Alexandre Bisson. Zenéjét szerzte: Robert Planquette. Fordították Fái J. Béla és Faragó Jenő.

Személyek:

Vardeuil	Szabó	Duvet	Kovács
Teréz	Küry	Boullignac	Delli
Hermine	Krecsányi	Campestro	Nagy V.
Philippe	Raskó	Goinfrère	Szerdahelyi
Tancrede	Szirmai	Margot	Kápolnai
Sombbrero	Németh	Claudine	Delliné

URANIA SZÍNHÁZ.

Szerda, 1901. november hó 27-én.

Magyar Lant.

Irtá Kőrösi Henrik. Zenéjét szerzte Stojanovits Jenő.

Kezdete 7 1/2 óraker.

Somossy-Mulató

Király-utca 71. szám.

Megnyitó díszelőadás dec. 1-én.

Nincs rossz hely!

Páholyok a színpad előtt!

Erkélyszékek és karzati ülők a színpaddal szemben!

Fényes kávéház az első emeleten!

Házi cigány:

Dajna Balogh Rudi.

Jegyek a három első előadásra az igazgatósági irodában (Csengery-utca 28. l. em.) kaphatók.

Folies Moderne

Kerepesti-ut 63. szám.

11 óraker

Pinkász & Comp.

Német bohózat. Irtá: Taubstein Louis.

10 óraker

UJ! PLAGIUM. UJ!

Bohóság. Irtá: Flagizator. Zenéje: Copott.

Előadások kezdete 8 1/2 óraker.

A télikerben 12 órától 17. Nanczi hangverseny.

Nagyarányu

Karácsonyi

alkalom

nov. 20-tól dec. 25-éig

Budapesten lakó

vevőimnek ruhakelme és fehéreművekben igazán meglepő előnyös vételeket nyujtok.

Vidéken lakó

vevőimnek ugyanezen előnyös vételekből páratlan nagy arányu

mintaválasztékomat

szivesen megküldöm és

rendeléseiket, melyeket a szokott pontossággal eszközök megkönnyítendő, nov. 20-tól, dec. 25-ig már

2 frt 50 kr.

tól kezdve

BÉRMENTVE

(franco) szállítom.

Neuman László

BUDAPEST,

Kalvin-tér 2. sz.

PÁRISI NAGY ÁRUHÁZ

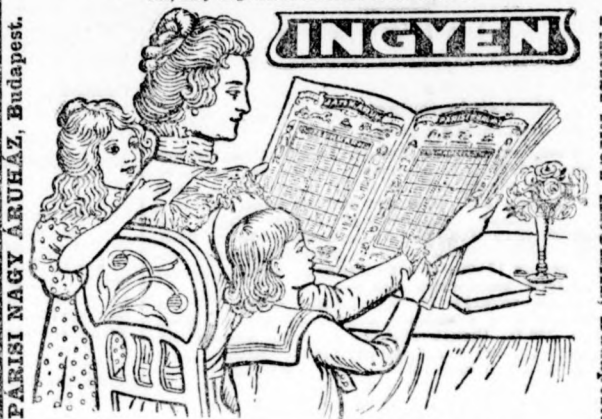
Budapest, VII., Kerepesti-ut 38.

1902. évi teljes naptárral ellátott

képes nagy árjegyzéke

a közkezdelt egy- és kétkoronas árúszámláról, ugyancsak az összes árúcikkekről, mely megküldetik kívánatra bérmentve és

INGYEN

FŐVÁROSI ORFEUM

Nagymező-utca 17.

A szezon legnagyobb sikere!

Diana

a pompa és szépség csodája!

Titcomb

fenomenális tánc- és énekművésznő

és 12 nagy attrakció, valamint a

Tarka Színpad

új programmal.

A szezon legnagyobb sikere!

Az előadás 8 óraker kezdődik.

Ne vegyen senki hangszerét meg

REMÉNYI

MIHÁLY

mindenféle legújabb típusú hangszereket át nem olvasva, melyet ingyen és bérmentve küld Budapestről Király-utca 44/4.

! SZENZÁCIÓ!

Ejzel éjjelvilágító, óbrasszó-óra, haranggal 4 K., dátummal 4 K., 60 f. remél 14 K. Nk. rem. óra 7 K., ezüst rem. óra 12 K. Rozsaszírtíma pulóver remont. óra 24 K. helyett csak 10 korona.

RUNDEKIN M. BECS, IX., Bergasse 2. Magyar árjegyzék ingyen.

Ij. Holtzspach Nándor.

cs. k. árverező-intézet

BÉCS, I. Dorotheergasse 17.

elfogad butort, partiart, hagyatékokat, lakásherezéseket, gyűjteményeket, műtárgyakat, különlegességeket, valamint mindenféle tárgyat árverezésre. Bővebb értesítés és bejelentés hétköznapokon 8-12-ig.

Villany és légszesz csillárok, légszesz-kályhák, légszesz-fűzők legújabbok választék, legnagyobb árak

Pollak Ferenc
Budapest, Teréz-kört 3. sz. (Komnár-utca sarok.)
Telefon 13-26. ■ Telefon 13-26. ■

A csoda górcső

amelyből a csillagvilágításnál is több, mint két és fél millió darabot adtak el, jelenleg száraz kapható

csak 1 frt 20 kr-ért (előzetesen bekiáltott 1 frt 30 kr-ért bérmentve, utánvéttel 20 kr-ral több.) Ezen csodagyógyász és górcső, hogy körülbelül 10000-nen nagyit és porcsomok, továbbá szemmel észrevehetően állatokat és górcsónál név mintegy ocsobogó nagyságok. Nélkülözhetetlen a bőrvény. Az állatban tanítvánnyal és régóta ismert háztartási eszköz az elme-szerzők megvizsgálására, valjón hamisítatlan és a huzamodok megvizsgálására, hogy trichinamentesek-e. A vizen és infuziókban, a melyek puzsa szemmel nem láthatók, a górcsónál át vizsgálni lehet. A górcsónál egy nagyságú lenese rövidlábok számára van megalkotva, a melynek segítségével a legkisebb irást is elolvashatjuk. Utasítást csatlakoztatunk.

Schüller J. Bécs., II. Kurzbaugasse 4.

Nélkülözhetetlen minden háztartásban a Képes Budapesti Szakácskönyv. St. Hilaire Jozefa és mások nyomán szerkesztette Zemplényi Szabó Antónia. Függlök: A magyar gazdaszony házi-küestára. Hatodik, 4 színezett képpel, 58 fametszettel és számos kiváló magyar étellel bővített kiadás. Ára füve 3 kor. 60 fillér, köve 4 kor. diszkótesben 4 kor. 80 fill. A szakcsoművészetnek legkimerítőbb és legmegbízhatóbb kézikönyve ez, mely különös tekintettel van a magyar izlóra s a legkülönfélébb magyar nemzeti ételre, az egyes vidékek kedvelt specialitásának pontos és hű ismertetését is felelőli. Nagyon becses a szakácskönyvhöz csatolt "Házi kinstár" is, amely kiterjed a háztartás minden szükségesletére. Megrendelhető: Lampel Kóbert (Wodianer F. és Fiai) és. és kir. udv. könyvkereskedésében Budapest, Andrásy-ut 21. sz.

Elegendő

Elegendő egy mintakabátnak beküldése megfelelő öltöny megrendelésénél.
 Elegendő egy levelezőlap minták megküldéséért és mértékvetelhez való utasításért.
 Elegendő ajánlás az a tény, hogy meg nem felelő ruháért a pénz visszaadatik. Rothberger Jakab és eskir. udvari ruhaszállító, Budapest Váci-utca 6.

KÁVÉT

4 1/2 kgr. Cuba 6 frt 93 kr.
 4 1/2 „ Gyöngy 5 „ 63 „
 a kávéhoz csomagolható

3/4 kgr. Orosz Karaván-tea . . . 1 frt 29 kr.
 1/2 kgr. Császár-kevé. türmelék-tea 85 kr.
 elvámolva és bérmentre ktlld

Fiuméből vagy Triesztből

Fratelli Deisinger

THEA.

TÉLI IDÉNY 1901/2.

Szecskavágógépek

kézi és erőhajtásra.

Répavágók.

Kiváló munkabírású
rapid darálógépek.

Ventzki-féle
szab. takarmányfüllesztők.

Erőhajtásra Casali-féle szab. kukoricamorzsolók
rendkívüli munkaképességgel.

Teljes takarmánykamara felszerelések,
melyek sokévi tapasztalatok alapján a helyi viszonyokhoz mérten díjmentesen tervezettek, legjobb szerkesztésben és gondos kivitelben szállítottak.

K Ü H N E E.

mezőgazdasági gépgyára által.

Főraktár: BUDAPEST, VI., Váci-körút 57/a szám.
Gyár: MOSON, Moson v. m.

A nekünk bemutatott számtalan megbízható, hiteles közönségnél folytán azon negyedszázad óta fennálló rendelő-intézet a legelőjebben ajánlható.

Rendelő-intézet Budapest, Andrassy-ut 24.
az Opera mellett.

TITKOS BETEGSÉGEKET

hugyvesfolyásokat és sokakat, az önfertőztetés utóhatásait, az elgyengült férfiere, magömléseket, a bajnok utókövetkezményeit, nőknél fehérlőlyást, bármennyire idősek is, valamint mindazon női betegségeket, melyeknek a magtalanág egyik főokozója és borbélyosságok egyikét az egyéni szorint, biztos sikerrel, gyorsan és alaposan.

Dr. Garai Antal

orvos, sebész, szemész- és szülész-tudor, volt csász. kir. oszt. főorvos.

RENDEL: naponta d. e. 10 óráig egész délután 4 óráig, este 7 óráig 8 óráig.

Díjazott levelekre legnagyobb figyelemmel válaszolták és gyógyszeréről is gondoskodva lesz.

Nőknek külön váróterem.

Egyesített megjelölés és szerzői: Dr. GARAI ANTAL-nál megrendelhető NÉPSZERŰ UTUTATÓ (már a 15-ik kiadásban megjelent) a nemzeti betegségek és ezek észlelési módjairól című könyv, volt ára 2 frt 50 kr., most csak 90 kr. A könyv jól bemagolva, lezárva, 1 frt beküldése mellett bérmentre vagy 90 kr. utánvétel mellett.

A ki egy

Városibundát, Utazóbundát vagy egy Szörme Saccot

beszerezni óhaj, saját érdekében kérem előbb

Neumann M.

Museum-körút 1.

a legnagyobb budapesti raktárt bundák-ból, csakis a jobb genrőben megtekinteni.
 NB. A rossz minőségű vásárlásokat nem tartom raktáron.

„The Gresham“

életbiztosító-társaság Londonban

Magyarországi fiók:
Budapest, V. Ferenc József-tér 5-6.
a társaság házában.

A társaság vagyona 1900. decem-ber 31-én kor. 184,387.703.—
 Éri bevétel biztosítások és kamat-ból 1900. évi december 31-én . . . 31,190.563.—
 Kifizetések, biztosítási és járadéki szerződések, valamint visszavá-rásások stb. után a társaság fennállása óta (1848) 405,300.498.—
 Az 1900. évben a társaság 5556 kötvényt állított ki 50,898.267.42
 Összeg értékekben. — Prospektusokkal és díjtáblá-latokkal, melyek alapján a társaság kötvényeket ki-állít, továbbá ajánlatokkal, díjmentesen szolgál a magyarországi- és a kelet flókja Budapeston, vala-mint ennek ügynekei a fiók minden nagyobb váro-sában.

Zenélő ingaórák

a legutolsó újdonság az órágyártás terén. Ezen miniatűr francia ingaórák 69 cm. hosszúságú, a sokrétegű természetes diófaélből az itteni rajnak teljesen meg- felelően, finomra fémre és dusan aranyozott lécekkel, művészi féltá- rakkal készült és óráknak a legjobb marokát és lánczát jelölték. Ára lá- dával és csomagolással együtt csak 8 frt. — Ugyanazon óra zenészeknél, de ütőszerekkel, mely felet és egész- set ver, ládával és csomagolással együtt csak 6 frt. — Ezen ingaórák nem- csak másodpernyi pontosággal jár- nak, a mért szavatoltak, hanem vala- mely gyönyörű kiállításuknál fogva szép és izlases butorok is. Kérszáró óra- csomaggal és vilgító órák 1.20 frt. Érecesz zenével, csengéssel helyett jár- szik, 6 frt. — Nickel-remontőr óra 3 frt. Valódi ezüst remontőr óra dupla- árúval 5.50 frt. Székülés csak után- pász vászolás, tehát nincs semmi riasztó. Nagy képes árjegyzék órák, láncok és gyűrűköttyűk ingyen és bér- mentre.

Butor-otthon.

Van szerencsénk hecses tudomására adni a n. é. butorvásárló közönségnek és nagyrabecsült vevőinknek, hogy a már rég fennálló jóhírnevű üzletünket áthelyeztük jelenleg

Kerepesi-ut 21. sz. alá, Uránia-színház épületében,

mely terjedelmére és modern berendezésére nézve páratlan az egész országban. Dus választék mindennemű és kivitelű butorokban a legolcsóbb árak mellett. Menyasszonyi kelengyéknél külön árengedmény. — Hazafai üdvözléssel

PATYI KÁLMÁN és TIVADAR

BUTOR-OTTHONA

Budapest, Kerepesi-ut 21., Uránia-színház épületében.

Színházak heti műsora.

	M. Kir. Operaház	Nemzeti színház	Vígyszínház	Népszínház	Magyar színház
Csütörtök	Tristan és Isolda	A becsület	Leontine	Katalin	Svíhákok
Péntek	Hangverseny	A bor	Leontine	San-Toy	New-York szépe
Szombat	Az afrikai nő	Az ember tragédiája	Leontine	Flórika szerelme	New-York szépe
d. u. Vasárnap este	—	A vörös talár Csongor és Tünde	Üzenet a Marsból Leontine	Nebántsvirág Flórika szerelme	A Gésák A svíhákok

Gummi

és halhólyag a legfő-
 mább és legjobb minőség-
 ben, valódi francia és
 angol gyártmány, eredeti
 csomagolásban, tucatja
 3, 4, 6 és 8 frtért.
 Női övszerek: Poly-po-
 rus Menzinger, kávé-főlő
 2 frt 50; örvényező 4, 6
 és 8 frtért tucatja csakis

Pollitzer Mór és Fia-nál

BUDAPEST,
V. Deák Ferenc-u. 10/h.

kapathók. Ugyanott min-
 den kézzel fogható külön-
 letező és párti ut-
 donoság raktáron tartatik.
 Az árak valódiságért
 és veszélytelenségért
 jótállást vállalunk. Szék-
 lés: naponta, szigorú
 dírcsúttal. Árjegyzék
 dírcsúttal és felirat-
 tól birtokában ingyen.

Poschinger Fülöp

fegyvergyár Ferlachban (Karinthia),
 kitüntetéssel több díjéremmel és a koronás arany érdem-
 kereszettel.

Ajánlja kitüntően készített, jól belőtt, a cs. k.
 próbaintézeteken hivatalosan kipróbált fegyvereit
 olesó áron.

— Szolid munkáért és jó lövésért jótállás. —
 Árjegyzék ingyen.

Titkos betegségek szakorvosa

gyanánt, gyors, alapos és kényelmes módon biztos gyó-
 gyulást óhajló szenvedőknek, 30 éves korból és magán-
 gyakorlati tapasztalatainak fogva legjobban ajánlható

Dr. CZINCZÁR J.

egyetem. orvos-tudor
 szögnyi férőhelyek és nőknél foglalkozás sa-
 nélküli mindennemű bármily régi keltől

Nemi betegségeket

ugymint **hugyvesfolyást, hólyag- és vizeleli
 bajokat, bujakóros sebeket, syphilitis,
 önfertőztetésből eredő ideggyógyokat, a legmakacsabb
 bőrbetegségeket és szépséghibákat,**
 továbbá

Nemi gyengeségi állapotokat

(Impotentia)
 megiepi biztos eredménytel gyorsan a legújabb
 módon.

Rendelő-intézet: Budapest, VII., Kerepesi-ut 14. sz. 1. a.
 Rendelés: délelőtt 10—4-ig, délután 6—8-ig.
 Külön váróterem. Külön be- és kijárat.
 Levelekre rögtön válasz.

Virágyelv.

Minden ismerő virág jelenléte-
 ge meg van írva ebben a könyv-
 ben, melyet forráskönyvnek a leg-
 jobb keleti forráskönyvből állított
 össze. Ára szines kötésben 80
 fill. Az ösvezet előzetes beki-
 dő esetében bérmentre kitűl-
 tők meg. Megrendelhető Lampel
 Róbert (Wodianer F. és Fia) c.
 és eskir. udvari könyvkeres-
 kelésében, Andrassy-ut 21. sz.

Sérvkötő rugó nélkül.

1900-ban 3 arányú és a leg-
 nagyobb kitűntetés az érdem-
 kereszttel.

Nincs többé sérv.

2000 korona
 íratlanul annak, ki az én rugó
 nélküli sérvkötő használatát
 mellett sérvjából teljesen ki-
 nem gyógyult. Testeinek
 érikiellen utánaotkól. Kivé-
 nre leírás ingyen és bér-
 mentre. Cím: Pharmaceu-
 tisches Bureau Valkenberg,
 Hollandi 17.

Műtén külföld. levelek 25, leve-
 lőlapok 10 filléres bélyeggel
 küldetnek.

Székrekedés!

Liebe sagra-da-tablettái

(osokoládé-bevonattal).

— Olcsó, kellemes hajtószer.
 Szatulyánként 50 fillér a gyógyszerárakban.
 J. PAUL LIEBE, Tetschen a. d. E.

Guzi kenőcs

Társ. védve. Minden cipőre 1 évi tráshelt jótállást val-
 lálok, ha Guzi kenőccsel, melyet ingyen adok be-
 keneni, a felső bőr repedése ki van zárva. Posta költ-
 ség vidékre csupán 30 kr. és portamentesen
 küldöm nem megfolyóért a pontos víz-
 szádom. Mert nekem elegendő, ha ha-
 risnyában egy papírlapra álva a láb-
 követésel lerakoljuk.
 Képes árjegyzékem ingyen. Kizáró-
 lag magyar gyártmány.

Elegáns gallérié víx 1255 cipő — 3.20	Borjúbőr, csizma ele- gáns kivitel, hal- hólyaggal, vízment- esítve gazdaszok- nak — 8.—	sárcipőkben női.40. férfi — 1.80
Elegáns oroszlakk cu- gos, posztó szár — 3.80	Hálina csizma hal- sen vízmentes erős kivitel, nyelvig bő- rbitással — 4.50	Gyermek cipő, erős kivitelben 4 övig — 1.20
Eleg. orosz. fűz. cipő Salonnakk. gav. fűz. cipő 4.—	Halina csizma hal- sen vízmentes erős kivitel, nyelvig bő- rbitással — 4.50	Kandalló foka- vagy dírműből — 2.20
Legújabb találmányom az önmegelőző talpbetét, orro- slig megvédelmezi, a leg- egasztosabb vesztetrem a hideg lábak a meghűlés ellen, ki egy pár eszimat, vagy 5 frton felüli rendel- ést tesz, ingyen kapja. Rendelje párja 1 frt. Bagaria csizma egy daraból halhólyag- gal bővel, vízmen- tes dupla talppal — 7.—	Halitlan olcsóság! Hálina csizma, tédig erős szálra, egész magas, bagaria bő- rel b. riva, hal- lyaggal vízmentes- tesítve. 1 önmelo- gító talpbetéttel együtt — 5.—	Férfi v. női reggeli cipő — 1.20
		Felülnő elég. galval. fűző cipő párizsi divat, box v. kön- gurubőrű, eleg. szabás férfi 4.80. női ugyanaz — 4.—
		Női szög, fűző vagy cuogos, erős kivitel cuogos posztószár — 3.40
		Báránybőrű, fűző, prémsegélyvel — 3.80

AGULÁR IGNÁC

Budapest, Deák-tér 6.

